

การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

พัทธยา ชนะพันธ์

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

ชื่อเรื่อง : การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ
ประจำจังหวัดสุโขทัย

ผู้ประเมิน : พัทธยา ชนะพันธ์

ปีที่ประเมิน : 1 ตุลาคม 2561 - 30 กันยายน 2562

บทคัดย่อ

การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP MODEL ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ คือ 1 ตุลาคม 2561 ถึง 30 กันยายน 2562 ซึ่งมีวิธีดำเนินการประเมิน ดังนี้ 1) ด้านบริบท โดยสอบถามครู จำนวน 29 คน ใช้แบบสอบถามความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น โดยสอบถามครู จำนวน 29 คน ใช้แบบสอบถามความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) ด้านกระบวนการ โดยสอบถามครู จำนวน 29 คน ใช้แบบสอบถามความเหมาะสมของกระบวนการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 4) ด้านผลผลิต ได้แก่ ด้านปริมาณของแหล่งเรียนรู้ โดยตรวจสอบรายการแหล่งเรียนรู้ ด้านคุณภาพของผู้เรียน โดยประเมินความสามารถของผู้เรียนก่อน-หลังจากการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ปกครอง จำนวน 45 คน และครู 29 คน ร่วมกันในการประเมินความสามารถของผู้เรียน ใช้การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถของผู้เรียนก่อน – หลัง การใช้บริการแหล่งเรียนรู้เพื่อหาระดับความสามารถของผู้เรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน และด้านคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของแหล่งเรียนรู้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ใช้ประเด็นในการตรวจสอบหาคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ 4 ด้าน ได้แก่ ความปลอดภัย ความทนทาน ความสวยงามและความเป็นประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ย และร้อยละ

ผลการประเมินโครงการ พบว่า

ด้านบริบท โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย มีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรายการ

ด้านปัจจัยเบื้องต้น โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ซึ่งได้แก่ ความพร้อมด้านบุคลากร ความพร้อมด้านงบประมาณ ความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ และความพร้อมด้านการบริหารจัดการ ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน

ด้านกระบวนการ โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ซึ่งได้แก่ ความเหมาะสมของการวางแผน (Plan) ความเหมาะสมของการลงมือปฏิบัติ (Do) ความเหมาะสมของการตรวจสอบ (Check) และความเหมาะสมของการปรับปรุง (Action) ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกขั้นตอน

ด้านผลผลิต โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ดังนี้ 1) ปริมาณของแหล่งเรียนรู้ มีจำนวน 8 แหล่งเรียนรู้ ภาพรวม คิดเป็นร้อยละ 100 2) คุณภาพของผู้เรียน ภาพรวม อยู่ในระดับดีเยี่ยม และ 3) คุณภาพของแหล่งเรียนรู้ ภาพรวม อยู่ในระดับดีเยี่ยม ถือว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรายการ

คำสำคัญ : การประเมินโครงการ, แหล่งเรียนรู้

กิตติกรรมประกาศ

การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่า เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ เสนอแนะจนทำให้การประเมินโครงการฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี อีกทั้งทำให้ผู้ประเมินได้รับประสบการณ์ในการประเมินโครงการ ผู้ประเมินรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านจึงกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.มนสิข สิทธิสมบุญรัตน์ รองศาสตราจารย์ ดร.ภาณุวัฒน์ ภัคดีวงศ์ นายศักดิ์ดา เรืองเดช ดร.เฉลิม พักอ่อน ดร.สุรางค์ วิสุทธิสระ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการทุกฉบับครั้งนี้เป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.มนสิข สิทธิสมบุญรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา ภูมิสิทธิพร ดร.วุฒิศักดิ์ เหล็กคำ ดร.อนงค์ พิษสิงห์ นายประจวบ ลังกาวงศ์ นายศักดิ์ดา เรืองเดช นางสุรัญจิต วรรณนวล ดร.สุรางค์ วิสุทธิสระ และ ดร.วิชุดา โชคภูเขียว ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและร่วมประชุมเพื่อประเมินคุณภาพผลผลิตของโครงการ

ขอบคุณคณะครู บุคลากรของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ที่ให้ความร่วมมือในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินโครงการในครั้งนี้เป็นอย่างดี

สุดท้ายผู้ประเมินขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดาและครอบครัวทุกคนที่ให้อำนาจใจแก่ผู้ประเมินตลอดเวลาจนประสบความสำเร็จด้วยดี คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากการจัดทำโครงการประเมินโครงการฉบับนี้ ผู้ประเมินขออุทิศเป็นกุศลแก่ทุกท่านและขอมอบเป็นกตัญญูต่อบิดา มารดา ตลอดจนครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

พัทธยา ชนะพันธ์

สารบัญ

บทที่		หน้า
	กิตติกรรมประกาศ	
	บทคัดย่อ.....	ก
	สารบัญ.....	ค
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของการประเมินโครงการ.....	1
	วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	6
	ขอบเขตของการประเมินโครงการ.....	7
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
	หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ.....	12
	หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้.....	26
	หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ.....	43
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	53
	กรอบแนวคิดการประเมินโครงการ.....	62
3	วิธีดำเนินการประเมิน.....	63
	รูปแบบการประเมิน.....	63
	วิธีการประเมินโครงการ.....	66
	ด้านบริบท.....	66
	ด้านปัจจัยเบื้องต้น.....	68
	ด้านกระบวนการ.....	70
	ด้านผลผลิต.....	72
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
	ผลการประเมินด้านบริบท.....	76
	ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น.....	79
	ผลการประเมินด้านกระบวนการ.....	82
	ผลการประเมินด้านผลผลิต.....	85

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ..... 90
	สรุปผลการประเมิน โครงการ..... 91
	การอภิปรายผล..... 92
	ข้อเสนอแนะ..... 95
	บรรณานุกรม..... 97
	ภาคผนวก..... 104
ภาคผนวก ก	รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ ในการประเมินโครงการ..... 105
ภาคผนวก ข	รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุมการประเมินคุณภาพของ แหล่งเรียนรู้..... 107
ภาคผนวก ค	ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องด้วยการหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ..... 109
ภาคผนวก ง	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ..... 127
ภาคผนวก จ	หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิร่วมประชุม 151
ภาคผนวก ฉ	โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษา พิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย และคำสั่งคณะกรรมการ ดำเนินงานโครงการ..... 156
ภาคผนวก ช	ภาพกิจกรรมตลอดระยะเวลาในการประเมินโครงการ 171
	ประวัติผู้รายงานผลการประเมินโครงการ..... 182

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงกรอบแนวทางการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย.....	64
2	จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ.....	76
3	จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ.....	77
4	จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่ง.....	77
5	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ	77
6	จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ.....	79
7	จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ.....	79
8	จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่ง.....	80
9	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้น.....	80
10	จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ.....	82
11	จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ.....	82
12	จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่ง.....	83
13	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของกระบวนการ.....	83
14	สรุปภาพรวมจำนวนของแหล่งเรียนรู้จากการนับรายการ.....	85
15	จำนวน และค่าร้อยละของผู้เรียนจำแนกตามเพศ.....	86
16	จำนวน และค่าร้อยละของผู้เรียนจำแนกตามอายุ.....	86
17	จำนวน และค่าร้อยละของผู้เรียนจำแนกตามประเภทความพิการ.....	86
18	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถของผู้เรียน ก่อน-หลังการใช้บริการ แหล่งเรียนรู้.....	87
19	ผลการเปรียบเทียบความสามารถของผู้เรียน ก่อน-หลังการใช้บริการ แหล่งเรียนรู้.....	88
20	ผลการวิเคราะห์การประเมินคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	89

สารบัญแนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1	รูปแบบการประเมินที่ช่วยในการตัดสินใจของสตัฟเฟิลบีม.....	25
2	กรอบแนวคิดในการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนสำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย.....	62
3	รูปแบบการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย.....	63

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของการประเมินโครงการ

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการได้ดำเนินการโดยความร่วมมือของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในหลากหลายรูปแบบ ทั้งการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษิตตามอัธยาศัย ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 กำหนดว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษา และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 10 การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิ และโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายจากการจัดการศึกษาให้บุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม และบกพร่องในการสื่อสาร และเรียนรู้หรือผู้มีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาสซึ่งรัฐบาลต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิ และโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ ให้บุคคลดังกล่าวได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560-2564 รวมทั้งกฎหมาย และปฎิญญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้คนพิการได้รับบริการทางการศึกษาตรงตามความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคล และสามารถดำรงชีวิตอิสระ (Independent Living: IL) ได้ในทุกบริบทของสังคมภายใต้ นโยบายสังคมไทยไม่ทอดทิ้งกัน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2562) ดังนั้นหน้าที่ของรัฐบาลจึงต้องปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อคนพิการให้เห็นว่าการพิการเป็นเพียงความแตกต่างไม่ใช่ความเสียเปรียบ และคนพิการสามารถพัฒนาได้ (อุดม เพชรสังหาร, 2546) เด็กพิการ คือ เด็กที่ไม่สามารถพัฒนาความสามารถได้เต็มตามศักยภาพที่มีอยู่ได้ด้วยวิธีการปกติตามธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นการเลี้ยงดูตามปกติหรือการเรียนการสอนตามปกติทั่วไป เนื่องจากข้อจำกัดบางประการที่มีอยู่ในตัวเด็กทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา พฤติกรรม อารมณ์หรือสัมพันธภาพทางสังคม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีวิธีการพิเศษ จัดหา ผลิตสื่อเพิ่มเติม จัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้หลากหลาย และสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะทุก ๆ ด้านของเด็กพิการให้เด็กพิการได้เรียนรู้ตามธรรมชาติเป็นการกระตุ้น และส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างเต็มที่ และเต็มความสามารถ เมื่อเด็กพิการถึงวัยที่ควรได้รับการบริการทางการศึกษา ผู้ปกครองควรได้ทราบถึงสิทธิต่าง ๆ กระบวนการ และวิธีการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ในการเข้ารับบริการในศูนย์การศึกษา

พิเศษอย่างถูกต้อง การกระตุ้นให้เด็กฝึกการพยายามช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุด จะทำให้เด็กพึ่งตนเอง และปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างรวดเร็ว

แหล่งการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษา และนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้รัฐยังได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้คนในสังคมได้มีการพัฒนาเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตว่า 1) มุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และ 2) มุ่งพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่เข้มแข็ง และมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ สังคมสมานฉันท์ และเอื้ออาทรต่อกัน ในส่วนของสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ จะสร้างโอกาสให้คนไทยทุกคนมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ก้าวทันกับโลกยุคข้อมูลข่าวสาร และวิทยาการสมัยใหม่ มีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ให้ทุกองค์กร และทุกส่วนในสังคมมีความใฝ่รู้และพร้อมที่จะเรียนรู้ อยู่เสมอ มุ่งให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้สถานศึกษายุคใหม่จึงต้องเชื่อมโยงกับสถาบันต่าง ๆ ภายในชุมชนเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาคำตอบให้กับผู้เรียน เพื่อความสมบูรณ์ของการจัดการศึกษาตามความคาดหวังของสังคมในยุคปัจจุบัน โดยยึดหลักการศึกษตลอดชีวิตที่เน้นผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ วางเป้าหมายในการสร้างให้คนไทยเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข เป็นทรัพยากรบุคคลที่สามารถพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืน (รุ่ง แก้วแดง, 2543) ซึ่งส่งผลดีต่อการจัดการศึกษาโดยภาพรวม สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา 27 กำหนดให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม และภูมิปัญญา ท้องถิ่น นอกจากนี้มาตรา 29 กำหนดให้มีความร่วมมือกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา และสถานประกอบการ รวมทั้งมีการนำความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ มาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยน

ประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) นอกจากนี้คำริ บุญชู (2548) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ไว้ 5 ประการ ได้แก่ ประการแรก เป็นแหล่งที่รวมขององค์ความรู้อันหลากหลายพร้อมที่จะให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้า ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประการที่ 2 เป็นแหล่งเชื่อมโยงให้สถานศึกษา และชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแก่บุตรหลานของตน ประการที่ 3 เป็นแหล่งข้อมูลที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขเกิดความสนุกสนาน และมีความสนใจที่จะเรียนรู้ ไม่เกิดความเบื่อหน่าย ประการที่ 4 ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการได้คิดเอง ปฏิบัติเอง และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ขณะเดียวกันนั้นสามารถเข้าร่วมกิจกรรม และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และประการสุดท้ายทำให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังให้รู้ และรักท้องถิ่นของตน มองเห็นคุณค่า และตระหนักถึงปัญหาในชุมชนของตนพร้อมที่จะเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน ทั้งในปัจจุบัน และอนาคต การจัดแหล่งการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสร้างเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะการเรียนรู้ด้วยตนเองจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนจะต้องมีแหล่งค้นคว้า แหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีสื่อ และอุปกรณ์ที่เพียงพอ และใช้การได้ดี และมีสิ่งแวดล้อมที่สามารถเรียนรู้ได้เองตามความสนใจ ดังนั้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยอาศัยแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ จากลักษณะและสภาพทางภูมิศาสตร์ สถานที่ ตัวบุคคล สถานประกอบการ ลักษณะอาชีพ หน่วยงานรัฐบาล สถานที่ราชการภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ สอดคล้องกับสภาพจริงในชีวิตโดยใช้แหล่งการเรียนรู้หลากหลายในท้องถิ่น และปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) จากสาระสำคัญที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) ที่ให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาบูรณาการในการจัดทำเป็นหลักสูตรรวมถึงส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นได้เข้ามามีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียน ดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ดีนั้น นอกจากจะมุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็ง และความแข็งแกร่งทางวิชาการแล้ว ยังต้องมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักรักความเป็นไทย ซึ่งเป็นหนึ่งในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้ การส่งเสริมดังกล่าวสามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธีการไม่ว่าจะเป็นการให้ผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาเผยแพร่ในสถานศึกษา การนำผู้เรียนออกไปทัศนศึกษาในสถานที่จริง เป็นต้น แต่หากได้มีการพัฒนาสื่อที่เป็นแหล่งรวมสารสนเทศความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับท้องถิ่นจะทำให้เกิดความสะดวกในการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถสืบค้นได้ตลอดเวลา และทุกสถานที่ที่มีระบบคอมพิวเตอร์

ตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551 กำหนดว่า “ศูนย์การศึกษาพิเศษ” เป็นสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษานอกระบบ หรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการ ตั้งแต่แรกเกิด หรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต และจัดอบรมแก่ผู้ดูแลคนพิการ ครู บุคลากร และชุมชน รวมทั้งการจัดสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นใด ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในประกาศกระทรวง ดังนั้นศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย (ทุ่งทะเลหลวง) สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 197 หมู่ที่ 7 ตำบลปากแคว อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สร้างเสร็จ และเปิดทำการเรียนการสอนในวันที่ 16 พฤษภาคม 2561 มีพื้นที่ทั้งหมด 5 ไร่ ปัจจุบัน มีอาคารเรียน 3 หลัง อาคารประกอบ 2 หลัง ส้วม 1 หลัง แพลตครู 1 หลัง และแพลตฟอร์มการ 1 หลัง มีการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) รับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ในรูปแบบไป-กลับ 2) รับบริการในหน่วยบริการที่ตั้งกระจายอยู่ใน 9 อำเภอของจังหวัดสุโขทัย และ 3) รับบริการตามบ้าน รวมทั้งสิ้น 383 คน (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย, 2561)

การปรับปรุง พัฒนาภูมิทัศน์ และแหล่งเรียนรู้ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่ให้บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพในรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม สำหรับผู้พิการในจังหวัดสุโขทัย จากผลการประเมินคุณภาพภายในจากหน่วยงานต้นสังกัด ปีการศึกษา 2560 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย มีผลการประเมินด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับคุณภาพดี แต่ยังมีจุดที่ควรพัฒนา คือ การแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความหลากหลาย ต้องสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะของผู้เรียน จากการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการจังหวัดสุโขทัย ครั้งที่ 1/2561 ได้รับข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการให้ปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัยให้มีความหลากหลายตรงตามความต้องการพิเศษของผู้เรียน และให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจากการสัมภาษณ์ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และครูพบว่า มีความต้องการให้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้หลากหลายให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ใกล้ชิดกับผู้เรียน สามารถตอบสนองและเติมเต็มศักยภาพของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ และใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับคนในชุมชนใกล้เคียง ได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้สามารถใช้บริการแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ประกอบกับศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย มีการก่อสร้างอาคารเรียนและอาคารประกอบต่าง ๆ จึงส่งผลให้มีแหล่งเรียนรู้ที่ใช้พัฒนาทักษะหรือกระตุ้นพัฒนาการจำนวนจำกัด และไม่เพียงพอต่อความต้องการจำเป็นของผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับ

ผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา จากการประชุมคณะอนุกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการจังหวัดสุโขทัย และความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และครู ดังนั้นจึงจัดทำโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อให้มีความหลากหลาย และมีคุณภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมอบหมายให้กลุ่มบริหารทั่วไป จัดทำโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ให้บริหารจัดการโครงการโดยให้มีการศึกษาสภาพบริบทสำรวจปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ การศึกษาสภาพบริบท สภาพแวดล้อม ความต้องการจำเป็น ความสอดคล้องต่าง ๆ ของปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการในการดำเนินการ เพื่อให้ตรงตามความต้องการตลอดจนหาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สำหรับผู้เรียนสูงสุด

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ เยาวดี ราชภัฏวชิรวิทยลัยศรี (2546) ได้กล่าวถึง แนวคิดและโมเดลการประเมินแบบชิป หรือ CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ว่าเพราะเป็นโมเดลที่ได้รับการยอมรับกันทั่วไปในปัจจุบัน ซึ่งสตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นการประเมินออกเป็น 4 ประเภท ตามอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของ CIPP Model ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 1) การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการเพื่อพิจารณาหลักการ และเหตุผลความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหาและความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
- 2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ
- 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแก้ไขปรับปรุงให้การดำเนินการช่วงต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ การมีส่วนร่วมในโครงการ โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการนี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาจุดเด่นหรือจุดแข็ง (Strengths) และจุดด้อย (Weakness) ของนโยบาย / แผนงาน/โครงการ ซึ่งมักจะไม่สามารถศึกษาได้ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว
- 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการขยาย เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ แต่การประเมินผลแบบนี้มิได้ให้ความสนใจต่อ เรื่อง ผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของนโยบาย / แผนงาน / โครงการเท่าที่ควร นอกจากนี้สตัฟเฟิลบีมได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

- 1) การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้

สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน 2) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยนำเข้าที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ 3) การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementation Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการเพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด 4) การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions) เช่น การตัดสินใจเพื่อใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิต (Output) ที่เกิดขึ้นเพื่อพิจารณาการยุติ/ล้มเลิกหรือขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

จากความเป็นมา ความสำคัญ สภาพปัจจุบัน และปัญหาข้างต้น ผู้ประเมินในฐานะผู้บริหารของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ได้มอบหมายกลุ่มบริหารทั่วไปดำเนินการจัดทำโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัยขึ้น โดยมีผู้บริหาร ครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ร่วมกันวางแผนการดำเนินการ ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลเพื่อพัฒนา ปรับปรุงให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้อย่างทั่วถึงหลากหลาย และมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ประเมินได้นำเอาแนวคิด และ โมเดลการประเมินแบบซิป หรือ CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม มาใช้สำหรับการประเมินโครงการในครั้งนี้ โดยประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าโครงการดังกล่าวมีความสำคัญ สอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัด สอดคล้องกับความต้องการของครู ผู้ปกครอง และผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ผู้ประเมินหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลที่ได้รับจากการประเมินครั้งนี้จะเป็นสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนาโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนการนำผลการประเมินไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพของแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อประเมินบริบทของ โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้นของ โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

3. เพื่อประเมินกระบวนการของ โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

4. เพื่อประเมินผลผลิตของ โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

ขอบเขตของการประเมินโครงการ

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.1 ผู้เรียน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 45 คน เป็นกลุ่มผู้เรียนพิการที่มารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ที่มีอายุตั้งแต่ 7 ปีขึ้นไป ทุกประเภทความพิการที่สามารถพูด และสื่อสารกับผู้อื่นได้

1.2 ผู้ปกครอง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 45 คน เป็นกลุ่มผู้ปกครองที่พาผู้เรียนพิการมารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

1.3 ครู ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 29 คน เป็นข้าราชการครูและพนักงานราชการปฏิบัติหน้าที่สอน และได้จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) สำหรับผู้เรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

1.4 คณะกรรมการสถานศึกษา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 7 คน เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ทุกคน (ยกเว้นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้แทนครู)

1.5 ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดทำแหล่งเรียนรู้ มีความรู้เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อบำบัดฟื้นฟูผู้เรียนพิการ หรือ จบการศึกษาสาขาเทคนิคการแพทย์ หรือสาขากายภาพบำบัด หรือสาขากิจกรรมบำบัด หรือสาขานักจิตวิทยาคลินิก สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (ภาคผนวก ก)

2. เนื้อหา

การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ครั้งนี้ได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP Model) ของสตีฟเฟิลบีม ซึ่งมีรูปแบบการประเมิน 4 ด้านประกอบด้วย 1) ด้านบริบท (Context Evaluation : C) 2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) 3) ด้านกระบวนการ (Process valuation : P) 4) ด้านผลผลิต(Product Evaluation : P)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการประเมิน

3.1 ประเมินด้านบริบท

ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์

3.2 ประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น

3.2.1 ความพร้อมด้านบุคลากร

3.2.2 ความพร้อมด้านงบประมาณ

3.2.3 ความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่

3.2.4 ความพร้อมด้านการบริหารจัดการ

3.3 ประเมินด้านกระบวนการ

3.3.1 ความเหมาะสมของการวางแผน (Plan)

3.3.2 ความเหมาะสมของการลงมือปฏิบัติ (Do)

3.3.3 ความเหมาะสมของการตรวจสอบ (Check)

3.3.4 ความเหมาะสมของการปรับปรุง (Action)

3.4 ประเมินด้านผลผลิต

3.4.1 ปริมาณของแหล่งเรียนรู้

3.4.2 คุณภาพของผู้เรียน

3.4.3 คุณภาพของแหล่งเรียนรู้

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ในครั้งนี้ คือ 1 ตุลาคม 2561 - 30 กันยายน 2562

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย หมายถึง โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความปลอดภัย มีความทนทาน มีความสวยงาม และเป็นประโยชน์ในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้

2. การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การได้มาซึ่งสารสนเทศด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต นำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อตัดสินการประเมิน และหาทางเลือกที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ โดยใช้วิธีการประเมินตามรูปแบบซีป (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม ประเมิน 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านบริบท (Context Evaluation : C) หมายถึง การประเมินด้านบริบทเกี่ยวกับความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ นโยบายของสถานศึกษา แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ความต้องการจำเป็นของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ครู และชุมชน ตลอดจนสอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศที่เป็นที่ตั้งของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

2.2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) หมายถึง การประเมินความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ ได้แก่ 1) บุคลากร 2) งบประมาณ 3) วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ และ 4) การบริหารจัดการ ก่อนเริ่มดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

2.3 ด้านกระบวนการ (Process Evaluation : P) หมายถึง การประเมินความเหมาะสมของกระบวนการในการดำเนินงานตามโครงการ ได้แก่ การวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Action) ระหว่างการดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

2.4 ด้านผลผลิต (Product Evaluation : P) หมายถึง การประเมินผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินการตามโครงการ ได้แก่ 1) ปริมาณของแหล่งเรียนรู้ 2) คุณภาพของผู้เรียน และ 3) คุณภาพของแหล่งเรียนรู้ หลังสิ้นสุดโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

3. แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สถานที่สำหรับใช้ในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้แสดงพฤติกรรมที่คาดหวังต่าง ๆ สอดคล้อง และตรงตามความต้องการจำเป็นสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีความปลอดภัย ทนทาน สวยงาม และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน 8 แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ 1) สวนกระตุ้นประสาทสัมผัส 2) สวนพฤกษศาสตร์ 3) สวนครัว รั้วกินได้ “ตามรอยพ่อ อย่างพอเพียง” 4) สวนหย่อม 5) ห้องสมุดเคลื่อนที่ มีชีวิต 6) ห้องศูนย์กระจายสื่อ 7) ศูนย์การเรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิต 8) สนามกีฬาเปิดทองเพื่อสุขภาพ

4. คุณภาพของผู้เรียน หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนที่แสดงพฤติกรรมที่คาดหวังออกมาจากการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ทั้ง 8 แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ 1) สวนกระตุ้นประสาทสัมผัส 2) สวนพฤกษศาสตร์ 3) สวนครัว รั้วกินได้ “ตามรอยพ่อ อย่างพอเพียง” 4) สวนหย่อม 5) ห้องสมุดเคลื่อนที่ มีชีวิต 6) ห้องศูนย์กระจายสื่อ 7) ศูนย์การเรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิต 8) สนามกีฬาเปิดทองเพื่อสุขภาพ ตามโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

5. ผู้เรียน หมายถึง ผู้เรียนพิการที่มารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ที่มีอายุตั้งแต่ 7 ปีขึ้นไปทุกประเภทความพิการที่สามารถพูด และสื่อสารกับผู้อื่นได้

6. ผู้ปกครอง หมายถึง บิดามารดา หรือผู้ให้ความอุปการะเลี้ยงดูผู้เรียนพิการ และเป็นผู้ที่พาผู้เรียนพิการที่มารับบริการในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

7. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ซึ่งมีหน้าที่บริหารจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

8. ครู หมายถึง เป็นข้าราชการครูและพนักงานราชการ ปฏิบัติหน้าที่สอนใน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

9. คณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกและแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติหน้าที่คอยติดตาม พิจารณาเพื่อให้ความเห็นชอบ เสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การประเมินโครงการครั้งนี้ ผู้ประเมินคาดว่าจะได้รับประโยชน์จากผลการประเมิน ดังนี้

1. เป็นสารสนเทศในการตัดสินใจพัฒนาโครงการต่อไป หรือใช้ในการปรับปรุงเพื่อวางแผนการดำเนินโครงการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน

2. เป็นสารสนเทศในการกำหนดกิจกรรมและรูปแบบของการดำเนิน โครงการพัฒนา แหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

3. เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย เพื่อการใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิด ประโยชน์สูงสุด

4. เป็นแนวทางสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา นำไปปรับประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนา แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอื่น ๆ ตามความเหมาะสมต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ
2. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้
3. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดการประเมินโครงการ

หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

ความหมายของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเป็นการศึกษาว่าแผนงานหรือโครงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ทั้งในระหว่างการปฏิบัติงานตามแผน เพื่อส่งข้อมูลย้อนกลับไปยังโครงการ และภายหลังจากที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้น และการประเมินผลยังมีความครอบคลุมไปถึงการประเมินความเหมาะสมของแผนงานและโครงการ เพื่อช่วยในการตัดสินใจในการวางแผนและโครงสร้างในขั้นตอนต่อไป อีกด้วยและการประเมินผลที่ดีประกอบด้วย จุดมุ่งหมายที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. เพื่อการวางแผนและการกำหนดนโยบาย
2. เพื่อการบริหารจัดการ
3. เพื่อทดสอบผลการปฏิบัติงาน

การประเมินโครงการมีผู้ให้ความหมายและคำจำกัดความไว้หลายท่าน ดังนี้

ฉวีวรรณ พันวัน (2552) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาংশี้ให้ทราบจุดเด่นและจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างเป็นระบบแล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไข โครงการนั้นเพื่อการดำเนินต่อไป หรือปรับปรุงแก้ไขโครงการให้ดีขึ้นหรือล้มเลิกการดำเนินโครงการนั้น

ศิริชัย กาญจนวาสิ (2552) กล่าวว่า การประเมินเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ สังคมที่สอดคล้องกับแนวทางประชาธิปไตย โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาและสร้างประโยชน์สุขแก่สังคม การประเมินเกี่ยวกับการกำหนดคุณค่าของสิ่งที่สนใจภายใต้บริบทของนั้น ๆ ขึ้นอยู่กับระบบความเชื่อและประสบการณ์ของนักประเมินว่าต้องการใช้มาตรการลักษณะใดทำการตัดสินใจคุณค่า

เชาว์ อินไฮ (2553) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการ พิจารณาตัดสินคุณค่าโดยการค้นคว้า เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากชุดของกิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างมีระบบมาประกอบการตัดสินใจ ตีค่าผลการดำเนินการนั้นว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการ

พศิน แดงจวง (2554) ได้สรุปความหมายของการประเมินโครงการไว้ว่า การประเมินโครงการเป็นการสร้างสารสนเทศที่ถูกต้องชัดเจนและเพียงพอแก่ผู้ใช้ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ เป็นการดำเนินงานที่ต้องทำควบคู่ไปกับการดำเนินแผนงาน หรือ โครงสร้าง ทั้งนี้เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ทันเวลาต่อการแก้ไขปรับปรุงโครงการ อีกทั้งเป็นการกำกับให้มีการดำเนินโครงการตามแผนหรือโครงการที่วางไว้

รอสซี และ ฟรีแมน (Rossi and Freeman, 2004) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง การประยุกต์ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์มาใช้ในการสำรวจประสิทธิผลของโครงการอย่างเป็นระบบ ซึ่งการประเมินโครงการจะประกอบด้วย 1) การประยุกต์ใช้วิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ 2) การประเมินประสิทธิผลของโครงการ 3) จะต้องให้สารสนเทศเพื่อการปรับปรุงกิจกรรมทางสังคมและปรับปรุงสภาพสังคมแก่ผู้ที่ทำหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ

สตัฟเฟิลบีม และ ชิงฟิลด์ (Stufflebeam and Shinkfield, 2007) กล่าวว่า การประเมินเป็นวิธีการศึกษา หรือสืบค้นหาคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมินอย่างเป็นระบบ การประเมินจึง เป็นกระบวนการที่จัดนำเสนอสารสนเทศ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการอธิบาย การตัดสินใจคุณค่า และคุณประโยชน์ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่เหมาะสมในการดำเนินงานโครงการ

สรุปได้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการและพิจารณาปัจจัยให้ทราบถึงจุดเด่น หรือจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างมีระบบแล้วตัดสินว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้นเพื่อการดำเนินงานต่อไป หรือจะยุติการดำเนินงานโครงการนั้นเสีย

วัตถุประสงค์และความสำคัญของการประเมินโครงการ

การบริหารโครงการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโครงการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมืองการปกครองก็ตาม จะบังเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จำเป็นต้องอาศัยการประเมินโครงการที่เป็นระบบและมีความเป็นปรนัย มีนักวิชาการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและประโยชน์ของการประเมินโครงการ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

รัตน์ บัวสนธิ์ (2551) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อช่วยในการตัดสินใจนำโครงการไปใช้ซึ่งเป็นการศึกษาว่าโครงการ ที่จะจัดทำ หรือ จัดให้มีขึ้นนั้นมีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและปัญหาทางสังคม หรือ ชุมชนหรือไม่

2. เพื่อช่วยในการตัดสินใจปรับปรุงพัฒนาโครงการ วัตถุประสงค์การประเมินในข้อนี้ จะ เกิดขึ้นภายหลังจากที่โครงการได้มีกรนำไปใช้แล้วระยะหนึ่งเป็นการประเมินเพื่อพิจารณา เกี่ยวกับ ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการใช้โครงการว่ากิจกรรมที่กำหนดไว้ในโครงการ สามารถดำเนินไปได้ตามที่กำหนดหรือไม่

3. เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของโครงการว่าจะดำเนินการต่อไปหรือไม่

พิชิต ฤทธิจรรย์ (2555) ได้กล่าวไว้ว่า วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อจัดหาข้อมูลสารสนเทศสำหรับช่วยในการตัดสินใจนำโครงการไปปฏิบัติ โดย ประเมินว่าโครงการที่จัดทำขึ้นมีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด หรือสมเหตุสมผลหรือไม่มี ความเป็นไปได้หรือคุ้มค่ากับเงินทุน ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพียงใด

2. เพื่อจัดหาข้อมูลสารสนเทศสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงการ ซึ่งการประเมินเมื่อนำโครงการไปดำเนินการระยะหนึ่งหรือเป็นการประเมินในช่วงดำเนินโครงการ

3. เพื่อจัดหาข้อมูลสารสนเทศสำหรับช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ ต่อเนื่อง หรือการขยายโครงการและการรับรองโครงการ อาจกล่าวได้ว่า ผลที่ได้รับจากการดำเนิน โครงการมีความคุ้มค่ากับทรัพยากรที่ลงทุนไปเพียงใด และก่อให้เกิดผลข้างเคียงทั้งทางบวก และ ทางลบหรือไม่ อย่างไร

4. เพื่อจัดหาข้อมูลสารสนเทศที่จะใช้ประโยชน์ในการขอรับการสนับสนุน การดำเนิน โครงการจากแหล่งต่าง ๆ

5. เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการพื้นฐานต่าง ๆ ซึ่งก็คือการได้รับความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานอื่นที่นอกเหนือจากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการที่ทำการประเมิน

6. เพื่อเป็นการวิเคราะห์ข้อดีและข้อจำกัดของโครงการเพื่อเป็นการตัดสินใจใน การสนับสนุนโครงการ

7. เพื่อการตรวจสอบว่าการดำเนินโครงการบรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้มากน้อยเพียงใด

สรุปได้ว่า การประเมินโครงการมีวัตถุประสงค์ เพื่อแสดงให้เห็นถึงเหตุผลความจำเป็น ในการตัดสินใจว่าโครงการมีความสำคัญมากน้อยเพียงใด โดยจะต้องทำการประเมินเพื่อการเตรียม ความพร้อมในด้านต่าง ๆ และวิเคราะห์ข้อมูล จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จำเป็น เพื่อนำไปสู่

การพิจารณาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในการตัดสินใจว่าข้อมูลหรือข้อเท็จจริงใดที่สามารถนำไปใช้ได้ เพื่อพัฒนาปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความสำคัญของการประเมินโครงการ

พิชญ์ ฟองศรี (2551) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินโครงการมีความสำคัญ ดังนี้

1. เป็นแนวทางหรือวิธีการที่จะนำไปสู่ปรากฏการณ์ ที่ต้องการจะให้เกิดขึ้นในอนาคต อย่างมีระบบ โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกิจกรรมต่าง ๆ ไว้

2. ทำให้การกำหนดลำดับชั้นของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะต้องทำให้ต่อเนื่องสอดคล้องกัน อย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัดทรัพยากรต่าง ๆ และมีประสิทธิผล

3. ทำให้เกิดการประสานระหว่างผู้ปฏิบัติงานหรือหน่วยงานในการปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ไม่ให้กิจกรรมบางอย่างขาดหายไปหรือซ้ำซ้อนกัน

4. ทำให้เกิดการประเมินผลอย่างมีขั้นตอน และมีคุณภาพที่ดี ทำให้ได้สารสนเทศ จาก การประเมินที่เป็นประโยชน์

มณีรัตน์ รัตนวิชัย (2553) ได้สรุปถึงความสำคัญหรือคุณประโยชน์ของการประเมินผล โครงการไว้ ดังนี้

1. การประเมินจะช่วยให้การกำหนดวัตถุประสงค์และมาตรฐานของการดำเนินงาน มีความชัดเจนขึ้น กล่าวคือ ก่อนที่โครงการจะได้รับการสนับสนุนให้นำเข้าไปใช้ย่อมได้รับการตรวจสอบอย่างละเอียดจากผู้บริหารและผู้ประเมิน ส่วนใดที่ไม่ชัดเจน เช่น วัตถุประสงค์หรือ มาตรฐานในการดำเนินงานหากขาดความแน่นอน ชัดเจนจะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องชัดเจนเสียก่อน ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า การประเมินโครงการมีส่วนช่วยทำให้โครงการมีความชัดเจนและสามารถที่จะนำไปปฏิบัติได้อย่างได้ผลมากกว่าโครงการที่ไม่ได้รับการประเมินผล

2. การประเมินโครงการช่วยให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างคุ้มค่าหรือเกิดประโยชน์เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะการประเมินโครงการจะต้องวิเคราะห์ทุกส่วนของโครงการ ข้อมูลใดหรือปัจจัยใด ที่เป็นปัญหาจะได้รับการปรับปรุงแก้ไข เพื่อสามารถปฏิบัติงานหรือใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า ทรัพยากรทุกชนิดจะได้รับการจัดสรรให้อยู่ในจำนวนหรือปริมาณที่เหมาะสมเพียงพอแก่การดำเนินงาน ทรัพยากรที่มีมากเกินไปก็จะได้รับการตัดทอน และทรัพยากรใดที่ขาดก็ จะได้รับการจัดหาเพิ่มเติม ฉะนั้นการประเมินโครงการจึงมีส่วนที่ทำให้การใช้ทรัพยากรของโครงการเป็นไปอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ

3. การประเมินโครงการช่วยให้แผนงานบรรลุวัตถุประสงค์ดังที่กล่าวแล้วว่าโครงการเป็นส่วนหนึ่งของแผน ฉะนั้นเมื่อโครงการได้รับการตรวจสอบ วิเคราะห์ ปรับปรุง แก้ไขให้ดำเนินการไปด้วยดี ย่อมจะทำให้แผนงานดำเนินต่อไปด้วยดี และบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ หากโครงการใดโครงการหนึ่งมีปัญหาในการนำไปปฏิบัติย่อมกระทบกระเทือนต่อแผนงานทั้งหมด

โดยส่วนรวม ฉะนั้นถึงอาจกล่าวได้ว่า การประเมินโครงการมีส่วนช่วยให้แผนงานบรรลุถึงวัตถุประสงค์และดำเนินงานไปด้วยดีเช่นกัน

4. การประเมินโครงการมีส่วนในการแก้ปัญหาอันเกิดจากผลกระทบ (Impact) ของโครงการและทำให้โครงการมีข้อที่จะทำให้เกิดความเสียหายลดน้อยลง

5. การประเมินโครงการมีส่วนช่วยอย่างสำคัญในการควบคุมคุณภาพของงาน ดังที่กล่าวมาแล้ว การประเมินโครงการเป็นการตรวจสอบและควบคุมชนิดหนึ่ง ซึ่งการดำเนินการอย่างมีระบบและมีความเป็นวิทยาศาสตร์อย่างมาก ทุกส่วนของโครงการและปัจจัยทุกชนิดที่ใช้ในการดำเนินงานจะได้รับการวิเคราะห์อย่างละเอียด กล่าวคือ ข้อมูลนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลงาน (Output) จะได้รับการตรวจสอบประเมินทุกขั้นตอน ส่วนใดที่มีปัญหาหรือไม่มีคุณภาพ จะได้รับการพิจารณาย้อนหลัง (Feedback) เพื่อให้มีการดำเนินงานใหม่จนกว่าจะเป็นมาตรฐาน หรือตรงตามเป้าหมายที่ต้องการ ดังนั้น จึงถือว่าการประเมินผลเป็นการควบคุมคุณภาพโครงการ

6. การประเมินโครงการมีส่วนในการสร้างขวัญและกำลังใจผู้ปฏิบัติงานตามโครงการ เพราะการประเมินโครงการมิใช่เป็นการควบคุมบังคับบัญชาหรือสั่งการ แต่เป็นการศึกษาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงแก้ไข และเสนอแนะวิธีใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการปฏิบัติโครงการ อันย่อมจะนำมาซึ่งผลงานที่ดีเป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งปวง โดยลักษณะเช่นนี้ย่อมทำให้ผู้ปฏิบัติมีกำลังใจมีความพึงพอใจและมีความตั้งใจกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานต่อไปและมากขึ้น ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าการประเมินโครงการมีส่วนสำคัญในการสร้างขวัญกำลังใจ และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

7. การประเมินโครงการช่วยในการตัดสินใจในการบริหารโครงการ กล่าวคือการประเมินโครงการจะทำให้ผู้บริหารได้ทราบอุปสรรค ข้อดี ข้อเสีย ความเป็นไปได้ และแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินโครงการ โดยข้อมูลดังกล่าวจะช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจว่าจะดำเนินโครงการนั้นต่อไป หรือยุติโครงการนั้นเสีย นอกจากนั้นผลของการประเมินโครงการอาจเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนหรือการกำหนดนโยบายของผู้บริหาร และฝ่ายการเมือง

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2553) กล่าวว่า การประเมินมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแผนงานหรือโครงการ มีบทบาทในการวางแผนและมีบทบาทในการสรุป และยืนยันประสิทธิผลหรือประสิทธิภาพของโครงการ ทั้งการประเมินและการกำกับงานล้วนมีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับปัจจัยและกิจกรรมเป็นสำคัญ ทั้งการกำกับงานและการประเมินล้วนมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้เกิดความสำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้

จักรภพ เนวมาศย์ (2560) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินโครงการ ไว้ว่า การประเมินโครงการอย่างมีระบบสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น กำหนดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดมีส่วนสำคัญในการควบคุม

คุณภาพของงาน ช่วยในการตัดสินใจในการบริหารโครงการ และคงไว้ซึ่งคุณภาพและมาตรฐานในการดำเนินงานตลอดจนความรับผิดชอบของหน่วยงาน

สรุปได้ว่า การประเมินโครงการมีความสำคัญ เพื่อใช้เป็นแนวทางหรือวิธีการที่จะนำไปสู่ปรากฏการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตอย่างมีระบบ โดยมีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และ กิจกรรมที่จะต้องทำให้ต่อเนื่องสอดคล้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัดทรัพยากรต่าง ๆ และมีประสิทธิผล เกิดการประสานระหว่างผู้ปฏิบัติงานหรือหน่วยงานในการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องไม่ให้เกิดกิจกรรมบางอย่างขาดหายไป ทำให้เกิดการประเมินผลอย่างมีขั้นตอนและมีคุณภาพ ก่อให้เกิดข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์

รูปแบบของการประเมินโครงการ

รูปแบบการประเมินโครงการ มีผู้เสนอแนวคิดไว้หลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละแบบมีแนวคิด ทฤษฎี เหตุผล และวิธีการประเมินต่าง ๆ กันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของปัญหาที่จะประเมินพอสรุปได้ ดังนี้

เยาวดี ราชชัยกุล วิทยุศาสตร์ (2551) จำแนกการประเมินโครงการ ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การประเมินโครงการก่อนดำเนินการ (Preliminary Evaluation) เป็นการศึกษาประเมินความเป็นไปได้ (Feasibility Study) ก่อนที่เริ่มโครงการใด ๆ โดยอาจทำการศึกษาถึงประสิทธิภาพของปัจจัยนำเข้า ความเหมาะสมของกระบวนการที่คาดว่าจะนำมาใช้ในการบริหารจัดการโครงการ ปัญหา อุปสรรค ความเสี่ยงของโครงการ ตลอดจนผลลัพธ์หรือ ประสิทธิภาพที่คาดว่าจะได้รับ ในขณะเดียวกันก็อาจจะศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้าน ต่าง ๆ เช่น

- การประเมินผลกระทบด้านสังคม (Social Impact Assessment)
- การประเมินผลกระทบด้านนิเวศ (Ecological Impact Assessment)
- การประเมินผลกระทบด้านการเมือง (Political Impact Assessment)
- การประเมินผลกระทบด้านเทคโนโลยี (Technological Impact Assessment)
- การประเมินผลกระทบด้านประชากร (Population Impact Assessment)
- การประเมินผลกระทบด้านนโยบาย (Policy Impact Assessment)
- การประเมินผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Impact Assessment)

การประเมินโครงการก่อนการดำเนินการนี้มีประโยชน์สำหรับนักลงทุนเพื่อศึกษาว่า ก่อนลงมือโครงการใด ๆ นั้น จะเกิดความคุ้มค่าแก่การลงทุน (Cost Effectiveness) หรือจะเกิดผลกระทบต่อระบบสิ่งแวดล้อมทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ประชากร เทคโนโลยี และ ระเบียบนโยบายหรือไม่ หากได้ทำการศึกษารอบคอบแล้วอาจจะได้ผลการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าจะได้เกิดประโยชน์หรือโทษอย่างไร ปัญหา อุปสรรค เป็นอย่างไร เพื่อผู้เป็นเจ้าของโครงการจะได้ตัดสินใจ

ล่วงหน้าว่าจะเลิกล้มโครงการหรือปรับปรุงองค์ประกอบ และกระบวนการบริหารจัดการโครงการ เพียงใดเพื่อให้เกิดผลดี

2. การประเมินระหว่างดำเนินการโครงการ (Formative Evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อการปรับปรุงเป็นสำคัญซึ่งมักจะใช้ประเมินผลระหว่างแผนหรือระหว่างพัฒนาโครงการ ผลที่ได้จาก Formative Evaluation นั้นจะช่วยตั้งวัตถุประสงค์ของโครงการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่แท้จริง นอกจากนี้ Formative Evaluation อาจใช้ในระหว่างดำเนินโครงการ จะช่วยตรวจสอบว่า โครงการได้ดำเนินไปตามแผนของโครงการอย่างไรอาจเรียกชื่อเฉพาะว่า Implementation Evaluation หรือ Formative Evaluation อาจตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการว่าดำเนินการได้ผลเพียงไร เรียกว่า Progress Evaluation โดยทั่วไปแล้ว Formative Evaluation อาจใช้ประเมินสิ่งต่อไปนี้

2.1 ทบทวนแผนของโครงการ

2.2 การสร้างแผนของโครงการ

2.3 การพัฒนาแบบสอบถาม (Questionnaire) หรือรายการ (Checklists) สำหรับรวบรวมข้อมูลตามเรื่องที่ต้องการ

2.4 การคัดเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสม

2.5 การกำหนดตารางเวลาการประเมินผลให้สอดคล้องกับการดำเนินโครงการ

2.6 การเตรียมข้อมูลที่จะเป็นข่าวสารสำหรับการรายงานและข้อเสนอแนะ สำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ

2.7 การแนะนำแนวทางปรับปรุง การแก้ปัญหา และการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติของโครงการ

3. การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการหรือประเมินผลผลิต (Summative Evaluation) เป็นการประเมินผลรวมสรุป มักจะใช้ประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ สำหรับโครงการที่มีการดำเนินการระยะยาวก็อาจใช้ Summative Evaluation ในการสรุปย่อความข้อมูลที่ได้จากระยะต่าง ๆ ที่ช่วยให้มีการประเมินสรุปรวมนั้น ส่วนใหญ่จะรวบรวมจากผลของ Formative Evaluation เป็น Summative Evaluation ซึ่งผลสรุปที่ได้จะนำสู่การรายงานว่าโครงการได้บรรลุเป้าหมาย (Goals) หรือไม่อย่างไร ตลอดจนการรายงานถึงสถานภาพของโครงการว่าประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวเพียงไร มีปัญหาหรืออุปสรรคใดที่ต้องแก้ไขปรับปรุงข้อมูลเหล่านี้ จะช่วยให้ผู้บริหารโครงการสามารถนำไปสู่การตัดสินใจว่าโครงการนั้นควรดำเนินการต่อหรือยกเลิก

4. การประเมินประสิทธิภาพ การประเมินโครงการโดยทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยที่ผ่านมายังจำกัดอยู่แต่เพียงการประเมินผลผลิตโดยมุ่งที่จะทราบความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้ให้บริการหรือผู้ให้ทุนในการยุติหรือ ขยายโครงการ แต่ในปัจจุบันนักประเมินและผู้บริหารโครงการได้ตระหนักถึง

ความสำคัญของการประเมินประสิทธิภาพของโครงการด้วย โดยถือว่าเป็นประเภทของการประเมินที่จำเป็นสำหรับโครงการบริการทั่วไปเพราะจะช่วยเสริมให้โครงการเหล่านั้นสามารถดำเนินการอย่างสอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่เื้ออำนวยการพัฒนาท้องถิ่น หรือโครงการที่เป็นตัวกำหนดเกณฑ์สำคัญสำหรับประกันโครงการขนาดใหญ่ระดับชาติที่ไม่ต้องสูญเสียทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดไปโดยไม่จำเป็น การดำเนินโครงการบริการสังคมนั้นจะไม่มุ่งแต่เพียงความสำเร็จของโครงการเท่านั้น แต่จะต้องให้คุ้มค่าในเชิงของประสิทธิภาพด้วย โดยปกติการประเมินประสิทธิภาพของโครงการมักจะเริ่มจากคำถามต่าง ๆ กัน เช่น

4.1 ความสำเร็จของโครงการนั้น ๆ เมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายแล้วมีความเหมาะสมหรือไม่

4.2 ผลผลิตของโครงการเกิดจากปัจจัยที่ลงทุนไปใช่หรือไม่

4.3 โครงการนี้มีผลผลิตสูงกว่าโครงการอื่น ๆ เมื่อลงทุนเท่ากันหรือไม่และเพราะเหตุ

ใด การประเมินโครงการทั้ง 4 ประเภท คือ การประเมินก่อนการดำเนินการ การประเมินระหว่างดำเนินการ การประเมินเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ และการประเมินหลังเสร็จสิ้นโครงการ มีกระบวนการประเมินโครงการตามหลักการดังนี้

1. หลักการ ความสำคัญของการประเมินโครงการ เพราะอะไร ทำไมถึงทำประเมินโครงการ

2. กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน

3. ออกแบบประเมินจะใช้รูปแบบการประเมินใด เช่น รูปแบบของ Tyler เหมาะสำหรับเรื่อง การเรียนการสอน รูปแบบของ Cronbach เน้นการรวบรวมข้อมูลเพื่อการคิดตัดสินใจ ในโครงการทางการศึกษา รูปแบบของ CIPP เหมาะสำหรับการใช้ข้อมูลเพื่อหาข้อยุติ/ ข้อบกพร่อง ของโครงการ

4. การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบสังเกต

5. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่เก็บได้มาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าทางสถิติโดยอาศัยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป เช่น SPSS for Window โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานหรือค่าอื่น ๆ

6. การเขียนรายงานการประเมินโครงการ ประกอบด้วย 5 บท คือ

6.1 บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ภูมิหลัง ความเป็นมาของโครงการ

6.2 บทที่ 2 เอกสารงานประเมินที่เกี่ยวข้อง

6.3 บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมิน ประกอบด้วยกลุ่มประชากร การได้มาซึ่ง กลุ่มตัวอย่าง การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

6.4 บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของตาราง แผนภูมิ และกราฟ

6.5 บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ คือ บทที่เป็นการสรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผลหาเหตุผลมาสนับสนุนและยังมีส่วนที่ยังต้องแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาต่อไปด้วย

รัตน นครเทพ (2552) รูปแบบการประเมิน มีดังนี้

1. แบบการวิเคราะห์ระบบ (System Analysis Approach) มุ่งถึงผลที่ได้จากโครงการและพยายามหาความเกี่ยวข้องของรูปแบบแผนงานที่วางในโครงการกับตัวบ่งชี้ต่างๆ ข้อมูลต่างๆ ผลที่เกิดจากโครงการจะต้องวัดได้ในเชิงปริมาณ และหาสาเหตุที่เป็นเรื่องของเหตุและผลได้ นิยมใช้ในการวัดผลโครงการทางด้านบริการสังคม

2. แบบยึดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือวัตถุประสงค์เป็นพื้นฐาน (The Behavioral Goal-Based Approach) ถือว่าวัตถุประสงค์ของโครงการตั้งไว้เป็นเกณฑ์ความแตกต่างระหว่างวัตถุประสงค์ที่วางไว้กับสิ่งที่โครงการทำได้จริงคือ ผลของโครงการกับความสำเร็จของโครงการ คือ ไม่มีความแตกต่างกัน หรือแตกต่างกันน้อยมากระหว่างวัตถุประสงค์กับสิ่งที่ทำได้จริง

3. แบบยึดการตัดสินใจเป็นหลัก (Decision-Making Approach) ให้ความสำคัญและสนใจตรงจุดระดับการตัดสินใจแบบนั้นแบบนี้ โอกาสอะไรน่าจะเกิดขึ้นบ้าง จากนั้นก็จะเก็บข้อมูลทำการวิเคราะห์และเสนอผลให้แก่ผู้ตัดสินใจ ผู้ประเมินจะต้องสรรหาทางเลือกให้แก่ผู้ตัดสินใจหลายๆ ทาง ซึ่งท้ายที่สุดผู้บริหารเท่านั้นจะเป็นผู้ชี้ขาดว่าจะใช้ทางเลือกใด

4. แบบอิสระจากวัตถุประสงค์ (Goal Free Approach) เป็นการประเมินทุกอย่างที่เกิดขึ้นกับโครงการทั้งหมด และเปรียบเทียบความสำคัญของผลเหล่านั้นว่าตรงกับความต้องการหรือไม่

5. แบบศิลป์วิจารณ์ (Art Criterion Approach) กระบวนการวิจารณ์เป็นแบบอย่างการประเมินที่ทำโดยผู้เชี่ยวชาญมีแบบแผนและหลักเกณฑ์ เกณฑ์เหล่านี้มีพื้นฐานความคิด มีทฤษฎีที่เชื่อถือได้ และมีส่วนเห็นพ้องต้องกันบ้าง แม้ว่าจะไม่เหมือนกันโดยสิ้นเชิงของผู้ชำนาญในศาสตร์สาขานั้นๆ

6. การตรวจสอบทางวิชาชีพ (The Professional Review Approach) คือ การประเมินที่อาศัยกลุ่มของบุคคล ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ เป็นผู้ตรวจสอบมาตรฐานและคุณค่าของคนในอาชีพเดียวกันนั่นเอง

7. แบบกึ่งกฎหมาย (Quasi-Legal Approach) ได้นำกระบวนการชกฟอกและการพิจารณาคดีของศาล และระบบกฎหมายมาใช้ในวิธีการประเมินปัญหาสำคัญๆ ทางสังคม

8. แบบศึกษาเฉพาะกรณี (The Case-Study Approach) มุ่งสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้รับฟังเกี่ยวกับโครงการอย่างละเอียดทุกๆ ด้าน จึงสนใจประเด็นว่า “บุคคลอื่นที่รู้จักโครงการมีความเห็นเกี่ยวกับโครงการอย่างไร” จึงใช้ทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ศึกษาสภาพแวดล้อมต่างๆ ของ

โครงการในภาพปกติตามธรรมชาติในการสัมภาษณ์บุคคล ถือว่าเป็นกระบวนการศึกษาแบบเชิงคุณภาพ

สันติ บุญภิรมย์ (2552) กล่าวถึง รูปแบบการประเมิน โดยแบ่งไว้เป็น 4 ประการ คือ

1. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินความต้องการหรือความจำเป็นเพื่อจัดทำโครงการหรือกำหนดจุดมุ่งหมายของโครงการต่าง ๆ การประเมินบริบททำได้โดยการศึกษาอิทธิพลหรือแรงกดดันต่างๆ ของสิ่งภายนอกโครงการว่ามีหรือไม่ว่าอย่างไร การศึกษานโยบายการศึกษาของประเทศ ปัญหาของสังคมที่มีผลกระทบต่อโครงการ หรืออาจประเมินโครงการเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของโครงการว่าสอดคล้องกับความจำเป็นและนโยบายหรือปรัชญาของสถาบันหรือหน่วยงานนั้นหรือไม่

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินว่า ปัจจัยที่เราต้องการมีอะไรบ้าง พอเพียงหรือไม่ ภายใต้ปัจจัยนี้มีทางเลือกใดหรือโปรแกรมใดที่เราควรดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการ การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ บุคลากร เงิน วัสดุ อุปกรณ์ จะช่วยให้ผู้ดำเนินโครงการเลือกแผนจัดโปรแกรมได้อย่างเหมาะสม หรือถ้าประเมินโครงการที่ดำเนินไปแล้ว ผลจากการประเมินปัจจัยก็จะทำให้ได้คำตอบได้ว่า การดำเนินโครงการที่ทำไปแล้วนั้นได้ดำเนินไปตามแผนที่เหมาะสมหรือไม่ ปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้พอเพียงหรือไม่

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินว่าได้นำโครงการไปปฏิบัติตามแผนที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินกระบวนการทำได้ 2 ลักษณะ คือ มีการประเมินก่อนนำไปปฏิบัติจริง เป็นการวิเคราะห์ในเชิงความสัมพันธ์ตามหลักสูตร เหตุผลระหว่างจุดมุ่งหมายกับแนวปฏิบัติ ซึ่งอาจได้เสนอให้ปรับปรุงวิธีการปฏิบัติได้ ในลักษณะที่สอง คือ การประเมินกระบวนการขณะปฏิบัติอยู่โดยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมจะช่วยให้ข้อมูลเป็นประโยชน์แก่คณะกรรมการดำเนินโครงการเป็นอย่างมาก การให้ข้อคิดชมอย่างเหมาะสม และทันท่วงที่จะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ของโครงการในที่สุด

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลลัพธ์ที่ได้ว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งอาจทำได้ทันท่วงที่โครงการสิ้นสุด และมีการติดตามผลการปฏิบัติงานต่อมาอีกภายหลัง เช่น 6 เดือน เป็นต้น การประเมินผลผลิตช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับการรับรอง ล้มเลิก และปรับขยายโครงการถ้าจะกระทำต่อไป

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 2004) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมิน เรียกว่า ชิปปี้โมเดล (CIPP Model) เป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ ใช้ควบคู่กับการบริหารโครงการ เพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจต่อเนื่องตลอดเวลา วัตถุประสงค์การประเมิน คือการให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ คำว่า CIPP เป็นคำย่อมาจากคำว่า Context , Input, Process, และ Product โดยที่สตัฟเฟิลบีมได้ให้ความหมายว่า การประเมินเป็นกระบวนการ

ของการบรรยาย การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ เลือกทางเลือกที่เหมาะสม การประเมินจะต้องเป็นการดำเนินการเพื่อให้ได้สารสนเทศที่สำคัญ โดยมุ่งประเมินใน 4 ด้าน คือ การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมิน กระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) รูปแบบการประเมินนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อการพัฒนาและปรับปรุง ไม่ใช่เพื่อการตรวจสอบ แต่เป็นการพัฒนารูปแบบการประเมินที่ช่วยในการตัดสินใจ (CIPP Model) โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์สิ่งที่จะประเมินอย่างครอบคลุม เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจ ทางเลือกต่าง ๆ ของผู้บริหารที่เรียกว่า รูปแบบการประเมิน CIPP (Context Input Process Product Evaluation Model) ได้มีการปรับปรุงมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งสามารถใช้กับการประเมินโครงการ แผนบุคลากร ผลิตภัณฑ์ องค์การและระบบต่าง ๆ ได้ สตีฟเฟิลบีมใช้วิธีการเชิงระบบการใช้รูปแบบการประเมิน CIPP อย่างถูกต้องและก่อประโยชน์สูงสุด ลงมือประเมินตั้งแต่ก่อนเริ่มงาน ขณะดำเนินงานและการประเมินหลังจากสิ้นสุดการดำเนินงานแล้ว

การประเมินแบบ CIPP MODEL นั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมข้อมูลและหรือสารสนเทศ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่เหมาะสม ในการประเมินแบบ CIPP MODEL โดย C ย่อมาจาก Context (บริบท) I ย่อมาจาก Input (ปัจจัย) P ย่อมาจาก Process (กระบวนการ) และ P ย่อมาจาก Product (ผลผลิต) ในการประเมินนั้น มุ่งประเมินจากสิ่งที่ประเมิน 4 ประการด้วยกัน คือ

1. การประเมินบริบทในการปฏิบัติงาน (Context Evaluation) เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
2. การประเมินปัจจัย (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เพื่อเป็นการตัดสินใจในการประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เพื่อเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับผลสำเร็จของโครงการ ซึ่งนำไปสู่การยุติ ชะลอ หรือขยายโครงการต่อไป ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทการประเมิน ประเภทการตัดสินใจ และการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

การประเมินแบบ CIPP MODEL มีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินบริบทในการปฏิบัติงาน (Context Evaluation) การประเมินสภาวะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่วไปเป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผลเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินสภาวะ

แวดล้อมนั้นมีลักษณะเด่นๆ ที่สำคัญมากมายจัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยายและการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย ทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์โดยอาศัยการวินิจฉัย และการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของที่ประชุมและสถานการณ์ วิธีการประเมินสภาวะแวดล้อมมี 2 วิธี คือ

1.1 Contingency Model เป็นการประเมินสภาวะแวดล้อม เพื่อหาโอกาส และแรงผลักดันจากภายนอกระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้พัฒนาส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้น โดยใช้การสำรวจปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนดอย่างกว้างๆ เช่น การสำรวจงานวิจัยและวรรณคดีที่เกี่ยวข้องการประเมินค่านิยมของชุมชน ข้อเสนอแนะต่างๆ แนวโน้มของการพัฒนาเศรษฐกิจ เป็นต้น การสำรวจปัญหาเหล่านี้ทำให้สามารถที่จะคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคต ซึ่งจะมีประโยชน์ในการวางแผนโครงการต่อไป คำถามที่ใช้ในการประเมินสภาวะแวดล้อมแบบ Contingency Model เช่น ถ้าต้องการให้กำลังแรงงานสอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีแล้ว ควรจะจัดระบบการพัฒนาบุคลากรอย่างไรจึงจะตอบสนองความต้องการนั้น หรือถ้ามีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นในเขตนี้แล้ว ระบบการจัดการบุคคลควรจะเป็นเช่นไร จึงจะสอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของโรงงาน

1.2 Congruence Model เป็นการประเมินโดยการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติจริงกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การประเมินแบบนี้ทำให้ทราบว่าวัตถุประสงค์ใดบ้างที่สามารถจะบรรลุเป้าหมายเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของวัตถุประสงค์

ดังนั้น จะเห็นว่า การประเมินสภาวะแวดล้อมจะได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับระบบเพื่อประโยชน์สำหรับผู้บริหาร

2. การประเมินปัจจัย (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ความเหมาะสมของแผนงานต่างๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่างๆ คือ

2.1 ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ

2.2 ยุทธวิธีที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

2.3 การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ เป็นต้น

ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตรากำลังเท่าใด วางแผนงานและดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสภาวะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้นๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อแผนการดำเนินงานได้รับอนุมัติ และลงมือดำเนินการ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับไปยังผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

- 3.1 เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือดำเนินตามขั้นตอนที่วางไว้
- 3.2 เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจในการวางแผน
- 3.3 เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัด และแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดโครงการเท่านั้น แต่ยังมีผลจำเป็นที่ต้องประเมิน ในระหว่างปฏิบัติตามโครงการด้วย การประเมินผลผลิตจะดูว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการนั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เกณฑ์ในการวัดผลที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำงานคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้ด้วยมาตรฐานสัมบูรณ์ หรือมาตรฐานที่สัมพันธ์ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยจากรายงานการประเมินสถานะแวดล้อม ปัจจัย และกระบวนการร่วมด้วย ในการประเมินนั้นจะดำเนินการประเมินตามแผนงานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ก็เพื่อจะได้นำผลจากการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานให้ก้าวหน้า และในขั้นสุดท้ายก็จะเป็นการสรุปโครงการต่างๆ ที่ได้จัดทำด้วย

รูปแบบการประเมินของชิปโมเดลแบ่งออกเป็น 4 ประเภท เพื่อสนองตอบการตัดสินใจของผู้บริหาร รายละเอียดของการประเมินและการตัดสินใจต่าง ๆ ดังนี้

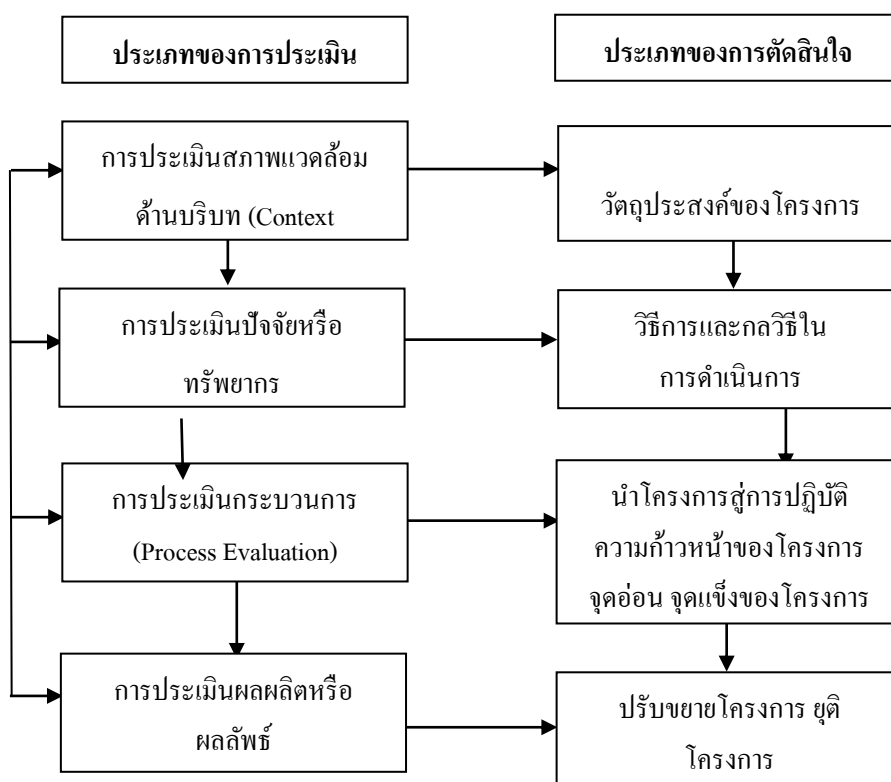
1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) หรือการประเมินสภาพแวดล้อมของโครงการ เป็นการประเมินก่อนเริ่มโครงการ เพื่อหาความต้องการความจำเป็น โดยประเมินสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น วิธีการประเมินจะใช้การบรรยาย และเปรียบเทียบปัจจัยนำเข้าที่ได้รับจริงกับสิ่งที่คาดหวัง บริบทสังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่คาดหวังกับความเป็นจริง รวมทั้งการวิเคราะห์สาเหตุความไม่สอดคล้อง ระหว่างความเป็นจริง และสิ่งที่คาดหวังดังกล่าวเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นด้านทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินโครงการทั้งปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนระบบบริหารจัดการที่วางแผนเพื่อวิเคราะห์ และกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ วิธีการประเมินใช้การบรรยายและวิเคราะห์ทรัพยากรที่มีอยู่รวมถึงกลยุทธ์ และกระบวนการดำเนินงานที่เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การประเมินปัจจัยนำเข้าจะช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์วิธีการดำเนินงาน และวางแผนวิธีการดำเนินโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินการดำเนินงาน เพื่อนำโครงการที่วางไว้ไปสู่การปฏิบัติ เป็นการประเมินขณะดำเนินโครงการ เพื่อศึกษาว่าอะไรเป็นจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการ อะไรที่เป็นปัญหาความความสำเร็จของการดำเนินโครงการ ส่วนใดของโครงการต้องปรับปรุงแก้ไข คำตอบของคำถามเหล่านี้จะทำให้สามารถกำกับดูแล ควบคุมและปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานของโครงการได้ สารสนเทศ ที่ได้จากการประเมินกระบวนการจะช่วยให้ผู้บริหารทราบความก้าวหน้า จุดแข็งและจุดอ่อนของโครงการเพื่อการกำกับดูแลการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงวิธีการดำเนินโครงการและเร่งรัดการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้ทรัพยากรและเวลาที่กำหนดไว้

4. การประเมินผลผลิตของโครงการ (Product Evaluation) เป็นการประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ เพื่อหาคำตอบให้ได้ว่า การดำเนินโครงการจะประสบความสำเร็จตามแผนที่วางไว้หรือไม่ ผลผลิตเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ คุ่มค่าหรือไม่ การประเมินหลังสิ้นสุดโครงการจะพิจารณาผลลัพธ์ผลกระทบของโครงการทุก ๆ ด้าน ซึ่งมักใช้เทคนิคการติดตามผลหรือประเมินผลด้วยการติดตามหลังโครงการเสร็จหรือศึกษาย้อนกลับ เพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของโครงการว่า ควรจะปรับขยายโครงการหรือควรหยุดโครงการตามเวลาที่กำหนด หรือควรยกฐานะเป็นโครงการประจำ

ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบการประเมินที่ช่วยในการตัดสินใจของ Stufflebeam

ที่มา : สต๊ฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 2004)

จากภาพที่ 1 สรุปได้ว่า รูปแบบการประเมิน CIPP นั้น แสดงให้เห็นว่า การประเมินโครงการเป็นกระบวนการที่ต้องกระทำกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งการประเมินในแต่ละส่วนก็มีวัตถุประสงค์การประเมินต่างกันและก่อให้เกิดกิจกรรมสืบเนื่องจากการประเมินต่างกันตามไปด้วย

หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

ความหมายของแหล่งเรียนรู้

ประเวศ วะสี (2552) อธิบายความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่าเป็นแหล่งรวมวิทยาการที่สังคมยอมรับและถือว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งและจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าของประชาชน ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องหมายของความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ แหล่งหรือที่รวมอาจเป็นสถานที่หรือศูนย์รวมที่ประกอบด้วยข้อมูลข่าวสารความรู้และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบแตกต่างจากกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอนเป็นการเรียนรู้ที่มีกำหนดเวลาการเรียนยืดหยุ่น

บุญชัย งามวิทย์โรจน์ และคณะ (2552) อธิบายความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่าเป็นองค์ความรู้ที่พัฒนาขึ้นในบริบททางกายภาพและวัฒนธรรมทางปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) อธิบายความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่าเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

พยุง ใบแย้ม (2558) อธิบายความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่าเป็นสื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้เป็นทรัพยากรธรรมชาติหลากหลาย ได้แก่ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และที่เป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สภาพสังคม ประชาชน ชาติพันธุ์การนับถือศาสนา การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน ประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรม ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับเทศบาล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัดที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสามารถใช้ เป็นสื่อเชื่อมโยงความรู้ให้กับผู้ศึกษา ค้นคว้า เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และศิลปวัฒนธรรม

สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ได้แก่ บุคคล สถานที่ สิ่งของ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สภาพ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ผู้เรียนเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยตรง และได้ความรู้ใหม่ ๆ ที่มีคุณค่าช่วยพัฒนาให้เป็นคนทันโลก รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุขตามอรรถภาพของตนเอง แหล่งเรียนรู้เป็นสถานที่หรือศูนย์รวมข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ เทคโนโลยี

ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ มีความสำคัญในการช่วยผู้เรียนได้สร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รู้จักคิดแบบองค์รวม และได้การเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย เป็นสถานที่เอื้ออำนวยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับผู้เรียนได้ดังนี้

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพชีวิตจริงสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ช่วยให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน ครอบครัว ท้องถิ่น ชีวิตในท้องถิ่น ชุมชน ธรรมชาติ ระบบความสัมพันธ์ผ่านบุคคล สถานที่ และบริบททางสังคม

2. เรียนในสิ่งที่มีคุณค่า มีความหมายต่อชีวิต ทำให้เห็นคุณค่าเห็นความสำคัญของสิ่งที่เรียน

3. ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ท้องถิ่นสู่ความรู้สากล สิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปสู่สิ่งที่อยู่ไกลตัวได้อย่างเป็นรูปธรรม

4. เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นได้อย่างต่อเนื่อง

5. มีส่วนร่วมในองค์กรท้องถิ่น บุคคล และครอบครัว ในการพัฒนาท้องถิ่น

6. ได้เรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้ลงมือปฏิบัติจริง ส่งผลให้เกิดทักษะการแสวงหาความรู้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) กล่าวว่า การใช้แหล่งเรียนรู้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากสภาพจริง การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้จะเกี่ยวข้องกับบุคคล สถานที่ ธรรมชาติ หน่วยงาน องค์กร สถานประกอบการ ชุมชน และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ซึ่งผู้เรียน ผู้สอน สามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้หรือเรื่องที่สนใจศึกษาได้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ชุมชน และธรรมชาติ นับว่าเป็นชุมชนทรัพยากรมหาศาลที่เราสามารถค้นพบความรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองได้แก่

1. ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

2. ผู้เรียนได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม ร่วมคิด ร่วมทำร่วมแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้และทักษะกระบวนการต่าง ๆ

3. ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสังเกต การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การรู้ความหมาย และ การสรุปความคิด แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

4. ผู้เรียนได้ประเมินผลการทำงานได้ด้วยตนเอง

5. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้และเผยแพร่ความรู้ได้

6. ผู้สอนเป็นที่ปรึกษาให้ความรู้ให้คำแนะนำให้การสนับสนุน

จิรายุ มีบุศย์ และคณะ (2553) กล่าวว่า ผู้เรียนสามารถได้ศึกษาหาความรู้ และได้เรียนรู้ อย่างลึกซึ้ง สามารถนำความรู้จากท้องถิ่น ไปพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หรือสร้างองค์ความรู้ ได้อย่างถูกต้อง

ประสิทธิ์ พิทักษ์ชวงค์ (2554) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญ ทั้งต่อผู้เรียน ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความจริงของชีวิตที่ มีการเปลี่ยนแปลง นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติหาความรู้ และสรุปความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง จนเป็นผู้ที่คิด เป็นและเกิดการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญต่อผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนจะได้เรียนรู้จากสภาพชีวิตจริง สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้ ช่วยให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและ ครอบครัว ท้องถิ่น ชีวิตในท้องถิ่น ชุมชน ธรรมชาติระบบความสัมพันธ์ผ่านบุคคล สถานที่ และ บริบททางสังคม ผู้เรียนมองเห็นคุณค่า เห็นความสำคัญต่อสิ่งที่เรียน สามารถเชื่อมโยงความรู้ ท้องถิ่นสู่ความรู้สากลสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปสู่สิ่งที่อยู่ไกลตัวอย่างเป็นรูปธรรม ผู้เรียนเห็นความสำคัญ ของการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นได้ อย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในองค์กร และครอบครัว ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่ หลากหลาย ได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดทักษะการแสวงหาความรู้ ค้นคว้าหาความรู้ได้ ด้วยตนเอง เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ผู้เรียนได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่มร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และเกิดทักษะชีวิต ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสังเกต การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลการรู้ความหมาย และการสรุปความคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนได้ ประเมินผลการทำงานได้ด้วยตนเอง และผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้และเผยแพร่ ความรู้ให้ผู้อื่นรับรู้ได้

ลักษณะของแหล่งเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) กำหนดลักษณะของแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียน สามารถศึกษาได้ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ไว้ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ตอบสนองการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการ (process of learning) การเรียนรู้ โดยการเรียนรู้ปฏิบัติจริง (learning by doing)
2. เป็นแหล่งทำกิจกรรม แหล่งทัศนศึกษา แหล่งฝึกงาน และแหล่งประกอบอาชีพของ ผู้เรียน
3. เป็นแหล่งสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นโดยตนเอง
4. เป็นห้องเรียนทางธรรมชาติ เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า วิจัย และฝึกอบรม
5. เป็นองค์กรเปิด ผู้สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลได้เต็มที่และทั่วถึง

6. สามารถเผยแพร่ข้อมูลแก่ผู้เรียนในเชิงรุกสู่ทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง ประหยัด และสะดวก

7. มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน

8. มีสื่อประเภทต่าง ๆ ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนาอาชีพ

สรุปได้ว่า ลักษณะของแหล่งเรียนรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ตอบสนองการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการ (process of learning) สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง การเรียนรู้โดยการทำกิจกรรมโดยการปฏิบัติจริง (learning by doing) เป็นแหล่งเพื่อทัศนศึกษา เป็นแหล่งฝึกงาน และแหล่งประกอบอาชีพของผู้เรียน เป็นห้องเรียนทางธรรมชาติ เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า วิจัย และฝึกอบรม ผู้สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลได้เต็มที่และทั่วถึง มีข้อมูล แก่ผู้เรียนในเชิงรุก สู่ทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง ประหยัด และสะดวก สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน มีสื่อประเภทต่าง อาทิ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนาทักษะต่างๆ

ประเภทของแหล่งเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) ได้จำแนกประเภทของแหล่งเรียนรู้ ได้ 2 ประเภท ได้แก่

1. จัดตามลักษณะของแหล่งเรียนรู้ ดังนี้ แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะหาความรู้ได้จากสิ่งที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ อาทิ แม่น้ำ ภูเขา ป่าไม้ ลำธาร กรวด หินทราย ชายทะเล เป็นต้น แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อสืบทอดศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนเทคโนโลยีทางการศึกษาที่อำนวยความสะดวกแก่นักเรียน อาทิ โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุดประชาชน สถาบันทางการศึกษา สวนสาธารณะ ตลาด อาคาร บ้านเรือน ที่อยู่อาศัย สถานประกอบการ เป็นต้น และบุคคลเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม การสืบสาน วัฒนธรรม ปราชญ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งด้านประกอบอาชีพ ตลอดจนนักคิด นักประดิษฐ์ และผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2. จัดตามแหล่งที่ตั้งของแหล่งเรียนรู้ ดังนี้ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาดิม มีแหล่งเรียนรู้หลัก คือ ห้องเรียนมีครูอาจารย์ ต่อมามีการพัฒนาเป็นห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ได้แก่ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องจริยธรรม ห้องศิลปะ ตลอดจนอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เช่น ห้องอาหาร สนาม ห้องน้ำ สวนดอกไม้ สวนสมุนไพร แหล่งน้ำในโรงเรียน เป็นต้น และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ครอบคลุมทั้งด้านสถานที่และบุคคล ซึ่งอาจอยู่ในท้องถิ่นใกล้เคียงโรงเรียน ท้องถิ่นที่สถานศึกษาพาผู้เรียนไปเรียนรู้ เช่น แม่น้ำ ภูเขา ชายทะเล สวนสาธารณะ สวนสัตว์ ทุ่งนา สวนผัก สวนผลไม้ วัด ตลาด

ร้านอาหาร ห้องสมุดประชาชน สถานีตำรวจ สถานีอนามัย ศูนย์พืชมาน การละเล่นพื้นเมือง แหล่งท่องเที่ยวเทคโนโลยี

แหล่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมี 2 ประเภท คือ แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ซึ่งเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น

1. แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน

1.1 แหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติที่มีความหลากหลาย เช่น บรรยากาศ สิ่งแวดล้อม ปรากฏการณ์ธรรมชาติ สิ่งมีชีวิต ฯลฯ

1.2 แหล่งการเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นที่มีมากมาย เช่น ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดกลุ่มสาระ ห้องสมุดเคลื่อนที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องมัลติมีเดีย เว็บไซต์ ห้องอินเทอร์เน็ต ห้องเรียนสีเขียวก ห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องเกียรติยศ สวนพฤกษศาสตร์ สวนสมุนไพร สวนวรรณคดี สวนสุขภาพ สวนหิน สวนหย่อม สวนผีเสื้อ บ่อเลี้ยงปลา เรือนเพาะชำ ต้นไม้พุดได้ ฯลฯ

2. แหล่งการเรียนรู้นอกโรงเรียน

2.1 แหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เช่น สภาพแวดล้อม ป่า ภูเขา แหล่งน้ำ ทะเล สัตว์ ฯลฯ

2.2 แหล่งการเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ชุมชนวิถีชีวิต อาชีพ ภูมิปัญญา ประเพณี วัฒนธรรม สถาบัน โบราณสถาน สถานที่สำคัญ และแหล่งประกอบการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 การจัดการศึกษาแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการแหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ มีดังนี้

1. ห้องสมุด (library) หมายถึง แหล่งรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ต่างๆ ทั้งที่อยู่ในรูปของสิ่งตีพิมพ์ และไมตีพิมพ์ (สารนิเทศ) เพื่อให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้ใช้ มีการบริการและจัดอย่างเป็นระบบ เป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกแก่ผู้ใช้ในการค้นคว้าสารนิเทศดังกล่าว บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ ห้องสมุดจะเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นการจัดหาจัดซื้อ จัดหมวดหมู่ ทำบัตรรายการ ซ่อมหนังสือ เป็นแหล่งรวบรวมสิ่งพิมพ์และโสตทัศนวัสดุทางวิชาการ โดยเฉพาะวิชาที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานนั้นให้สมาชิกของหน่วยงานได้ศึกษาความรู้เพื่อช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน of ทุกฝ่าย (ปรีดี ปลื้มสำราญกิจ, 2554)

2. พิพิธภัณฑ์ (museum) คือ สถาบันที่สร้างขึ้นเพื่อรวบรวม สงวนรักษา และจัดแสดงวัตถุอันมีความสำคัญทางวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมเพื่อประโยชน์ในการศึกษาและความเพลิดเพลิน ใน

ที่นี้ให้รวมถึงหอศิลป์ อนุสรณ์สถานทางประวัติศาสตร์ สวนสัตว์ สวนพฤกษชาติ วนอุทยาน สถานที่เลี้ยงสัตว์น้ำ และสถานที่อื่น ๆ ที่จัดแสดงสิ่งที่มีชีวิต พระราชบัญญัติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553)

3. หอศิลป์ (art galleries) หมายถึง สถานที่ทำกิจกรรมด้านศิลปะ เป็นสถานที่รองรับ ศิลปิน นักออกแบบ ผู้สร้างภาพยนตร์ ฯลฯ สร้างผลงานความคิดสร้างสรรค์เสนอต่อประชาชน โดยผู้สร้างและผู้เสพมีจุดนัดพบที่หอศิลป์ เป็นกระบวนการและกลไกทางสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการสร้างวัฒนธรรมในฐานะผู้เสพและเป็นผู้รับรู้ในผลงานศิลปะ ทำให้ได้มาซึ่งสติปัญญา มีความคิดเห็นทันกับสมัยหรือร่วมสมัย อาจกล่าวได้ว่าหอศิลป์เป็นพื้นฐานการสร้างวัฒนธรรม โดยสมบูรณ์แบบ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมสร้าง และประชาชนก็จะเป็นเจ้าของ วัฒนธรรม ส่วนที่จะเรียกว่า “หอศิลป์วัฒนธรรม” นั้น ก็เป็นไปได้ เพราะคำว่าวัฒนธรรม ในความเข้าใจของคนหลายคนนั้นมีความเป็นไทยหรือไทยประเพณี ถ้าเรานึกว่าหอศิลป์นั้นจะเป็นที่ นัดพบของคนทั่วไปก็ต้องเริ่มจากพื้นฐานคุณค่าที่มีแต่ดั้งเดิม และทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับทั้งย้อนยุค และร่วมสมัย เป็นกระบวนการ วัฒนธรรมที่มีความต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553)

4. สวนสัตว์ (zoological park) หมายถึง สถานที่รวบรวมพันธุ์สัตว์ นำสัตว์มาเลี้ยงอยู่ใน บริเวณที่ควบคุมดูแลไว้ มีรั้วรอบขอบชิด เป็นแหล่งเรียนรู้อีกแห่งหนึ่งที่เปิดบริการให้ประชาชน ได้เข้าชมและศึกษาเรียนรู้ เป็นสถานที่ดึงการสอนจากห้องเรียนสู่ประสบการณ์จริง เป็นการเรียนรู้ ของชีวิต เป็นห้องเรียนเพื่อชีวิต เป็นการกระตุ้นให้ผู้ใหญ่ซึ่งไม่คุ้นเคยกับการศึกษาในระบบ มีโอกาสใช้สวนสัตว์นำไปสู่การเรียนรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนและผู้ใหญ่ที่มีความสนใจได้ ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นแหล่งให้บุคคลและครอบครัวมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ นอกกระบวน เป็นการประสานงานระหว่างสวนสัตว์กับชุมชนอย่างใกล้ชิดเพื่อประโยชน์ ของการพัฒนาการให้บริการใหม่ ๆ แก่ผู้เข้าชม และเป็นเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างอิสระ (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา, 2553)

5. สวนสาธารณะ (park) หมายถึง สถานที่ที่จัดเพื่อใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับ ประชาชนทุกเพศทุกวัยโดยไม่มีการเก็บค่าบริการใด ๆ และมีการตกแต่งพื้นที่ไว้อย่างสวยงาม ประกอบด้วย ต้นไม้ ไม้ดอก ไม้ประดับ สระน้ำ สนามหญ้า นอกจากนี้ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อสนองความต้องการของประชาชน รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมในสวนสาธารณะ เช่น กิจกรรม ออกกำลังกาย และอื่น ๆ มีที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้ สวนสาธารณะเป็นพื้นที่ที่สวยงามมีความเป็นธรรมชาติ ใช้พักผ่อน ผ่อนคลาย และจัดกิจกรรมเดิน ออกกำลังกาย นั่งพักผ่อน และศึกษาหาความรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553)

6. สวนพฤกษศาสตร์ (botanical garden) หมายถึง แหล่งเรียนรู้ที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์วิชาการทางธรรมชาติ ค้นคว้า วิจัย และให้การศึกษาด้านพฤกษศาสตร์ของประเทศ เป็นศูนย์รวมพรรณไม้ชนิดต่าง ๆ เป็นศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์พืช เป็นสถาบันการศึกษา และวิจัยด้านพฤกษศาสตร์ เป็นศูนย์ข้อมูลด้านพืชของประเทศ และเป็นแหล่งสันตนาการ ในการปลูกพรรณไม้ ในสวนพฤกษศาสตร์อาจแยกได้เป็น 2 แบบใหญ่ คือ ปลูกกลางแจ้งตามลักษณะพื้นที่และปลูกในโรงเรือนหรือเรือนกระจก พรรณไม้ที่ปลูกลงนอกโรงเรือนอาจเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มไม้ต้น (tree) ไม้พุ่ม และพรรณไม้ล้มลุก กลุ่มพรรณไม้ที่ชอบขึ้นตามลักษณะดินที่อยู่อาศัยเฉพาะ เช่น พรรณไม้ที่ชอบขึ้นบนหิน กลุ่มหัว และกลุ่มพืชประเภทใกล้เคียงกัน เช่น สนปรัง เป็นต้น ในต่างประเทศ รัฐบาลและประชาชนให้ความสำคัญกับสวนพฤกษศาสตร์เป็นอย่างมาก เป็นทั้งแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ให้ความรู้ ความเพลิดเพลิน ช่วยเสริมสร้างสุขภาพทั้งกายและใจแก่ประชาชนทุกระดับทุกวัย เช่น สวนพฤกษศาสตร์คิว นับเป็นสวนพฤกษศาสตร์ที่สมบูรณ์และมีชื่อเสียงของโลก เป็นตัวอย่างของการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์ได้เป็นอย่างดี (ก่องกานดา ชยามฤต, 2552)

7. อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science and Technology Park) อุทยานแห่งชาติ (National park) หมายถึง ที่ดินซึ่งรวมทั้งพื้นที่ดินทั่วไป ภูเขา ห้วย หนอง คลองบึง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และชายฝั่งที่ได้รับการกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ลักษณะที่ดินดังกล่าวเป็นที่ที่มีสภาพธรรมชาติที่น่าสนใจ และมีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใด ซึ่งมีใช้ทบวงการเมือง ทั้งนี้การกำหนดดังกล่าวก็เพื่อให้คงอยู่ในสภาพเดิมเพื่อสงวนไว้ให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษาและความรื่นรมย์ของประชาชนสืบไป การกำหนดอุทยานแห่งชาติ ประกาศพระราชกฤษฎีกาซึ่งมีแผนที่แสดงแนวเขตบริเวณที่กำหนดอุทยานแห่งชาติแนบท้ายพระราชกฤษฎีกานั้นด้วย และที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติต้องเป็นที่ดินที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลซึ่งมีใช้ทบวงการเมือง ภายในเขตอุทยานแห่งชาติกฎหมายบัญญัติห้ามไว้หลายประการ เช่น ห้ามมิให้บุคคลใดยึดถือครอบครองที่ดิน รวมถึงแผ้วถางหรือเผาป่า เก็บหา นำออกไปทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายหรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งยางไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสน กล้วยไม้ น้ำผึ้ง ครั่ง ถ่านไม้ เปลือกไม้ มูลค้างคาว แร่ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ นำสัตว์ออกไป หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์ ทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายหรือทำให้เสื่อมสภาพแก่ ดิน หิน กรวด หรือทราย เก็บหรือทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายแก่ดอกไม้ ใบไม้ หรือผลไม้ นำหรือปล่อยปศุสัตว์เข้าไป ปิดประกาศ โฆษณา หรือขีดเขียนในที่ต่าง ๆ ยิงปืน ทำให้เกิดระเบิดซึ่งวัตถุระเบิดหรือจุดดอกไม้เพลิง เป็นต้น (พิบูล ไวจิตรกรรม, 2554)

8. ศูนย์กีฬาและนันทนาการ (Sport and Recreation Standards) เป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย อาทิ ศูนย์บริการการกีฬา” มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยแยกส่วนของการกีฬาออกจากสำนักงานจัดการทรัพย์สิน เนื่องจากมีสภาพในการทำงานแตกต่างกัน ในส่วนของศูนย์บริการการกีฬา มีภารกิจที่สำคัญ คือ การจัดให้มีกิจกรรมด้านการกีฬา และการออกกำลังกายอย่างหลากหลายและทั่วถึง รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักศึกษา คณาจารย์ และประชาชน มีโอกาสได้ใช้สนามกีฬาอย่างเต็มที่ให้ความร่วมมือกับการกีฬาของชาติในทุก ๆ ด้าน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553)

9. ศูนย์วัฒนธรรม เป็นเครือข่ายที่มีบทบาท และส่วนร่วมในกระบวนการส่งเสริม และพัฒนางานด้านศาสนา และศิลปวัฒนธรรมของชาติ การปลูกฝังค่านิยม และจิตสำนึกที่ดี ของเยาวชน รวมทั้งการเฟื่องฟูทางวัฒนธรรมที่มีผลกระทบต่อระเบียบวินัยพฤติกรรมของเด็ก และเยาวชน โดยใช้มิติวัฒนธรรม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการอย่างเข้มแข็ง จริงจัง และต่อเนื่อง ในปัจจุบันการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมมีความเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ปรับเปลี่ยนไปจากเดิม จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาส่งเสริมและพัฒนางานด้านวัฒนธรรมที่เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ขับเคลื่อนงานวัฒนธรรม ในการอนุรักษ์และสืบสานอย่างกว้างขวาง และเผยแพร่วัฒนธรรม (ฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร, 2552)

10. วัด โบสถ์ และมัสยิด วัด (temple) เป็นสถานที่ที่สะท้อนถึงศรัทธาในพุทธศาสนา ซึ่งมีความหลากหลายและแตกต่างกันไป โดยมีจุดร่วมที่เหมือนกัน คือเป็นสถานที่ที่นำมาซึ่งความสงบทางใจ เป็นอาคารศักดิ์สิทธิ์ สร้างขึ้นเพื่อบูชาพระเจ้า เป็นสถานที่ซึ่งบรรดาศักดิ์บุรุษ รวมตัวกันปฏิบัติภารกิจ สาธารณชนมารวมตัวกันถวายนมัสการในฐานะที่เป็นประชากรของพระเจ้า มัสยิด (mosque) เป็นสถานที่ที่สะท้อนถึงศรัทธาในศาสนาอิสลามซึ่งมีความหลากหลายและแตกต่างกันไป โดยมีจุดร่วมที่เหมือนกัน คือ เป็นสถานที่ที่นำมาซึ่งความสงบทางใจ (พิบูล ไวจิตรกรรม, 2554)

11. สถานประกอบการ หมายถึง สถานที่ที่ประกอบกิจการ กิจกรรม ทั้งในภาคธุรกิจ ที่มุ่งหวังผลกำไร และภาครัฐที่มุ่งหวังการให้บริการสาธารณะ มุ่งหวังต้องการประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการประกอบการ ซึ่งในองค์กรประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติการ กระบวนการของกิจกรรม เทคโนโลยี สังคม วัฒนธรรม ประเพณี พฤติกรรมบุคคลและองค์กรในสถานประกอบการ ประกอบด้วย เทคนิคในการบริหารจัดการ เช่น บริหารคน บริหารเงิน บริหารเครื่องจักร บริหารการตลาด เทคนิคในการผลิต เช่น เทคโนโลยีการผลิต ประสิทธิภาพในการผลิต เทคนิคการกำจัด ความเสี่ยงและการสูญเสีย การอยู่ร่วมกันของคน สังคมของคน พฤติกรรมในสังคมปัจจุบัน เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทอย่างมาก ส่งผลให้ประเทศที่เจริญแล้วยิ่งก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว (จุฑาทพร รัตนมุสิก และคณะ, 2553)

12. ตลาด (market) เป็นสถานที่จัดกิจกรรมต่างๆ ที่มนุษย์กระทำขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นและความต้องการให้เป็นที่พอใจโดยผ่านกระบวนการการแลกเปลี่ยน (Kotler, P., 1997) ส่วนท้องถิ่น (community) เป็นหน่วยการปกครองระดับล่างสุดของพื้นที่ อีกทั้งยังมีขอบเขตทางภูมิศาสตร์หรือทางกายภาพที่แน่นอน มีประชากรจำนวนหนึ่ง และมีระบบกลไกการปกครองที่เชื่อมต่อกับกลไกของรัฐอื่น ๆ ตามลำดับชั้น คือ หมู่บ้าน-ตำบล-อำเภอ-จังหวัด ประเทศ ชุมชน ตามความหมายดังกล่าวนี้มีข้อจำกัดในแง่มุมมองความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางด้าน “สังคม” “วัฒนธรรม” และ “ทรัพยากรธรรมชาติ” 2552 (ประเวศ วะสี, 2552)

ประสิทธิ์ พิทักษ์ชวงค์ (2554) กล่าวว่า ประเภทของแหล่งเรียนรู้ แบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ ประเภทที่มีชีวิต เช่น คน สัตว์ และประเภทที่ไม่มีชีวิต เช่น สถานที่ สิ่งก่อสร้าง และสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และมนุษย์สร้างขึ้นที่ส่งผลให้ผู้สนใจได้ศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นั้น ๆ

สรุปได้ว่า ประเภทของแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ภายนอก ผู้เรียนจะหาความรู้ได้จากสิ่งที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ภูเขา ทะเล เป็นต้น และแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อสืบทอดศิลปวัฒนธรรมรวมถึงเทคโนโลยีทางการศึกษา อาทิเช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ หอสมุดประชาชน สวนสัตว์ สวนสาธารณะ เป็นต้น และแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ได้แก่ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องสมุด ห้องศิลปะ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เช่น สนาม สวนสมุนไพร สวนพฤกษศาสตร์ สถานศึกษาและหน่วยงานควรมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ ให้ผู้เรียนทำได้และคิดเป็นทำเป็น เกิดความรักในการอ่าน และเกิดความใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

การใช้แหล่งเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในการจัดการศึกษาของชาติจำเป็นต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพของชาติ เพียงแต่ในการนำนโยบายไปใช้นั้นสถานศึกษาต้องประยุกต์ให้สอดคล้องกับสภาพบริบทที่มีความแตกต่างกันทางประวัติศาสตร์ความเป็นมาของท้องถิ่น ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ และค่านิยมความเชื่อ

การใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ว่าด้วยการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามมาตรา 4 ให้ความหมายของการศึกษาว่า “เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจาก

การจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” ว่าด้วยหลักการจัดการศึกษา ตามมาตรา 8 ได้ระบุการจัดการศึกษาให้ยึดหลักเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ว่าด้วยหลักการมีส่วนร่วม ตามมาตรา 9 (6) บัญญัติว่า ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

ความสำคัญของการจัดการศึกษาที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและ ความสมดุลของสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 23 บัญญัติว่า การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่องดังต่อไปนี้ ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมือง การปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความรู้และทักษะ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ว่าด้วยกระบวนการเรียนรู้ ตามมาตรา 24 บัญญัติว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น เกิดความรักในการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
5. ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียน การสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพในการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ตามมาตรา 25 บัญญัติว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ มาตรา 27 วรรคสอง บัญญัติว่า ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และในการจัดการศึกษาต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม สอดคล้องตามมาตรา 29 บัญญัติว่า ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษามีการแสวงหา ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุน ให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการพัฒนาระหว่างท้องถิ่น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545) นอกจากนี้ที่กล่าวแล้วหน่วยงานสำคัญที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามมาตรา 38 บัญญัติว่า ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาให้มีคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย จากการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แนวคิดตามนโยบายการกระจายอำนาจของการบริหารการศึกษาตามลำดับ คือ จากการจัดการศึกษาส่วนกลางกระจายให้หน่วยงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งดำเนินการบริหารจัดการศึกษา ต้องให้ความสำคัญกับสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา และประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนการศึกษาในรูปของคณะกรรมการในการกำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุน สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้ง บุคคล ครอบครัว หน่วยงานองค์กรและสถาบันเอกชนจะช่วยให้สามารถใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545)

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับด้านแหล่งเรียนรู้ตามแนวทางของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) ได้กำหนดความเป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย คุณลักษณะและปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และเกณฑ์การกำหนดรูปแบบของแหล่งเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

1. คุณลักษณะและปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มี 10 ประการ ได้แก่

- 1.1 ความหลากหลายของทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้
- 1.2 ความเด่นของทรัพยากรในแหล่งเรียนรู้
- 1.3 ความเหมาะสมของกิจกรรมปฏิบัติ
- 1.4 ความน่าสนใจของทรัพยากรที่มีอยู่ในแหล่งเรียนรู้
- 1.5 ความหลากหลายขององค์ความรู้ที่มีอยู่ในแหล่งเรียนรู้
- 1.6 ประสิทธิภาพในการดูแลรักษาแหล่งเรียนรู้
- 1.7 ความเสมอภาคในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้
- 1.8 ความพร้อมของวิทยากร
- 1.9 ความพร้อมของสื่อ เอกสาร
- 1.10 ความพร้อมของสื่อ นิทรรศการ และป้ายนิเทศ

2. เกณฑ์การกำหนดรูปแบบของแหล่งเรียนรู้ 9 ประการ ได้แก่

- 2.1 มีทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย
- 2.2 มีสาระการเรียนรู้ที่หลากหลาย
- 2.3 มีวัตถุประสงค์ในการเป็นแหล่งเรียนรู้ตามมาตรา 25
- 2.4 การเข้าถึงสะดวกและปลอดภัย
- 2.5 มีวิทยากร/ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้แนะนำ
- 2.6 มีทรัพยากรที่เด่นและน่าสนใจ มีสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตร
- 2.7 มีการปฏิบัติกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง
- 2.8 มีเนื้อหาสาระวิชาการที่ทางโรงเรียน/มหาวิทยาลัยไม่มีหรือมี แต่เข้าถึงได้ยาก
- 2.9 เจ้าของแหล่งเรียนรู้มีความเต็มใจที่จะพัฒนา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) ได้กำหนดการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

1. งานการจัดระเบียบ การใช้แหล่งเรียนรู้ในส่วนของฝ่ายบริหารวิชาการได้ดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้ ระเบียบการศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์และวิจัยจากงานแปล บทความ เอกสารทางวิชาการ ระเบียบประสานงาน นำเสนอ การแลกเปลี่ยน และเผยแพร่ผลงานแก่ผู้เรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ระเบียบการหาความรู้ความคิดเห็นทางด้านวิชาการต่าง ๆ

กับผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการทั่วไประดับสากลทั้งด้านการเข้าร่วมการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ และวิจัย การจัดแสดงนิทรรศการ ส่งบทความทางด้านวิชาการเพื่อจัดพิมพ์เผยแพร่ การจัดประชุม อภิปราย สัมมนา การกำหนดและเสนอแนวมาตรฐานการให้ความคุ้มครองศิลปวัตถุที่อยู่ในความดูแลเพื่อป้องกันวัตถุของชาติมิให้ชำรุดเสียหายหรือสูญหาย การจัดทำศูนย์ข้อมูลมานุกรม และทำเนียบผลงานที่สำคัญรวมทั้งนามานุกรมทั่วโลกในระบบคอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ตที่สามารถสื่อสารและให้บริการทั้งในประเทศและนอกประเทศ และการวางแผนด้านวิชาการ จัดแสดงนิทรรศการกำหนดผู้รับผิดชอบดำเนินงานและพัฒนาด้านเทคนิคการจัดแสดงและติดตั้งนิทรรศการทั้งนิทรรศการถาวร และนิทรรศการเคลื่อนที่

2. งานทะเบียน ศึกษาวิเคราะห์ ค้นคว้า วิจัย เพื่อกำหนดแบบแผนและระเบียบปฏิบัติในการจัดทำทะเบียนวัตถุให้เป็นมาตรฐานสากล จำแนกและเก็บรักษาโดยแยกประเภท

3. งานบริการการศึกษา การบริการนำชมจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ทางวิชาการ แหล่งเรียนรู้ในความครอบครองในรูปแบบคู่มือ นำชมแผ่นพับ ฯลฯ จัดนิทรรศการหมุนเวียนประสานงานการจัดประกวดเพื่อร่วมสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมเคลื่อนไหวจัดกิจกรรมทางวิชาการเพื่อเสริมความรู้ที่เกี่ยวข้องแก่ประชาชนและผู้ให้บริการโดยทั่วไป เช่น การอภิปราย บรรยายเสวนา สาธิต ฯลฯ จัดกิจกรรมอบรมความรู้ แนะนำ ให้คำปรึกษางานแก่ผู้เรียน นักศึกษา ประชาชน และหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนจะฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากร

4. งานบริการเอกสารข้อมูลและโสตทัศนูปกรณ์ ได้แก่ จัดสถานที่บริหารงานและให้บริการค้นคว้าข้อมูลสำหรับผู้เรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป การรวบรวมและผลิตสื่อด้านโสตทัศนูปกรณ์ เช่น ภาพยนตร์ ภาพนิ่ง วิดิทัศน์ และจัดทำศูนย์บริการข้อมูลโสตทัศนูปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บริการค้นคว้า และจัดทำสำเนาแก่ผู้เรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป รับผิดชอบด้านสถานที่และโสตทัศนูปกรณ์ในห้องอเนกประสงค์และพิธีการต่าง ๆ

5. งานบริการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ รวบรวมสถิติข่าวสารข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ และให้บริการแก่ประชาชนและหน่วยงานต่างๆ การดำเนินการประชาสัมพันธ์กิจการและกิจกรรมต่าง ๆ ทางสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ สิ่งพิมพ์ไปปิดของหน่วยงานรัฐและเอกชนอื่น ๆ เพื่อให้ประชาชน เห็นประโยชน์และความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ การให้ข้อมูลข่าวสารและอำนวยความสะดวกแก่สื่อมวลชนที่เข้ามาทำข่าวประชาสัมพันธ์กิจการและกิจกรรมของแหล่งเรียนรู้ สำหรับคณะกรรมการอำนวยการซึ่งเป็นคณะกรรมการระดับนโยบายโดยกำหนดวาระการเป็นกรรมการให้ชัดเจน

สรุปได้ว่า จากการศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ ผู้ประเมินสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ดังนี้

1. การวางแผน (plan) เป็นการกำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ กำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยทำความเข้าใจนโยบายตามแผนหลักเพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ การจัดตั้งคณะกรรมการศึกษาสำรวจแหล่งการเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์สภาพความพร้อมในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การจัดทำแผนงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีบทบาทหน้าที่สำคัญที่จะเป็นผู้สำรวจวิเคราะห์ความพร้อม รวบรวมข้อมูลแล้วจัดทำแผนพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม การสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรของสถานศึกษา และชุมชน เพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญมีส่วนร่วมในการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้โดยให้มีการประชาสัมพันธ์ การปรับปรุง พัฒนา และใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อให้ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกันเกิดความร่วมมือในการสนับสนุนช่วยเหลือเพื่อให้แหล่งการเรียนรู้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

2. การลงมือปฏิบัติ (do) เป็นการจัดตั้งคณะผู้รับผิดชอบแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งอาจประกอบด้วย บุคลากรรับผิดชอบการดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามความพร้อมที่ได้ดำเนินการสำรวจ และวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในสถานศึกษาและชุมชน กำหนดแหล่งเรียนรู้และจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ จัดระบบการใช้สำหรับผู้เรียนและผู้สนใจ ผู้เรียนและผู้สนใจได้ใช้แหล่งเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม และคุ้มค่า มีการรวบรวมข้อมูลการใช้เพื่อเป็นข้อมูลกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

3. การตรวจสอบ (check) เป็นการกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตาม และประเมินการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ แก้ไข ปัญหาอุปสรรคในระหว่างดำเนินการ มีการประเมิน ทบทวน ปรับปรุงกระบวนการดำเนินการให้เกิดการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนหลัก และแนวดำเนินการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ที่กำหนดไว้ตามบริบท มีการกำหนดวิธีการ และเครื่องมือประเมินผลการดำเนินการสร้าง การพัฒนา และใช้แหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ผลการประเมินและสรุปผลการประเมิน

4. การปรับปรุงแก้ไข (action) เป็นการสรุปรายงานการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ ควรรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และเสร็จสิ้นการดำเนินการ เพื่อสรุปเป็นรายงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับและผู้เกี่ยวข้องทราบ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ให้เกิดการใช้แหล่งเรียนรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นการส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดต่อไป

บทบาทของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้แหล่งเรียนรู้

บทบาทของผู้บริหารตามแนวคิดของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550) ; กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ; จันทรานี สงวนนาม (2551) ; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ; สัมมา ธรนิษฐ์ (2553) ; หวน พิณรุฬพันธ์ (2554) ; แนวพระราชดำริ

โครงการปิดทองหลังพระ (2555) ; พระเสมียน นาคินชาติ (2556) ; เฟนวิก (Fenwick, H., 1992) ; ฮอย และ มิสเคท (Hoy, Wayne K. and Cecil G, Miskel., 2001) ได้กล่าวถึงผู้บริหารว่าเป็นผู้ดำเนินการนำนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ มาส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมการมีส่วนร่วม มีเอกภาพ การสั่งการ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสร้างความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

บทบาทของครูผู้สอนตามแนวคิดของกิตติ รัตนารักษ์ (2550) ; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) ; กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ; วิจารย์ พานิช (2556) ; บรุนเนอร์ (Bruner, Jerome S., 1963) ; กานเย (Gagné, Robert M., 1985) ; บิกกี (Bigge, M.L., 1982) ทิศนา ขัมมณี, (2551) สรุปสอดคล้องกันได้ดังนี้ เป็นผู้สร้างความสนใจในการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงความรู้เดิมที่จำเป็นในการเรียนรู้ วางแผนในการสร้างกระบวนการทัศนในการศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ การฝึกทักษะกระบวนการคิดและการเผชิญสถานการณ์ การเสนอบทเรียนด้านเนื้อหาสาระ จุดประสงค์ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนที่นำไปสู่การค้นพบและการแก้ปัญหา การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม สิ่งที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์เดิม และสอดคล้องกับความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน การกำหนดความคาดหวังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ค้นพบคำตอบที่แม่นยำ และการประยุกต์ใช้ สามารถประเมินผลความสำเร็จในการใช้แหล่งเรียนรู้ และการอธิบายสรุปให้ข้อมูลย้อนกลับ

บทบาทของผู้เรียน ตามแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) ; มาสโลว์ (Maslow A.H., 1962) ; เฟอร์กูสัน (Ferguson, Harl R., 1998) ; จายค็อกและคณะ (Jaycox, L. H., Reivich, K. J., Gillham, J. & Seligman, E.P., 2001) สรุปได้สอดคล้องกันว่า ผู้เรียนมีบทบาทในการใช้แหล่งเรียนรู้ คือ สำรวจค้นหาแหล่งเรียนรู้อันเป็นความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติโดยค้นหาสิ่งที่สนใจและประสบการณ์ให้สอดคล้องกับบทเรียน รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม ฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้แนวคิดแปลกใหม่ และมีความก้าวหน้าด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ฝึกปฏิบัติจริง ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ได้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้และเผยแพร่ความรู้ ฝึกทักษะการสังเกต เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล การตีความจากการศึกษาด้วยตนเอง นำภูมิปัญญา สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้มาผสมผสานเข้ากับแนวคิดของตน ตรวจสอบข้อมูลประสบการณ์ในการรู้จักตนเองตามสภาพความเป็นจริง การดำเนินชีวิตในสังคมโดยการค้นคว้าจากเอกสารเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ประเมินผลความรู้ สามารถเชื่อมโยงกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่รู้มาก่อน และสามารถเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม ทำให้ตนเองสนใจและเรียนรู้ในท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยโดยใช้ทรัพยากร

บทบาทของผู้ปกครอง ตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ (2555) ; โบว์ลบาย (Bowby, J., 1988) ; อินสวอร์ท (Ainsworth, S., 1999) ; เจนนี่เฟอร์และคณะ (Jennifer S. Furlong,

Julia M. Vick, and Mary M. Heiberger., 2008) ; มอริสัน (Morrison, 2000) มีเหตุผลสอดคล้องกันสรุปได้ว่าการให้การอบรมเลี้ยงดู โดยการสร้างความรักความผูกพัน และส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายเป็นการสานสัมพันธ์ทางอารมณ์ที่มั่นคงซึ่งมนุษย์แสวงหาและต้องการไปตลอดชีวิต ผู้ปกครอง ต้องเข้าใจพัฒนาการและความแตกต่างรายบุคคล การสื่อสารสร้างความสัมพันธ์ คือ การติดต่อสื่อสารด้วยความรักความอบอุ่น และสื่อสารความรู้สึก ความต้องการภายในของตนได้ การถ่ายทอดบุคลิกภาพของลูก พฤติกรรมการเลียนแบบตามพ่อแม่ ทางกาย วาจา การแต่งกาย ท่าทาง กิริยามารยาทของพ่อแม่ย่อมถ่ายทอดไปสู่ลูก การใช้ภาษาพูด และภาษาท่าทางนั้นเด็กสามารถเลียนแบบพ่อแม่ได้อย่างไม่มีผิดเพี้ยน หล่อหลอมเป็นบุคลิกภาพของลูกได้ ดังนั้นในการพัฒนาการเรียนรู้ อิทธิพลของผู้ปกครองมีผลต่อการพัฒนาการทางการเรียนรู้ของผู้เรียน การให้การเสริมแรงเป็นการสร้างความมั่นใจ เมื่อโตขึ้นเด็กจะพัฒนาไปสู่ความเป็นตัวของตัวเอง การปรับพฤติกรรมผู้เรียนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และอาสาสมัครร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา

บทบาทของผู้ดูแลแหล่งเรียนรู้ตามแนวคิดของพรณี สนวนเพลง (2552) ; พรณี เสียงบุญ (2554) สรุปได้สอดคล้องกันว่า ผู้ดูแลแหล่งเรียนรู้จะทำหน้าที่ให้บริการ ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้เรียน ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย สามารถตอบสนองการเรียนรู้ร่วมกับสถานศึกษา พัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาได้ ด้วยตนเอง จัดกิจกรรมตามหลักสูตร ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจากสภาพจริงและมีแรงจูงใจในการหาความรู้ด้วยตนเอง และสั่งสมจากภูมิปัญญา ทำหน้าที่องค์กรเปิดให้ผู้สนใจเข้าถึงข้อมูลได้ ทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคม อบรมถ่ายทอดกระบวนการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ประหยัด และสะดวก โดยเกิดจากประสบการณ์และการปฏิบัติจริงในวิถีชีวิตอันเป็นการเรียนรู้ สร้างสรรค์ และปรับปรุงภูมิปัญญา จัดสื่อ และอุปกรณ์ที่ทันสมัยและเพียงพอ

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

จากการศึกษาความหมายของแหล่งเรียนรู้ ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ ลักษณะของแหล่งเรียนรู้ ประเภทของแหล่งเรียนรู้ การใช้แหล่งเรียนรู้ ตลอดจนบทบาทของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้แหล่งเรียนรู้ ดังนั้น ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย จึงได้นำแนวคิดที่หลากหลายมาประยุกต์จัดทำโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน จำนวน 8 แห่ง ดังต่อไปนี้

1. สวนกระดุนประสาทสัมผัส เป็นแหล่งเรียนรู้ที่จัดขึ้น เพื่อใช้เป็นสถานที่ในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยการใช้บูรณาการกับแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ในการพัฒนาทักษะพื้นฐาน ทั้ง 6 ทักษะ และเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะกล้ามเนื้อเล็ก ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่ที่แข็งแรง สามารถแสดงพฤติกรรมที่คาดหวังต่าง ๆ ได้ชัดเจนขึ้น เช่น การเดิน การกระโดด การเปรียบเทียบลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งของในสวนกระดุนประสาท การบอกลักษณะของพื้นผิวสัมผัส บอกระดับความสูงต่ำของพื้นที่

2. สวนพฤกษศาสตร์ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่จัดขึ้น เพื่อใช้เป็นสถานที่ในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยการใช้บูรณาการกับแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ในการพัฒนาทักษะพื้นฐาน ทั้ง 6 ทักษะ และเน้นทักษะวิชาการให้ผู้เรียนจับบอชื่อด้านไม้ บอกส่วนประกอบของต้นไม้ บอกวิธีการดูแลต้นไม้ และใช้สำหรับศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับพันธุ์พืชชนิดต่าง ๆ ที่มีในสถานศึกษาอย่างละเอียด และตามศักยภาพที่ผู้เรียนพิจารณาจะสามารถเรียนรู้ได้ และเกิดคุณภาพกับผู้เรียนหลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้สวนพฤกษศาสตร์ภายในสถานศึกษา

3. สวนครัว รั้วกินได้ “ตามรอยพ่อ อย่างพอเพียง” เป็นแหล่งเรียนรู้ที่จัดขึ้น เพื่อใช้เป็นสถานที่ในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยการใช้บูรณาการกับแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ในการพัฒนาทักษะพื้นฐาน ทั้ง 6 ทักษะ และเน้นทักษะวิชาการให้ผู้เรียนจับบอชื่อดอกผักสวนครัว จับบอชื่อดอกอุปกรณ์การทำสวนครัว สามารถปลูกผักสวนครัวได้ และใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับศึกษาหาความรู้ตามศักยภาพที่ผู้เรียนพิจารณาจะสามารถเรียนรู้ได้ และเกิดคุณภาพกับผู้เรียนหลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้สวนครัว รั้วกินได้ “ตามรอยพ่อ อย่างพอเพียง”

4. สวนหย่อม เป็นแหล่งเรียนรู้ที่จัดขึ้น เพื่อใช้เป็นสถานที่ในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยการใช้บูรณาการกับแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ในการพัฒนาทักษะพื้นฐาน ทั้ง 6 ทักษะ และเน้นใช้เป็นจุดพักผ่อนหย่อนใจมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนรู้สึกสดชื่นเมื่อได้มาเรียนที่สวนหย่อมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ผู้เรียนได้ใกล้ชิดธรรมชาติใช้ธรรมชาติบำบัด สามารถทำกิจกรรมภายในสวนหย่อมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย นอกจากนี้ยังใช้ฝึกทักษะวิชาการเช่น บอกชื่อสัตว์ต่างๆ ที่เป็นรูปปั้นจำลองเสมือนจริงที่อยู่ภายในสวนหย่อม ตามศักยภาพที่ผู้เรียนพิจารณาจะสามารถเรียนรู้ได้ และเกิดคุณภาพกับผู้เรียนหลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้สวนหย่อมภายในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

5. ห้องสมุดเคลื่อนที่ มีชีวิต เป็นแหล่งเรียนรู้ที่จัดขึ้น เพื่อใช้เป็นสถานที่ในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยการใช้บูรณาการกับแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ในการพัฒนาทักษะพื้นฐาน ทั้ง 6 ทักษะ และเน้นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย และเป็นการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับผู้เรียนด้วยบรรยากาศที่มีชีวิตชีวา มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการเรียนรู้ตามศักยภาพของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเลือกอ่านหนังสือที่ชอบ ยืมหนังสือที่ชอบไปให้ผู้ปกครองอ่านให้ฟัง สามารถเก็บหนังสือกลับเข้าที่ จึงสามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับศึกษาหาความรู้ตามศักยภาพที่ผู้เรียนพิจารณาจะสามารถเรียนรู้ได้ และเกิดคุณภาพกับผู้เรียนหลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดเคลื่อนที่มีชีวิต

6. ห้องศูนย์กระจายสื่อ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่จัดขึ้น เพื่อใช้เป็นสถานที่ในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยการใช้บูรณาการกับแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ในการพัฒนาทักษะพื้นฐาน ทั้ง 6 ทักษะ และเน้นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้ตามศักยภาพ

ของผู้เรียนพิการ ให้บริการกับผู้เรียนในการเลือกใช้สื่อที่ชอบจากศูนย์กระจายสื่อ สามารถยืมสื่อที่สนใจจากศูนย์กระจายสื่อ ไปฝึกทักษะตนเองที่บ้าน ฝึกทักษะการเก็บสื่อกลับเข้าที่ จึงสามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับศึกษาหาความรู้ตามศักยภาพที่ผู้เรียนพิการจะสามารถเรียนรู้ได้ และเกิดคุณภาพกับผู้เรียนหลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ห้องศูนย์กระจายสื่อ

7. ศูนย์การเรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิต เป็นแหล่งเรียนรู้ที่จัดขึ้น เพื่อใช้เป็นสถานที่ในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยการใช้บูรณาการกับแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ในการพัฒนาทักษะพื้นฐาน ทั้ง 6 ทักษะ และเน้นการฝึกทักษะการช่วยเหลือตนเองให้กับผู้เรียนให้สามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้ ได้แก่ การเรียนรู้การล้างภาชนะที่ใส่อาหารรับประทาน การซักเสื้อผ้า การแต่งกาย การดูแลสุขอนามัยของตนเอง การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การคัดแยกขยะ เป็นต้น จึงสามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับศึกษาหาความรู้ตามศักยภาพที่ผู้เรียนพิการจะสามารถเรียนรู้ได้ และเกิดคุณภาพกับผู้เรียนหลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ศูนย์การเรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิต

8. สนามกีฬาเปตองเพื่อสุขภาพ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่จัดขึ้น เพื่อใช้เป็นสถานที่ในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยการใช้บูรณาการกับแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ในการพัฒนาทักษะพื้นฐาน ทั้ง 6 ทักษะ และเน้นให้เป็นที่ออกกำลังกายสำหรับผู้เรียน ใช้ฝึกทักษะต่างๆ มุ่งเน้นทักษะวิชาการที่อยากให้เกิดกับผู้เรียนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย เช่น สามารถบอกชื่ออุปกรณ์กีฬาเปตอง สามารถเล่นกีฬาเปตอง และรู้จักการดูแลอุปกรณ์กีฬาเปตอง เป็นต้น จึงสามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับศึกษาหาความรู้ตามศักยภาพที่ผู้เรียนพิการจะสามารถเรียนรู้ได้ และเกิดคุณภาพกับผู้เรียนหลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้สนามกีฬาเปตองเพื่อสุขภาพ

หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ความหมายของการเรียนรู้

การเรียนรู้ เป็นคำที่มีความหมายค่อนข้างกว้างขวาง การเรียนรู้มิได้มีความหมายเพียงแค่การเรียนรู้ภายในสถานศึกษาเท่านั้น แต่อาจมีความครอบคลุมไปถึงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายในชีวิตประจำวันที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน เช่น เรียนรู้ถึงวิธีการรับประทานอาหาร เรียนรู้ถึงวิธีการที่จะปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน เรียนรู้ที่จะให้คนอื่นมารักตัวเอง เป็นต้น ดังนั้น การเรียนรู้จึงมีความหมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมในลักษณะที่ค่อนข้างถาวร พฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงจะเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอันเป็นผลมาจาก ประสบการณ์หรือการฝึกฝน

คำว่า “คงทนถาวร” นั้น หมายถึง พฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างถาวรแตกต่างไปจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแบบชั่วคราว ลักษณะของพฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่าง ชั่วคราว

นั้น เกิดจากความเหนื่อยล้า ความมีเมตตา หรืออาจมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากการรับรู้ก็ได้คำว่า “ผลของประสบการณ์หรือการฝึกฝน” นั้น หมายความว่า พฤติกรรมที่ เปลี่ยนแปลงนั้น มิได้มีการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการเจริญเติบโตของร่างกาย โรคภัยไข้เจ็บ แต่เป็นการเรียนรู้ที่มาจากประสบการณ์ ซึ่งบางครั้งอาจเกิดขึ้นอย่างบังเอิญ และนำไปสู่การฝึกฝนที่ มีระเบียบแบบแผน พฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงซึ่งจัดว่าเป็นพฤติกรรมที่มีผลจากการเรียนรู้ที่นั่นอาจเป็น การปรับปรุง หรือส่งเสริมให้ดีขึ้นก็ได้ ในทางตรงกันข้าม อาจเป็นพฤติกรรมที่ไม่เป็นทางการส่งเสริม ไม่มีประสิทธิภาพ หรืออาจมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่เป็นภัยต่อสังคมก็ได้ ฉะนั้น ในเรื่องของการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการที่มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะค่อนข้างแน่นอน ต้องอาศัย ความเข้าใจ แม้ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ แต่สามารถอธิบายได้อย่างมีเหตุผล อุบลรัตน์ เฟื่องสฤติย์ (2553)

บุคคลส่วนใหญ่มักมีการแสดงออกมาเป็นคำพูด ซึ่งการใช้ภาษาพูดนี้เป็นกระบวนการรับรู้ที่สะดวกที่สุด แม้แต่ลักษณะท่าทางการแสดงออก สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่ต้องมีการเรียนรู้ทั้งสิ้น ดังนั้น

สุรางค์ โคว์ตระกูล (2550) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ ที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือจากการฝึกหัด รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงความรู้ของผู้เรียน

อุบลรัตน์ เฟื่องสฤติย์ (2553) กล่าวว่า การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่เกิดขึ้นมาก่อนแล้วก่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ในเวลาเดียวกัน ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาเพื่อให้เกิดพฤติกรรมเหล่านั้นทั้งสิ้นรวมไปถึง อายุของตัวบุคคลด้วย

สิริอร วิชชาวุธ (2554) ได้กล่าวว่าการเรียนรู้มีองค์ประกอบ 3 อย่างคือ 1) มนุษย์ต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงจากไม่รู้ เป็นรู้ ทำไม่ได้ เป็นได้ ไม่เคยทำ เป็นทำ 2) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นเป็นไปอย่างถาวร และ 3) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น เกิดจากประสบการณ์การฝึกฝนและการฝึกหัด

ฮิลการ์ด และ เบาเวอร์ (Hilgard, 1981) อธิบายว่า การเรียนรู้ เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อันเป็นผลมาจากประสบการณ์และการฝึก ทั้งนี้ไม่รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมที่เกิดจากการตอบสนองตามสัญชาตญาณ ฤทธิ์ของยา หรือสารเคมี หรือปฏิกิริยาสะท้อนตามธรรมชาติของมนุษย์

สกินเนอร์ (Skinner, 1990) เป็นผู้ที่นิยาม การเรียนรู้ว่า คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นผลอันเกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลและประสบการณ์ที่ได้รับอย่างถาวร และคงทน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

อุบลรัตน์ เฟื่องสถิตย์ (2553) ได้เสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นจะเกิดขึ้นได้นั้นล้วนมีอิทธิพลมาจากปัจจัยหลายๆด้านดังจะแสดงให้เห็นดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่ได้รับอิทธิพลจากร่างกายที่มีผลต่อการเรียนรู้ของบุคคลขึ้นอยู่กับ
  - 1.1 กลไกของร่างกายได้รับอิทธิพลจากพันธุกรรม
  - 1.2 อวัยวะของร่างกาย
2. ปัจจัยที่เกิดจากความต้องการที่มีผลต่อการเรียนรู้ของบุคคลประกอบด้วย
  - 2.1 ความต้องการทางร่างกาย
  - 2.2 ความต้องการทางด้านจิตใจ
3. ปัจจัยที่เกิดจากสัจชาตญาณเป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดจะเกิดขึ้นเมื่อร่างกายมีความพร้อมและควรนำเอาวิธีการเรียนรู้ไปใช้กับสัจชาตญาณที่เกิดขึ้นเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด สัจชาตญาณประกอบด้วย
  - 3.1 ลักษณะการต่อสู้
  - 3.2 การตอบโต้
  - 3.3 ความรู้สึกอยากรู้ อยากเห็นความรัก
  - 3.4 ความรู้สึกน้อยใจ
  - 3.5 ความเป็นพ่อแม่
  - 3.6 การรู้จักป้องกันสิทธิของตนเอง
4. ปัจจัยที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม
  - 4.1 สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อพัฒนาการในครรภ์
  - 4.2 สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อพัฒนาการในสมอง
  - 4.3 สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อบุคลิกภาพ

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่จะมีผลต่อการเรียนรู้ นั้น ประกอบด้วย 2 ปัจจัยใหญ่ๆ ได้แก่ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ร่างกายของบุคคลที่มีผลต่อการเรียนรู้ นอกจากปัจจัยภายนอกแล้วยังมีอีกหนึ่งปัจจัยคือ ปัจจัยภายในที่มีผลอย่างมากที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ในทุกๆด้านซึ่งปัจจัยที่ว่านี้มีมาแต่กำเนิด ถ้าขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งความสมบูรณ์ของการเรียนรู้อาจจะขาดหายไปก็เป็นได้

ธรรมชาติและพัฒนาการของผู้เรียน

ความหมายของพัฒนาการ “พัฒนาการ” หมายถึง ลำดับของการเปลี่ยนแปลง (Sequence of Change) หรือ กระบวนการของการเปลี่ยนแปลง (Process of Change) ที่ต่อเนื่องกันไปในระยะเวลาหนึ่งๆ ตั้งแต่ เริ่มปฏิสนธิไปจนตลอดชีวิต การเปลี่ยนแปลงที่กล่าวมานี้มีได้ 2 ทางคือ

1. การเปลี่ยนแปลงในทางบวก (Positive) หรือ ทาง เพิ่มขึ้น เรียกว่า “การงอกงาม” (Growth) เช่น น้ำหนักที่เพิ่มขึ้น ส่วนสูงที่เพิ่มขึ้น มีความสามารถมากขึ้น เป็นต้น

2. การเปลี่ยนแปลงในทางลบ (Negative) หรือ ทางลดลง ได้แก่ “ความเสื่อม” (Deterioration) ที่เกิดขึ้น เช่น การหลุดไปของฟันน้ำนม ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลง ที่ไม่อาจกลับไปสู่รูปแบบเดิมได้อีก นั่นคือ ฟันน้ำนมไม่มีวันที่จะงอกขึ้นมาใหม่ได้อีก เป็นต้น กระบวนการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มีระบบระเบียบที่สลับซับซ้อน สัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันในทุกๆ ส่วน ที่ประกอบเป็นพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งเรียกว่าบุคลิกภาพ (Personality) สรุปความหมายของการเรียนรู้ ได้ว่าเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวที่จะได้ประสบพบเจอไม่ว่าจะเป็น ทางตรงหรือทางอ้อมก็ตามและไม่จำกัดว่าจะเป็นสถานที่ ใดที่หนึ่งเพราะสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่และ ตลอดเวลา

ทฤษฎีการเรียนรู้

ประเภทของทฤษฎีการเรียนรู้สามารถจำแนกออกได้เป็นหลายแนวความคิด ซึ่ง ประกอบด้วย 3 แนวความคิดใหญ่ๆ ดังนี้

แนวความคิดที่ 1 เรื่องเกี่ยวกับทฤษฎีความสัมพันธ์เชื่อมโยง (Association Theory)

ทฤษฎีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเป็นทฤษฎีที่มีขอบข่ายกว้างขวางมาก มีจุดเน้นที่สำคัญ ประการหนึ่งคือ การที่จะเกิดการเรียนรู้ได้นั้นจะต้องมีสิ่งเร้ามาเป็นตัวเร้าและสิ่งเร้าจะเป็นเครื่องช่วย ให้เกิดพฤติกรรม การตอบสนองขึ้นมา ทฤษฎีความสัมพันธ์เชื่อมโยงสามารถจำแนกออกได้เป็น 3 แนวทางคือ

1.1 หลักการวางเงื่อนไข (Conditioning) หลักการวางเงื่อนไขเป็นการเรียนรู้ที่นำเอา สิ่งเร้า 2 สิ่ง มาสัมพันธ์กันเชื่อมโยงกันจนเป็นเงื่อนไขที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การวางเงื่อนไขมี 2 แบบ คือ การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก และการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ

1.2 หลักการเชื่อมโยง (Connectionism) หมายถึงการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการ ตอบสนอง โดยมีข้อต่อหรือตัวเชื่อมโยงมาเป็นตัวเร้าทำให้เกิดพฤติกรรมที่เข้มแข็ง

1.3 หลักของพฤติกรรม (Behaviorism) แนวความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมเป็น แนวความคิดที่รู้จักกันในวงการจิตวิทยา ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลมาจากสิ่งเร้า และการตอบสนอง นักพฤติกรรมศาสตร์ ได้ให้ความสนใจในพฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้

แนวความคิดที่ 2 เรื่องจิตวิทยาทฤษฎีเกสตัลท์ (Gestalt psychology)

ทฤษฎีสานสามารถ จำแนกได้เป็น 2 แนวคิดย่อย ๆ คือ

2.1 ทฤษฎีเกสตัลท์ (Gestalt psychology) ทฤษฎีนี้ถือว่าระดับปัญญาจะมีผลต่อ การเรียนรู้

2.2 ทฤษฎีโครงสร้างพื้นฐาน (Topological Theory) ทฤษฎีนี้ถือว่าการเรียนรู้ใด ๆ ก็ตามจะขึ้นอยู่กับความรู้แต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

แนวความคิดที่ 3 หลักการของจิตวิทยาที่มีจุดมุ่งหมาย (Purposive Psychology)

แนวความคิดเกี่ยวกับหลักการของจิตวิทยาที่มีจุดมุ่งหมาย สามารถจำแนกได้ 2 แนวความคิด คือ

3.1 หลักการเรียนรู้แบบมีจุดมุ่งหมาย (Purposive) ทฤษฎีนี้มีความหมายเชื่อว่าการเรียนรู้ทุกอย่างเกิดขึ้นได้จะต้องมีจุดมุ่งหมายของการเรียน และการตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนนี้จะมีส่วนช่วยให้การเรียนรู้ประสบผลสำเร็จมากที่สุด

3.2 จิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis Psychology) ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่แยกมาจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีจุดมุ่งหมาย จุดมุ่งหมายของทฤษฎีนี้เชื่อว่าพฤติกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นจะเป็นผลเนื่องมาจากจิตใต้สำนึกเป็นสำคัญ

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขจัดว่าเป็นทฤษฎีที่อยู่ในกลุ่มความสัมพันธ์เชื่อมโยง (Association Theory)

การวางเงื่อนไขเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้บ่อยครั้งมากในชีวิตประจำวันของมนุษย์ เช่น ความกลัวเปลวไฟ เพราะได้รับประสบการณ์จากการถูกไฟลวก แม้แต่การเห็นแสงไฟก็จะเกิดความรู้สึก กลัวขึ้นมา หรือเด็กกลัวสุนัขทุกชนิดเพราะเคยถูกสุนัขกัดมาก่อนทฤษฎีการวางเงื่อนไขสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ทฤษฎีคือ

กลุ่มที่ 1 ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Conditioning)

การวางเงื่อนไข แบบนี้มีลักษณะที่สำคัญ คือ ผู้เรียนมิได้มีความพร้อมที่จะกระทำหรือเรียนรู้ แต่ถูกสิ่งเร้ามากระตุ้น ให้เกิดการเรียนรู้ โดยอาศัยปฏิกิริยาสะท้อนตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นภายในตัวของแต่ละบุคคล เช่น น้ำลายไหล เข้ากระตัก เป็นต้น ซึ่งเป็นหลักการของพาฟลอฟ หรือถ้าตามหลักการของวัตสัน เชื่อว่า ปฏิกิริยานี้ติดตัวมาแต่กำเนิด คือ ความรัก โกรธ กลัว เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning) การวางเงื่อนไขแบบนี้มีลักษณะที่สำคัญคือ ผู้เรียนเป็นผู้พร้อมที่จะลงมือกระทำ หรือเรียนรู้ในสิ่งนั้นๆ เมื่อผู้เรียนเห็นสิ่งเร้ามากระตุ้นและผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนมักจะเกิดการเรียนรู้โดยทันที

การที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้นานหรือน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับวิธีการให้สิ่งเสริมแรงนั่นเอง (อุบลรัตน์ เฟิงสติดิย์, 2553)

1. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classic Conditioning Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกนั้น ผู้ริเริ่มตั้งทฤษฎีนี้เป็นคนแรก คือ พาฟลอฟ (Pavlov) ต่อมาภายหลังวัตสัน (Watson) ได้นำเอาแนวคิดของพาฟลอฟไปดัดแปลงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งจะขอนำเสนอแยกเป็นรายบุคคลดังนี้

1.1 พาฟลอฟ (Pavlov) พาฟลอฟ (Ivan Petrovich Pavlov) เป็นนักวิทยาศาสตร์ชาวรัสเซียที่มีชื่อเสียง ซึ่งมีชีวิต อยู่ระหว่าง ปีค.ศ. 1849 – 1936 และถึงแก่กรรมเมื่ออายุประมาณ 87 ปี พาฟลอฟเป็นนักวิทยาศาสตร์สนใจศึกษาระบบหมุนเวียนโลหิตและระบบหัวใจ และได้ หันไปสนใจศึกษาเกี่ยวกับระบบย่อยอาหาร จนทำให้เขาได้รับรางวัลโนเบลสาขาสรีรวิทยา ในปี ค.ศ. 1904 จากการวิจัยเรื่อง สรีรวิทยาของการย่อยอาหาร ต่อมาพาฟลอฟได้หันมาสนใจเกี่ยวกับด้านจิตเวช (Psychiatry) และได้ใช้เวลาในช่วงบั้นปลายของชีวิตในการสังเกตความเป็น ไปในโรงพยาบาลโรคจิต และพยายามนำการสังเกตเข้ามา เกี่ยวข้องกับการทดลองสุนัขในห้องปฏิบัติการจนได้รับชื่อเสียงโด่งดัง และได้ชื่อว่าเป็นผู้ตั้งทฤษฎี การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกขึ้นในการวิจัยเกี่ยวกับการย่อยอาหารของสุนัข พาฟลอฟสังเกตว่า สุนัขมี น้ำลายไหลออกมา เมื่อเห็นผู้ทดลองนำอาหารมาให้ พาฟลอฟจึงสนใจในพฤติกรรมน้ำลายไหลของ สุนัขก่อนที่ได้รับอาหารมาก และได้ทำการศึกษาเรื่องนี้อย่างมีระเบียบและการทำการวิจัยเรื่องนี้ อย่างละเอียด ซึ่งการทดลองของพาฟลอฟเป็นตัวอย่างที่ดีของการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์มา ศึกษาพฤติกรรม เพราะเป็นการทดลองที่ใช้การควบคุมที่ดีมาก ทำให้พาฟลอฟได้ค้นพบหลักการที่ เรียกว่า Classic Conditioning ซึ่ง การทดลองดังกล่าวอธิบายได้ดังนี้พาฟลอฟได้ทำการทดลองโดย การสั่นกระดิ่งและให้ผงเนื้อแก่สุนัข โดยทำซ้ำควบคู่กันหลายครั้ง และในที่สุดหยุดให้อาหารเพียงแต่ สั่นกระดิ่ง ก็ปรากฏว่าสุนัขก็ยังคงมีน้ำลายไหลได้ปรากฏการณ์เช่นนี้เรียกว่า พฤติกรรมของสุนัข ถูกวางเงื่อนไข หรือการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก พาฟลอฟเชื่อว่า การเรียนรู้ของสิ่งมีชีวิตเกิดจากการวางเงื่อนไข (Conditioning) คือ การตอบสนองหรือการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนั้น ๆ ต้องมีเงื่อนไขหรือมีการสร้างสถานการณ์ให้เกิดขึ้น เช่น สุนัขได้ยินเสียงกระดิ่งแล้วน้ำลายไหล เป็นต้น โดยเสียงกระดิ่งคือสิ่งเร้าที่ต้องการให้เกิดการเรียนรู้ จากการวางเงื่อนไข ซึ่งเรียกว่า “สิ่งเร้าที่วางเงื่อนไข (Conditioned stimulus) และปฏิกิริยา การเกิดน้ำลายไหลของสุนัข เรียกว่า “การตอบสนองที่ถูกวางเงื่อนไข (Conditioned response) ซึ่งเป็น พฤติกรรมที่แสดงถึงการเรียนรู้จากการวางเงื่อนไขทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกของพาฟลอฟ นอกจากจะเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจาก การวางเงื่อนไขหรือมีการสร้างสถานการณ์ขึ้นมาแล้วยังหมายถึงการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่าง สิ่งเร้ากับปฏิกิริยาตอบสนองอย่างฉับพลัน หรือปฏิกิริยาสะท้อน (Reflex) ซึ่งพาฟลอฟได้ อธิบายเรื่องราวการวางเงื่อนไขในแง่ของสิ่งเร้า (Stimulus - S) และการตอบสนอง (Response - R) ว่า อินทรีย์มีการเชื่อมโยงสิ่งเร้าบางอย่างกับการตอบสนองบางอย่างมาตั้งแต่แรกเกิด แล้ว พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเติบโตขึ้นตามธรรมชาติโดยสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติเรียกว่า สิ่งเร้าที่ ไม่ได้วางเงื่อนไข (Unconditioned stimulus = UCS) หมายถึง สิ่งเร้าที่มีอยู่ในธรรมชาติและเมื่อ นำมาใช้คู่กับสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขแล้วทำให้เกิดการเรียนรู้หรือตอบสนองจากการวางเงื่อนไขได้และ การตอบสนองที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติเรียกว่า การตอบสนองที่ไม่ได้วางเงื่อนไข (Unconditioned response = UCR) ซึ่งหมายถึง การตอบสนองตามธรรมชาติที่ไม่ต้องมีการบังคับ

เช่น การเคาะเอ็น ที่สะบ้าหัวเข่าทำให้เกิดการกระตุกขึ้นนั้น เป็นปฏิกิริยาสะท้อนโดยธรรมชาติ (Reflex) สมมุติว่าเรา สร้างการเชื่อมโยงบางอย่างขึ้นในระบบประสาท เช่น สั่นกระดิ่งทุกครั้งที่มีการเคาะหัวเข่า จากนั้น เข่าจะกระตุกเมื่อได้ยินเสียงกระดิ่งโดยไม่ต้องเคาะหัวเข่า เป็นต้น (อุบลรัตน์ เฟื่องสถิตย์, 2553)

1.2 วัตสัน (Watson) จอห์น บีวัตสัน (John B. Watson) เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน มีช่วงชีวิตอยู่ระหว่างปี ค.ศ. 1878 – 1958 รวมอายุได้ 90 ปี วัตสันได้นำเอาทฤษฎีของพาฟลอฟมาเป็นหลักสำคัญในการ อธิบายเรื่องการเรียน ผลงานของวัตสัน ได้รับความนิยมนำแพร่หลายจนได้รับการยกย่องว่าเป็น “บิดาของจิตวิทยาพฤติกรรมนิยม” ทฤษฎีของเขามีลักษณะในการอธิบายเรื่องการเกิดอารมณ์จากการวางเงื่อนไข (Conditioned emotion) วัตสัน ได้ทำการทดลองโดยให้เด็กคนหนึ่งเล่นกับหนูขาว และขณะที่เด็กกำลังจะจับหนูขาว ก็ทำเสียงดังจนเด็กตกใจร้องไห้ หลังจากนั้นเด็กจะกลัวและร้องไห้เมื่อเห็นหนูขาว ต่อมาทดลองให้นำหนูขาวมาให้เด็กดูโดยแม่จะกอดเด็กไว้จากนั้นเด็กก็จะค่อย ๆ หายกลัวหนูขาว จากการทดลองดังกล่าว วัตสันสรุปเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ดังนี้

1.2.1 พฤติกรรมเป็นสิ่งที่สามารถควบคุมให้เกิดขึ้นได้โดยการควบคุมสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไข ให้สัมพันธ์กับสิ่งเร้าตามธรรมชาติและการเรียนรู้จะคงทนถาวรหากมีการให้สิ่งเร้าที่สัมพันธ์กันนั้น ควบคู่กันไปอย่างสม่ำเสมอ

1.2.2 เมื่อสามารถทำให้เกิดพฤติกรรมใด ๆ ได้ก็สามารถลดพฤติกรรมนั้นให้หายไปได้ ลักษณะของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก

- 1) การตอบสนองเกิดจากสิ่งเร้า หรือสิ่งเร้าเป็นตัวดึงการตอบสนองมา
- 2) การตอบสนองเกิดขึ้นโดยไม่ได้ตั้งใจ หรือไม่ได้ตั้งใจ
- 3) ให้ตัวเสริมแรงก่อน แล้วผู้เรียนจึงจะตอบสนอง เช่น ให้ผงเนื้อก่อนจึงจะมีน้ำลายไหล
- 4) รางวัลหรือตัวเสริมแรงไม่มีความจำเป็นต่อการวางเงื่อนไข
- 5) ไม่ต้องทำอะไรกับผู้เรียน เพียงแต่คอยจนกระทั่งมีสิ่งเร้ามากระตุ้นจึงจะ

เกิดพฤติกรรม

6) เกี่ยวข้องกับปฏิกิริยาสะท้อนและอารมณ์ซึ่งมีระบบประสาทอัตโนมัติเข้าไป เกี่ยวข้องในแง่ของความแตกต่างระหว่างบุคคล (อุบลรัตน์ เฟื่องสถิตย์, 2553)

สรุปได้ว่าการตอบสนองหรือการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนั้น ๆ ต้องมีเงื่อนไขหรือมีการสร้างสถานการณ์ให้เกิดขึ้นเพื่อที่จะได้รับการตอบสนองจากสิ่งที่ต้องการ

2. ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ Burrhus Skinner นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน เป็นผู้คิดทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning theory หรือ Instrumental

Conditioning หรือ Type-R. Conditioning) เขามีความคิดว่าทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกนั้น จำกัดอยู่กับพฤติกรรมที่เรียนรู้ที่เกิดขึ้นเป็น จำนวนน้อยของมนุษย์ พฤติกรรมส่วนใหญ่แล้วมนุษย์จะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเอง ไม่ใช่เกิดจากการจับคู่ระหว่างสิ่งเร้าใหม่กับสิ่งเร้าเก่าตามการอธิบายของ Pavlov Skinner ได้อธิบายคำว่า " พฤติกรรม" การเสริมแรง (Reinforcement) หมายถึง สิ่งเร้าใดที่ทำให้พฤติกรรมที่เรียนรู้เกิดขึ้นแล้วมี แนวโน้มจะเกิดขึ้นอีก มีความคงทนถาวร เช่น การกดคันและจิกเป็นสีของนกพิราบได้ถูกต้อง ต้องการทุกครั้งเมื่อหิวหรือต้องการในการทดลอง Skinner ตัวเสริมแรง แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

2.1 ตัวเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) หมายถึงสิ่งเร้าใดเมื่อนำมาใช้แล้วทำให้ อัตราการตอบสนองมากขึ้น เช่น คำชมเชย รางวัล อาหาร เป็นต้น

2.2 ตัวเสริมแรงทางลบ (Negasitive Reinforcement) หมายถึงสิ่งเร้า ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำทฤษฎีการวางเงื่อนไขด้วยการกระทำ (Operant Conditioning Theory) เกิดขึ้นโดยมี

แนวความคิดของสกินเนอร์ (D.F. Skinner) ในสมัยของสกินเนอร์ ปี 1950 สหรัฐอเมริกา ได้เกิดวิกฤติการขาดแคลนครูที่มีประสิทธิภาพเขาจึงได้คิดเครื่องมือช่วยสอนขึ้นมาเพื่อปรับปรุงให้ระบบการศึกษามีประสิทธิภาพ เครื่องมือที่คิดขึ้นมาสำเร็จเรียกว่าบทเรียนสำเร็จรูปหรือการสอนแบบโปรแกรม (Program Instruction or Program Learning) และเครื่องมือช่วยในการสอน (Teaching Machine) เป็นที่นิยมแพร่หลายจนถึงปัจจุบันหลักการเรียนรู้ทฤษฎีสกินเนอร์ (Skinner) กับทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning) โดยจากแนวความคิดที่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสิ่งก่อให้เกิดพฤติกรรม และผลของการกระทำของพฤติกรรมนั้นโดยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม นั้น ทฤษฎีนี้เน้นการกระทำของผู้ที่เรียนรู้นั้นมากกว่าสิ่งที่ผู้สอนกำหนดขึ้น Burrhus Skinner เขามีความคิดว่าทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกนั้น จำกัดอยู่กับ พฤติกรรมที่เรียนรู้ที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนน้อยของมนุษย์ พฤติกรรมส่วนใหญ่แล้วมนุษย์จะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเอง ไม่ใช่เกิดจากการจับคู่ระหว่างสิ่งเร้าใหม่กับสิ่งเร้าเก่าตามการอธิบายของ Pavlov Skinner ได้อธิบายคำว่า " พฤติกรรม" ว่าประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ตัว คือ สิ่งที่เกิดขึ้นก่อน (Antecedent) ,พฤติกรรม(Behavior) ,ผลที่ได้รับ(Consequence) ซึ่งเขาเรียกย่อๆ ว่า A-B-C ซึ่งทั้ง 3 จะดำเนินต่อเนื่องไป ผลที่ได้รับจะกลับกลายเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดขึ้นก่อนอันนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมและนำไปสู่ผลที่ได้รับตามลำดับ (อุบลรัตน์ เฟื่องสถิต, 2553) สรุปได้ว่า สิ่งเร้าใดที่ทำให้พฤติกรรมที่เรียนรู้เกิดขึ้นแล้วมีแนวโน้มจะเกิดขึ้นอีก มีความคงทนถาวรเพราะเนื่องจากได้เรียนรู้และปฏิบัติตามแล้วทำให้มีความทรงจำที่ได้กระทำมาแล้ว

ทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Esward L.Thorndike) (Connectionism Theory หรือ Bond Theory หรือ S - R Theory)ธอร์นไดค์ (Thorndike) ซึ่งได้กล่าวว่าการเรียนรู้ คือการที่

ผู้เรียนสามารถสร้าง ความสัมพันธ์เชื่อมโยง (Bond) ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองและได้รับความพึงพอใจจะทำให้เกิดการเรียนรู้ธอร์น ไคน์เป็นผู้ตั้งทฤษฎีนี้จากการศึกษาลักษณะการเรียนรู้ของสัตว์ (แมวเป็นส่วนใหญ่) ในการเปิดหีบกลเป็นระยะเวลาสั้นและได้ข้อสรุปว่า การเรียนรู้เกิดจากการลองผิดลองถูกโดยเชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากการที่มองเห็นความต่อเนื่องของปัญหา หรือมองเห็นการเชื่อมโยง หรือเกี่ยวข้องระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก ผู้เรียนต้องอาศัยเวลาหรือจำนวนครั้งของการลองผิดลองถูกมากเพียงพอ จึงจะนำสู่เป้าหมายที่ต้องการได้สำเร็จซึ่งมีหลักการ

สรุปได้ว่า กฎการเรียนรู้จากการทดลองเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก ธอร์น ไคน์ ได้เสนอกฎการเรียนรู้ที่สำคัญ 3 กฎ คือ

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) เป็นกฎที่กล่าวถึง 3 สภาพการณ์ คือ

1.1 การกระทำที่เกิดขึ้นจากความพร้อมของร่างกาย ถ้าได้กระทำย่อมจะก่อให้เกิดความ พึงพอใจเมื่อร่างกายเกิดความพร้อมที่จะกระทำสิ่งใดถ้าไม่ได้กระทำย่อมก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจ หรือความรำคาญใจ

1.2 เมื่อร่างกายไม่พร้อมที่จะกระทำสิ่งใดแล้ว ถ้าถูกบังคับให้กระทำย่อมจะก่อให้เกิด ความไม่พึงพอใจหรือรำคาญใจ

2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองด้วยการฝึกจะทำให้เกิดความ แน่นแฟ้นและมั่นคง แต่ถ้าการฝึกหัดปฏิบัติไม่ต่อเนื่องกัน หรือการไม่ได้นำไปใช้จะทำให้เกิดการลืมได้

ความหมายของกฎแห่งการฝึกอาจสรุปได้ดังนี้

1. การเชื่อมโยง หรือข้อต่อจะกระชับมั่นคงยิ่งขึ้น ถ้ามีการใช้และจะเสื่อมลงหรืออ่อนลง (Weakness of Connection) เมื่อไม่ได้ใช้

2. สิ่งใดมีการกระทำซ้ำ ๆ หรือมีการฝึกเสมอ ๆ ผู้ฝึกย่อมกระทำสิ่งนั้นได้ดี สิ่งใดที่ไม่ได้ ทำนาน ๆ ย่อมทำสิ่งนั้นไม่ได้เหมือนเดิม

3. พฤติกรรมใด ๆ ได้มีการกระทำต่อเนื่องกันอยู่ย่อมมีผลให้การกระทำนั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้นถ้าพฤติกรรมใดไม่มีโอกาสได้ใช้หรือเว้นว่างไป หรือไม่ได้กระทำซ้ำ ๆ บ่อย ๆ พฤติกรรมนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะถูกลืม หรือแม้จะไม่ลืมก็ไม่อาจทำให้อายุต้องสมบูรณ์ขึ้นได้

3. กฎแห่งผล หรือกฎแห่งผลตอบสนอง (Law of Effect) กฎนี้กล่าวว่าเมื่อการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองถูกกระทำขึ้น และติดตามด้วย สภาพการณ์ที่ทำให้เกิดความพึงพอใจแล้วความเข้มแข็งของการเชื่อมโยงก็จะแน่นแฟ้นขึ้น แต่ถ้าการเชื่อมโยงนี้ถูกติดตามด้วยสภาพการณ์ที่ทำให้เกิดความรำคาญใจแล้วการเชื่อมโยงจะคลาย ความแน่นแฟ้นลง ดังนั้นสภาพที่ทำให้เกิด

ความพึงพอใจจึงเป็นที่มนุษย์หรือสัตว์ไม่พยายามหลีกเลี่ยงจะพยายามรักษาสถานภาพนั้นไว้ หรือ ทำให้เกิดขึ้นมาใหม่ แต่สภาพใดที่ทำให้เกิดความรำคาญใจ เขาจะพยายามหาทางหลีกเลี่ยง ไม่อยาก ได้และต้องการให้สถานภาพนั้นสิ้นสุดโดยเร็ว

สรุปเกี่ยวกับการเรียนรู้ ได้ดังต่อไปนี้

1. จากกฎแห่งความพร้อม ในปัจจุบันความพร้อม หมายถึง ผู้เรียนมีความเจริญพร้อม ทั้งทางกายใจ มีการปรับตัวเตรียมพร้อมมีความตั้งใจ ความสนใจ และมีทัศนคติอันจะก่อให้เกิด การกระทำขึ้น ภาวะที่สมบูรณ์ คือ การมีวุฒิภาวะ ดังนั้นก่อนที่ผู้สอนจะสอนจะต้องสำรวจและศึกษา ความพร้อมของผู้เรียน เตรียมผู้เรียนให้พร้อมก่อนให้การศึกษาค้นคว้าเรียนสนองต่อความต้องการ ของผู้เรียนสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียน

2. จากกฎแห่งการฝึกหัด หลักการสำคัญของการฝึกมีดังนี้

2.1 การฝึกให้กระทำซ้ำสิ่งเดียวกันในสถานการณ์ที่ต่างกัน การกระทำซ้ำซาก ในสิ่งเดียวกัน เหมือน ๆ กันจะทำให้เกิดความเหนื่อยอ่อน รู้สึกขุ่นเคือง และอารมณ์เสีย ดังนั้น ในการฝึก เรื่องใดเรื่องหนึ่งควรจะต้องทำแบบฝึกหลาย ๆ แบบ

2.2 ระยะเวลาของการฝึกขึ้นอยู่กับความยากง่ายของงาน และสำหรับการฝึกงาน ทักษะการฝึกที่มีการพักสลับกันไป ผู้เรียนจะได้มีเวลาวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ผลของการฝึก ก่อนที่ จะลงมือฝึกต่อไป ส่วนงานที่เป็นงานสร้างสรรค์ การฝึกติดต่อกันไปโดยไม่หยุดจะมีผลดีกว่า เพราะ จะทำให้ความคิดต่อเนื่องกันไป

2.3 ทุกครั้งที่ผู้เรียนตอบสนองได้ถูกต้อง จะต้องให้รางวัล หรือให้สิ่งที่ทำให้ ความพอใจแก่ผู้เรียน การฝึกจะมีผลสมบูรณ์หากผู้กระทำนั้นรู้วัตถุประสงค์และมองเห็นคุณค่าและ ประโยชน์ของสิ่งที่กระทำนั้นด้วย พร้อมทั้งมีความสนใจและตั้งใจอีกด้วยดังนั้นก่อนการฝึกจะต้อง สร้างความอยากที่ จะฝึกเพื่อให้ผู้เรียนสามารถฝึกซ้ำ ๆ ฝึกหลายๆ ครั้ง หรือสามารถเรียนเกินขีด (Over Learning) ได้ โดยไม่เหนื่อยหน่าย

3. จากกฎแห่งผลตอบสนองชอร์นไคน์ โดยอธิบายความสำคัญของกฎแห่งผลได้โดย เชื่อมโยงรางวัลกับความสำเร็จ การลงโทษกับความล้มเหลว แนวโน้มของพฤติกรรมมนุษย์ มีดังต่อไปนี้

3.1 คนจะเรียนได้ดี ถ้าผลตอบสนองของการเรียนนั้นทำให้ผู้เรียนพอใจ และ คนเราจะเรียนเลวลงถ้าผลการเรียนนั้นทำให้ผู้เรียนรำคาญใจ รางวัลและความสำเร็จจะช่วยส่งเสริม การแสดง พฤติกรรมมากขึ้นและขจัดสิ่งรบกวนออกไปแต่การทำโทษและความล้มเหลวจะลด การกระทำนั้นลง ถ้าจะให้เรียนรู้บางอย่าง จะต้องมิรางวัลให้เมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่ต้องการ

3.2 ถ้าต้องการจะให้พฤติกรรมบางอย่างหายไป เมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมนั้น จะต้องมีการทำโทษการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับผลของพฤติกรรมถ้าแสดงพฤติกรรมแล้วนำมาซึ่ง

ความพึงพอใจ พฤติกรรมอันนั้นจะถูกเก็บไว้แต่ถ้าทำแล้วนำมาซึ่งความไม่พึงพอใจ พฤติกรรมอันนั้นจะถูกขจัดทิ้งไป (อุบลรัตน์ เฟิงสธิต, 2553) สรุปได้คือทฤษฎีนี้ คือคนจะเรียนได้ดีถ้าผลตอบสนองของการเรียนนั้นทำให้ผู้เรียนพอใจ และคนเราจะเรียนเลวลงถ้าผลการเรียนนั้นทำให้ผู้เรียนรำคาญใจ โดยการฝึกกระทำซ้ำๆจะทำให้ เกิดความชำนาญในสิ่งที่ได้กระทำลงไปอาจเป็นพฤติกรรมที่คงทนถาวรก็เป็นได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

สุภัทธ แสงจันทร์ (2550) ได้ประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนวัดโลกา 1) ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่าวัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของ สถานศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายการอื่น ๆ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากทุกรายการผ่านเกณฑ์การประเมิน 2) ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์ การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า ความพร้อมในด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เอื้อ ต่อการดำเนินโครงการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนรายการอื่น ๆ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกรายการผ่านเกณฑ์การประเมิน 3) ด้านกระบวนการ พบว่า ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า การวางแผน การดำเนินการ การติดตามประเมินผล และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนามีความเหมาะสมในระดับมากผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรายการ 4) ด้านผลผลิต พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาที่ 1-6 มีผลสัมฤทธิ์ โดยเฉลี่ย ร้อยละ 70.72 เกินเป้าที่ โรงเรียนกำหนด และผลการทดสอบระดับชาติ (NT) ชั้น ป.3 และ ป.6 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับเฉลี่ยของเขตพื้นที่การศึกษา สงขลา เขต 1 ทุกกลุ่มสาระทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่า อยู่ในระดับดี ร้อยละ 83.46 ผ่านเกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการสอนโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ พบว่า อยู่ในระดับดี ร้อยละ 89.28 ผ่านเกณฑ์การประเมิน การประเมินความพึงพอใจ ภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนรายการอื่น ๆ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกรายการ และผ่านเกณฑ์การประเมิน

รัสรินทร์ ภัทรพรไพศาล (2557) ได้ทำวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาระดับปฐมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า 1) แหล่ง

เรียนรู้ของสถานศึกษาระดับปฐมวัย พื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ส่วนใหญ่ได้นำหลักการวงจรคุณภาพ PDCA มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ 2) การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาระดับปฐมวัย พื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า ระดับการปฏิบัติตามวงจรคุณภาพ PDCA โดยภาพรวม มีระดับการปฏิบัติการอยู่ในระดับปฏิบัติมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติงานที่ดีที่สุด คือ ด้านการวางแผน รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนา ด้านการทบทวน และด้านปฏิบัติงาน ตามลำดับ โดยทุกด้านมีระดับการปฏิบัติการอยู่ในระดับมากเหมือนกัน 3) ระดับการปฏิบัติงานด้านการวางแผนงาน (P) มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปฏิบัติมาก โดยประเด็นที่มีการปฏิบัติงานมากที่สุด คือ การกำหนดแผนงานงบประมาณตลอดปีการศึกษา และประเด็นที่มีการปฏิบัติงานน้อยที่สุด คือ ประเด็นจัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างถูกต้องชัดเจน 4) ระดับการปฏิบัติงานด้านการปฏิบัติงาน (D) มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปฏิบัติมาก โดยประเด็นที่มีการปฏิบัติงานมากที่สุด คือ การประชุมบุคลากรให้เข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน และประเด็นที่มีการปฏิบัติงานน้อยที่สุด คือ ประเด็นจัดทำ Flow Chart เพื่อแสดงขั้นตอนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ 5) ระดับการปฏิบัติงานด้านการทบทวน (C) มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปฏิบัติมาก โดยประเด็นที่มีการปฏิบัติงานมากที่สุด คือ ทบทวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้สอดคล้องกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย และประเด็นที่มีการปฏิบัติงานน้อยที่สุด คือ ประเด็นทบทวนคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้ให้มีความถูกต้องชัดเจน 6) ระดับการปฏิบัติงานด้านการพัฒนา (A) มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปฏิบัติมาก โดยประเด็นที่มีการปฏิบัติงานมากที่สุด 2 ประเด็น คือ สร้างบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย และสร้างแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ประเด็นที่มีการปฏิบัติงานน้อยที่สุด คือ ประเด็นระบบสารสนเทศที่ทันสมัยเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย 7) แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาระดับปฐมวัยพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามวงจรคุณภาพ PDCA อันดับแรกจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน คือ พัฒนาคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้ให้มีความถูกต้องชัดเจน และสามารถนำคู่มือไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ ด้านการปฏิบัติงาน คือ จัดทำ Flow Chart แสดงขั้นตอนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ความเข้าใจในวิธีการปฏิบัติงานแก่ผู้ปกครอง หรือผู้มารับบริการ ด้านการทบทวน คือ ทบทวนประสิทธิภาพของคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้ให้มีความถูกต้องชัดเจน หากพบจุดบกพร่องควรมีการปรับปรุงและพัฒนาใหม่ และด้านการพัฒนา คือ พัฒนาระบบสารสนเทศให้ทันสมัยต่อการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

น้ำทิพย์ ม่วงปลอด (2557) ที่ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านหัวถนน ปีการศึกษา 2557 พบว่า 1) ผล

การประเมินด้านสภาพแวดล้อม (Context) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน ของนักเรียนโรงเรียนบ้านหัวถนน ปีการศึกษา 2557 ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครู โดยประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านความต้องการจำเป็นในการดำเนินโครงการ ด้านความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ ด้านความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และด้านความเป็นไปได้ของโครงการภาพรวมทั้ง 2 กลุ่มที่ประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์ภาพรวม และทุกประเด็นตัวชี้วัด 2) ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านหัวถนน ปีการศึกษา 2557 ตามความคิดเห็นของครู โดยประเมิน 5 ด้าน คือ ความพร้อมของบุคลากร ด้านความเพียงพอของงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ ด้านการบริหารจัดการ และด้านหน่วยงานที่สนับสนุนโครงการ โดยภาพรวม พบว่า ปีการศึกษา 2557 มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์ภาพรวมและทุกประเด็นตัวชี้วัด 3) ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านหัวถนน ปีการศึกษา 2557 ตามความคิดเห็นของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง โดยประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมด้านการติดตามประเมินผล และด้านการนำผลไปปรับปรุงพัฒนาโดยภาพรวมทั้ง 3 กลุ่มที่ประเมิน อยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์ภาพรวม และทุกประเด็นตัวชี้วัด 4) ผลการประเมินด้านผลผลิต (คุณภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านหัวถนน ปีการศึกษา 2557 ตามความคิดเห็นของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง โดยภาพรวมทั้ง 3 กลุ่มที่ประเมิน อยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์ภาพรวม และทุกประเด็นตัวชี้วัด

พยุง ใบแย้ม (2558) ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา พบว่า 1) องค์ประกอบของความเป็นแหล่งเรียนรู้มีความเกี่ยวข้องประสานสัมพันธ์กันจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาข้อมูลภาคสนาม พบว่า มี 6 องค์ประกอบคือ AISPSS การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม (A=administrator) การจัดการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ (I=instructional) คุณภาพผู้เรียนจากการใช้แหล่งเรียนรู้ (S=student) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (P=parental) การนิเทศการศึกษาจากการใช้แหล่งเรียนรู้ (S=supervisors) และการให้บริการแหล่งเรียนรู้ (S=service) 2) รูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ศึกษาจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ และการวิพากษ์สนทนากลุ่ม ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน PAISLDA ดังนี้ ขั้นที่ 1 การวางแผน (P=planning) ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ (A=analysis) ขั้นที่ 3 การจัดการเรียนรู้ (I=instructional) ขั้นที่ 4 การให้บริการ (S=service) ขั้นที่ 5 การเชื่อมโยงความรู้สู่สากล (L=linked to global) ขั้นที่ 6 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ (D=development) ขั้นที่ 7 ประเมินผลและเผยแพร่ (A=asses and spreads) และเงื่อนไข

สำคัญ(C=conditions) ในการใช้รูปแบบประกอบด้วย บุคคล หน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) ประสิทธิภาพของการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาทำการประเมิน 3 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การออกแบบและพัฒนาประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญมีประสิทธิภาพที่ระดับมากที่สุด ขั้นตอนที่ 2 โดยการสนทนากลุ่มประเมิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีประสิทธิภาพที่ระดับมากที่สุด ขั้นตอนที่ 3 การทดลอง (try out) ประเมินโดยบุคลากรในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสิทธิภาพที่ระดับมากที่สุด

พรรณิ เลียงบุญ (2554) ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาคูณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความสามารถ ดำเนินการตามแผนดำเนินการพัฒนา เกิดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น 4 ฐาน คือ ฐานห้องสมุด ฐานห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ฐานสวนป่านานาพันธุ์ และฐานสวนเกษตรพอเพียง และมีบรรยากาศการเรียนรู้ดีขึ้นเป็นที่ชื่นชมของผู้มาเยี่ยมชมครู นักเรียน ได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่า รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ จากการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อสภาพและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.16 ระดับความพึงพอใจต่อการพัฒนา และการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56

ชนมมงคล นอนา (2559) ได้ประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านแม่อมกิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า 1) ด้านสถานะแวดล้อม ผลการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านแม่อมกิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ด้านปัจจัยนำเข้า ผลการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านแม่อมกิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ด้านกระบวนการ ผลการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านแม่อมกิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ด้านกระบวนการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 4) ด้านผลผลิตผลการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านแม่อมกิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก

เขต 2 ด้านผลผลิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 5) ผลการเปรียบเทียบผลการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านเม่อมกิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ก่อนและหลังดำเนินโครงการปรากฏว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน 6) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านเม่อมกิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจ ในระดับมาก

เนาวลักษณ์ มุ่งดำเนินกิจ (2559) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนท่าข้ามพิทยาคม จังหวัดชลบุรี พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุดในทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัย ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ และด้านกระบวนการ โดยจำแนกออกเป็นรายด้าน ดังนี้ 1) ด้านบริบท พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับความต้องการของครู นักเรียน กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปเหมาะสมสำหรับจัดทำแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการจัดการศึกษาตามลำดับ 2) ด้านปัจจัย โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้รับผิดชอบโครงการ และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความพร้อมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และการปฏิบัติกิจกรรมของโครงการ บุคลากรผู้รับผิดชอบ และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจ และพร้อมให้ความร่วมมือดำเนิน โครงการ และความเหมาะสมเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน จัดสรร ความเพียงพอของวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนโครงการตามลำดับ 3) ด้านกระบวนการ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานชัดเจน ผู้บริหารให้การสนับสนุน และให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้รับผิดชอบโครงการเสมอ และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการประเมินผล ปรับปรุงพัฒนาโครงการตามลำดับ 4) ด้านผลผลิต พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด เรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ของโรงเรียนมีบรรยากาศร่มรื่น สะอาด สวยงาม ส่งเสริม และเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ความพึงพอใจในผลสำเร็จของโครงการ และมีแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอ

สำหรับการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามลำดับ 5) ด้านผลกระทบ พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุดทุกข้อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ชุมชนได้รับการยกย่องเป็นหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนเป็นอย่างดี และครุมีความสุขกับการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง โรงเรียน และชุมชนมีความร่วมมือร่วมใจ และมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

ชงไทย บุตรทิ (2561) ได้ทำการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน โรงเรียนห้วยปลาไหล ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนห้วยปลาไหล ตำบลคันไช้ อำเภอดงบัง จังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ผลการประเมิน พบว่า 1) การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน โรงเรียนห้วยปลาไหล ผลการประเมิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน โรงเรียนห้วยปลาไหล ด้านสถานะแวดล้อม (Context evaluation) ผลการประเมิน พบว่า มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด 3) การประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน โรงเรียนห้วยปลาไหล ด้านปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) ผลการประเมิน พบว่า มีความเพียงพอ เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 4) การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน โรงเรียนห้วยปลาไหล ด้านกระบวนการ (Process evaluation) ผลการประเมิน พบว่า มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด 5) การประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน โรงเรียนห้วยปลาไหล ด้านผลผลิต (Product evaluation) ผลการประเมินพบว่า มีประสิทธิผล อยู่ในระดับมากที่สุด

มหาหงษ์ สาคร (2560) ได้ทำวิจัย เรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4 พบว่า ปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับปานกลาง และแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ได้แก่ 1) ต้องจัดทำข้อมูลสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบ 2) ต้องบูรณาการการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 3) ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ 4) ต้องนำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ไปปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

อับดุลอาซีร์ ยาหมาย (2561) ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านตันหยงละไน ปีการศึกษา 2561 พบว่า 1) ผลการประเมินด้านสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านตันหยงละไน ปีการศึกษา 2561 ตามความคิดเห็นของครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านความต้องการจำเป็นในการดำเนินโครงการ ด้านความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ ด้านความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และด้านความเป็นไปได้ของโครงการก่อนดำเนินโครงการ โดยภาพรวมทั้ง 2 กลุ่มที่ประเมิน ผ่านเกณฑ์ภาพรวม และทุกประเด็นตัวชี้วัดมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มที่ประเมิน พบว่า กลุ่มครู มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านตันหยงละไน ปีการศึกษา 2561 ตามความคิดเห็นของครู โดยประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านความพร้อมของบุคลากร ด้านความเพียงพอของงบประมาณ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และอาคารสถานที่ และด้านการบริหารจัดการ โดยภาพรวมพบว่า ผ่านเกณฑ์ภาพรวม และทุกประเด็นตัวชี้วัด มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก 3) ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านตันหยงละไน ปีการศึกษา 2561 ตามความคิดเห็นของนักเรียน ครูและผู้ปกครอง โดยประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการดำเนินงาน ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรม ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านการนำผลไปปรับปรุงพัฒนา โดยภาพรวมทั้ง 3 กลุ่มที่ประเมิน พบว่า ผ่านเกณฑ์ภาพรวม และทุกประเด็นตัวชี้วัด มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มที่ประเมิน พบว่า กลุ่มนักเรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด กลุ่มครู มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และกลุ่มผู้ปกครอง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 4) ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านตันหยงละไน ปีการศึกษา 2561 หลังเสร็จสิ้นโครงการ โดยภาพรวม ผ่านเกณฑ์ภาพรวม และทุกประเด็นตัวชี้วัด มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้ 4.1) ด้านคุณภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยการสอบถามนักเรียน ครู และผู้ปกครองทั้ง 3 กลุ่มที่ประเมินผ่านเกณฑ์ภาพรวม และทุกประเด็นตัวชี้วัด มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มที่ประเมิน พบว่า กลุ่มนักเรียน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด กลุ่มครู มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และกลุ่มผู้ปกครอง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 4.2) ด้านพฤติกรรมการสอนของครู โดยส่งเสริมให้นักเรียนใช้

แหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียน และในท้องถิ่น โดยการสอบถามนักเรียนและครู ทั้ง 2 กลุ่มผู้ประเมินผ่านเกณฑ์ภาพรวม และทุกประเด็นตัวชี้วัด มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มที่ประเมิน พบว่า กลุ่มนักเรียน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และกลุ่มครู มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 4.3) ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน ใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านต้นหยงละไน ปีการศึกษา 2561 โดยการสอบถามนักเรียน ครูและผู้ปกครอง โดยภาพรวม พบว่า ทั้ง 3 กลุ่มที่ประเมินผ่านเกณฑ์ภาพรวม และทุกประเด็นตัวชี้วัด มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มที่ประเมิน พบว่า กลุ่มนักเรียน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด กลุ่มครู มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และกลุ่มผู้ปกครอง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 4.4) ด้านความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อการดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านต้นหยงละไน ปีการศึกษา 2561 โดยการสอบถามนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 4 กลุ่มที่ประเมินผ่านเกณฑ์ภาพรวม และทุกประเด็นตัวชี้วัดประเมิน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มที่ประเมิน พบว่า กลุ่มนักเรียน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด กลุ่มครู มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด กลุ่มผู้ปกครอง มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด และกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด สรุปภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ผลการประเมินสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรายการ

งานวิจัยต่างประเทศ

เซฟเวอร์ (Shaver, Jame.P., 1999) ได้ศึกษาการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนเพื่อประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา พบว่า ชุมชนเป็นแหล่งทรัพยากรที่มีคุณค่าในการสอนการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนมาประกอบการเรียนการสอนเป็นการดึงดูดความสนใจของผู้เรียนช่วยให้การเรียนได้ผลดี ได้เรียนจากของจริง มีความเข้าใจเนื้อหาวิชามากขึ้นช่วยให้หลักสูตรมีความหมายและมีประสิทธิภาพดีขึ้น ผู้เรียนได้รับประสบการณ์มากกว่าการเรียนในห้องเรียน ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโครงการต่าง ๆ ที่จัดให้มีและการที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในโครงการเหล่านั้น ทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อตัวเองและสังคมอยู่ในระดับสูง เด็กผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะต่าง ๆ กล้าแสดงออกและมีความเป็นผู้นำ

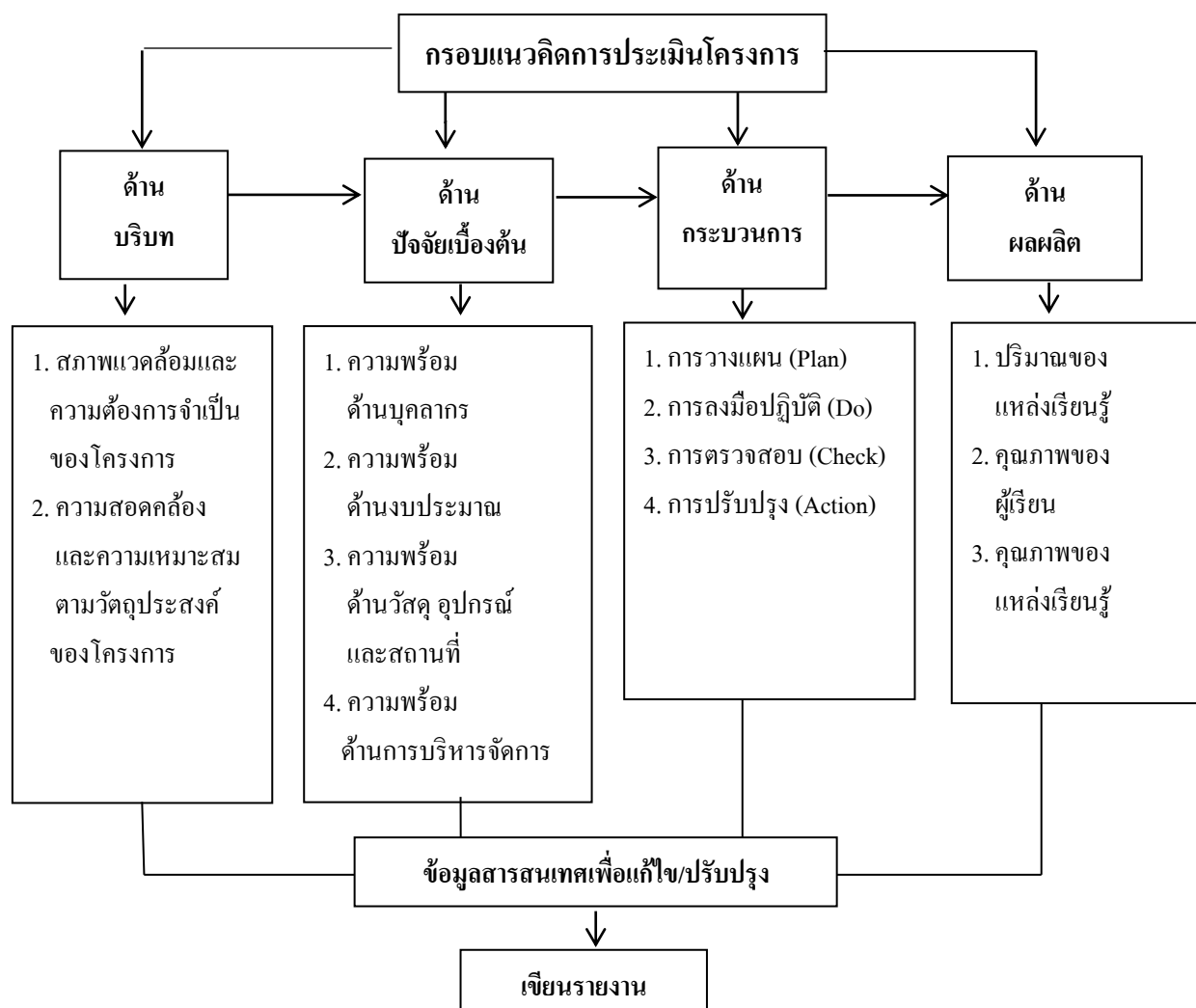
โรบินสัน (Robinson, Michal., 2002) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาและการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนที่มลรัฐนิวฟอर्डแลนด์ ประเทศแคนาดา โดยใช้ประชาชน ผู้ปกครอง ผู้เรียน ผู้นำในชุมชน ผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่นเป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ในการจัดการศึกษาควรเปิดโอกาสให้ท้องถิ่น ปรชาชนท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้มีความรู้ในท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนใกล้สถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยระดมความคิดและร่วมกันวางแผนใน

การจัดการศึกษาเพื่อที่จะได้แก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างเหมาะสมถูกต้องและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในแต่ละชุมชน

จากการศึกษาเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การประเมิน โครงการเป็น กระบวนการในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนิน โครงการ ซึ่งมีความสำคัญมากจะ ช่วยในการพิจารณาให้ทราบถึงจุดเด่น หรือจุดด้อยของโครงการนั้นๆ ซึ่งการประเมิน โครงการมี หลากหลายรูปแบบ ที่น่าสนใจ คือ การประเมินแบบ CIPP Model ตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัยได้ เนื่องจากแหล่งเรียนรู้นั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน โดย ผู้เรียนจะได้เรียนรู้จากสถานที่จริง ลงมือปฏิบัติจริงจากแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ทำให้สามารถฝึกทักษะ หรือพัฒนาการต่าง ๆ ของผู้เรียนได้ โดยเฉพาะมีความจำเป็นมากสำหรับ ผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่มีธรรมชาติของร่างกาย และพัฒนาการของการเรียนรู้ที่ แตกต่างจากเด็กปกติทั่วไป ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

กรอบแนวคิดการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการครั้งนี้ ได้กำหนดกรอบแนวคิด โดยประยุกต์ใช้ตามรูปแบบ CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 2004) ในการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย รายละเอียด ดังแผนภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

บทที่ 3

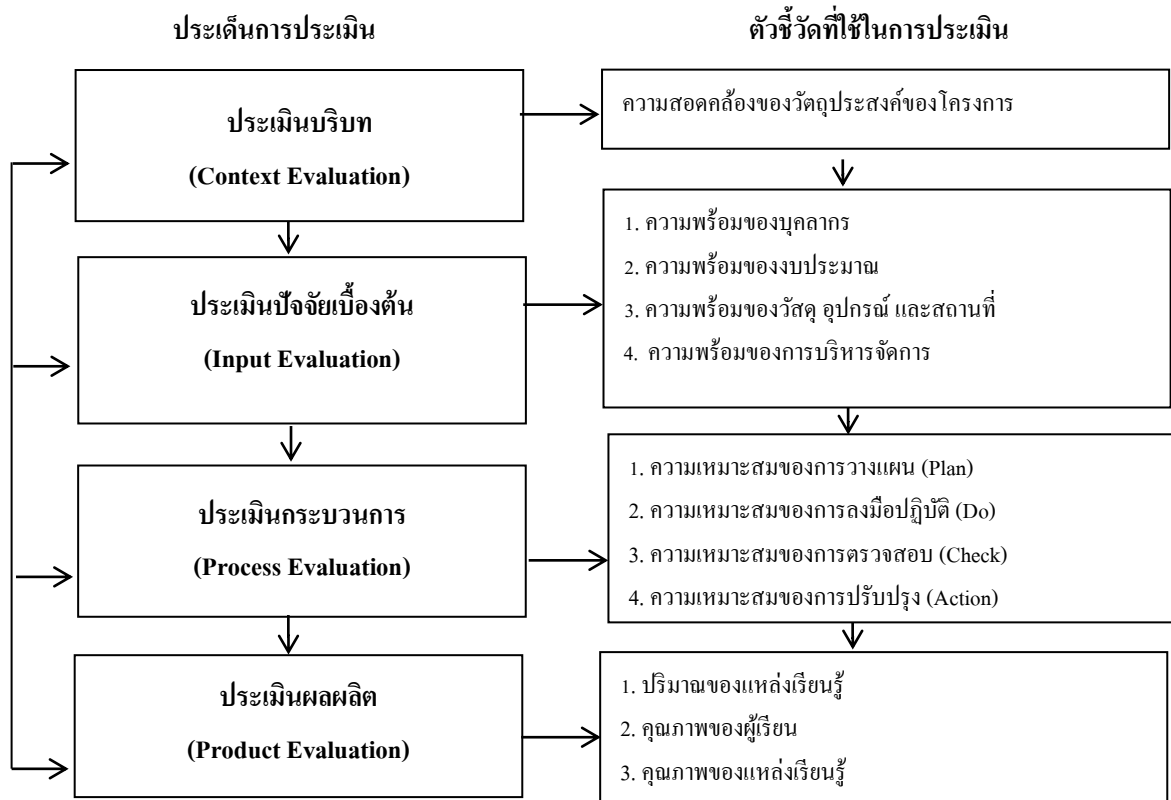
วิธีดำเนินการประเมิน

การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ครั้งนี้ ผู้ประเมินดำเนินการประเมิน ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการประเมิน
2. วิธีดำเนินการประเมิน
  - 2.1 กลุ่มเป้าหมาย/แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูลในการประเมิน
  - 2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
  - 2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
  - 2.4 การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

รูปแบบการประเมิน

การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP MODEL ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 2004) ดังนี้

แผนภาพที่ 3 รูปแบบการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

ตารางที่ 1 แสดงกรอบแนวทางการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

วัตถุประสงค์ของการประเมิน	ประเด็นที่มุ่งศึกษา	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	กลุ่มเป้าหมาย/แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูลในการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้จากการประเมิน
1. เพื่อประเมินด้านบริบทของโครงการ	ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ	สอบถาม	ครู จำนวน 29 คน	แบบสอบถามความสอดคล้อง	วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ
2. เพื่อประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ	ความพร้อมของบุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ และการบริหารจัดการ	สอบถาม	ครู จำนวน 29 คน	แบบสอบถามความพร้อม	ตรวจสอบความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นโดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ และการบริหารจัดการ
3. เพื่อประเมินด้านกระบวนการของโครงการ	ความเหมาะสมของกระบวนการ การดำเนินงานตามโครงการ	สอบถาม	ครู จำนวน 29 คน	แบบสอบถามความเหมาะสม	วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานตามโครงการ ได้แก่ การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของการประเมิน	ประเด็นที่มุ่งศึกษา	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	กลุ่มเป้าหมาย/แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูลในการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้จากการประเมิน
4. เพื่อประเมินด้านผลผลิตของโครงการ	4.1 ปริมาณของแหล่งเรียนรู้	ตรวจสอบรายการ	แหล่งเรียนรู้ 8 แห่ง	แบบตรวจสอบรายการ	การแจกแจงรายการที่ตรวจสอบ	จำนวนของแหล่งเรียนรู้
	4.2 คุณภาพของผู้เรียน	ประเมินความสามารถของผู้เรียน	ครู จำนวน 29 คน ผู้ปกครอง จำนวน 45 คน	แบบประเมินความสามารถของผู้เรียนก่อน-หลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้	การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถก่อน-หลัง วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน	ระดับความสามารถของผู้เรียนหลังใช้บริการแหล่งเรียนรู้
	4.3 คุณภาพของแหล่งเรียนรู้	ประเมินระดับคุณภาพของแหล่งเรียนรู้	ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน	ประเด็นการประเมินระดับคุณภาพของแหล่งเรียนรู้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ	วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน หาค่าความถี่และร้อยละ	ระดับคุณภาพของแหล่งเรียนรู้

วิธีการประเมินโครงการ

รายละเอียดของวิธีดำเนินการประเมินแต่ละด้าน มีดังต่อไปนี้

1. ด้านบริบท

ผู้ประเมินดำเนินการประเมินความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการตามรายละเอียด ดังนี้

1.1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 29 คน เป็นข้าราชการครู และพนักงานราชการปฏิบัติหน้าที่สอนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย (ภาคผนวก ข)

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งมีวิธีในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1.2.1 ศึกษาเอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ

1.2.2 กำหนดประเด็นในการสร้างแบบสอบถามความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ หรือตรวจสอบรายการ (Check list) โดยถามเกี่ยวกับเพศ อายุ และตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) โดยกำหนด

การให้คะแนนระดับความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความสอดคล้อง ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความสอดคล้อง ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีความสอดคล้อง ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความสอดคล้อง ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีความสอดคล้อง ในระดับ น้อยที่สุด

โดยใช้เกณฑ์การประเมินและแปลความหมายค่าเฉลี่ยของระดับความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ มีดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความสอดคล้อง อยู่ในระดับ มากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความสอดคล้อง อยู่ในระดับ มาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความสอดคล้อง อยู่ในระดับ ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความสอดคล้อง อยู่ในระดับ น้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความสอดคล้อง อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

เกณฑ์การประเมิน พิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ ต้องมีระดับ 3.51ขึ้นไป จึงถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

1.2.3 นำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (ภาคผนวก ก) แล้วนำผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาวิเคราะห์ความสอดคล้องด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item –Objective Congruence: IOC) ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 จากนั้นผู้ประเมินนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

1.2.4 นำแบบสอบถามความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการที่ปรับปรุงไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย จำนวน 30 คน (ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ .75

1.2.5 นำแบบสอบถามความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ประเมินแจกแบบสอบถามความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ กับ ครูกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 29 คน เพื่อสอบถามความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ ก่อนดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 29 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอข้อมูลระดับความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น

ผู้ประเมินดำเนินการตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 29 คน เป็นข้าราชการครู และพนักงานราชการปฏิบัติหน้าที่สอนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด สุโขทัย (ภาคผนวก ข)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้น ซึ่งมีวิธีในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้น

2.2.2 กำหนดประเด็นในการสร้างแบบสอบถามความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้น ซึ่งมี 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ หรือตรวจสอบรายการ (Check list) โดยถามเกี่ยวกับเพศ อายุ และ ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ อุปกรณ์และสถานที่ และด้านการบริหารจัดการ โครงการ ก่อนดำเนินการ โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

การให้คะแนนระดับความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความพร้อม ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความพร้อม ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีความพร้อม ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพร้อม ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีความพร้อม ในระดับ น้อยที่สุด

โดยใช้เกณฑ์การประเมินและการแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยระดับความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้น ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพร้อม อยู่ในระดับ มากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพร้อม อยู่ในระดับ มาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพร้อม อยู่ในระดับ ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพร้อม อยู่ในระดับ น้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความพร้อม อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

เกณฑ์การประเมิน พิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้น ต้องมีระดับ 3.51 ขึ้นไป จึงถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

2.2.3 นำแบบสอบถามความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (ภาคผนวก ก) แล้วนำผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา มาวิเคราะห์ความสอดคล้องด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item –Objective Congruence: IOC) ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 จากนั้นผู้ประเมินนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

2.2.4 นำแบบสอบถามความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นที่ปรับปรุงไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย จำนวน 30 คน (ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ .89

2.2.5 นำแบบสอบถามความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้น ไปเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ประเมินทำการแจกแบบสอบถามความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้น กับ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 29 คน สอบถามความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ อุปกรณ์และสถานที่ และด้านการบริหารจัดการ โครงการ ก่อนดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 29 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอข้อมูลระดับความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ

3. ด้านกระบวนการ

ผู้ประเมินดำเนินการประเมิน ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 29 คน เป็นข้าราชการครู และพนักงานราชการปฏิบัติหน้าที่สอนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด สุโขทัย (ภาคผนวก ข)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความเหมาะสมของกระบวนการ ซึ่งมีวิธีในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

3.2.1 ศึกษาเอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานตามโครงการ

3.2.2 กำหนดประเด็นในการสร้างแบบสอบถามความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานตามโครงการ ซึ่งมี 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ หรือตรวจสอบรายการ (Check list) โดยถามเกี่ยวกับเพศ อายุ และ ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความเหมาะสมของกระบวนการในการดำเนินงานตามโครงการ ได้แก่ การวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Action) ระหว่างการดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

การให้คะแนนระดับความเหมาะสมของกระบวนการในการดำเนินงานตามโครงการของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับ น้อยที่สุด

โดยใช้เกณฑ์การประเมินและแปลความหมายค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของ
กระบวนการในการดำเนินงานตามโครงการ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม อยู่ในระดับ มาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม อยู่ในระดับ ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม อยู่ในระดับ น้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

เกณฑ์การประเมิน พิจารณาจากค่าเฉลี่ยระดับคะแนนความเหมาะสมของ
กระบวนการในการดำเนินงานตามโครงการ ซึ่งต้องมีระดับ 3.51 ขึ้นไป จึงถือว่าผ่านเกณฑ์
การประเมิน

3.2.3 นำแบบสอบถามความเหมาะสมของกระบวนการในการดำเนินงานตาม
โครงการเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดย
ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (ภาคผนวก ก) แล้วนำผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาวิเคราะห์
ความสอดคล้องด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item –Objective Congruence: IOC)
ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 จากนั้นผู้ประเมิน
นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

3.2.4 นำแบบสอบถามความเหมาะสมของกระบวนการในการดำเนินงานตาม
โครงการ ที่ปรับปรุงไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย
จำนวน 30 คน (ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่า
สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นของ
แบบสอบถามทั้งฉบับ .90

3.2.5 นำแบบสอบถามความเหมาะสมของกระบวนการในการดำเนินงานตาม
โครงการไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ประเมินทำการแจกแบบสอบถามความเหมาะสมของ
กระบวนการในการดำเนินงานตามโครงการ กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 29 คน สอบถามเกี่ยวกับระดับ
ความเหมาะสมของกระบวนการในการดำเนินงานตามโครงการ ได้แก่ การวางแผน (Plan) การลงมือ
ปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Action) ระหว่างการดำเนินโครงการพัฒนา
แหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืน 29 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติพื้นฐานหา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอข้อมูลระดับความเหมาะสมของกระบวนการใน การดำเนินงานตามโครงการ

4. ด้านผลผลิต

ผู้ประเมินดำเนินการประเมิน ตามรายละเอียดหัวข้อ 4.1-4.3 ดังต่อไปนี้

4.1 ประเมินปริมาณของแหล่งเรียนรู้

4.1.1 แหล่งข้อมูล ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่พัฒนา จำนวน 8 จุด หรือ 8 กิจกรรม ที่ใช้ สำหรับการเรียนรู้ ปฏิบัติและฝึกทักษะต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษภายในศูนย์ การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

4.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ

4.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกจ่ายรายการที่ตรวจสอบเป็นจำนวนแหล่งเรียนรู้ที่ ได้รับการพัฒนาสำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

4.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการแจกจ่ายรายการที่ ตรวจสอบ นำเสนอข้อมูลจำนวนของแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนา

4.2 ประเมินคุณภาพของผู้เรียน

4.2.1 แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ปกครอง และครู ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้ 1) ผู้ปกครอง จำนวน 45 คน เป็นกลุ่มผู้ปกครองที่พาผู้เรียนพิการมารับบริการที่ศูนย์ การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย 2) ครู จำนวน 29 คน (Purposive Sampling) ข้าราชการครูและ พนักงานราชการปฏิบัติหน้าที่สอน และได้จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

4.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความสามารถของ ผู้เรียนก่อน-หลัง การใช้บริการแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีวิธีในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินความสามารถของ ผู้เรียนก่อน-หลัง การใช้บริการแหล่งเรียนรู้

2) กำหนดประเด็นในการสร้างแบบประเมินความสามารถของผู้เรียนก่อน-หลัง การใช้บริการแหล่งเรียนรู้ มี 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้เรียน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ หรือตรวจสอบรายการ (Check list) โดยถามเกี่ยวกับเพศ อายุ และประเภทความพิการของผู้เรียน

ตอนที่ 2 ประเมินเกี่ยวกับความสามารถของผู้เรียนก่อน-หลังจากการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ตาม โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

เกณฑ์การประเมินระดับความสามารถของผู้เรียน (สมพร หวานเสร็จ, 2559) มีดังนี้

- 5 หมายถึง ผู้เรียนมีความสามารถทำได้ด้วยตนเองและเป็นแบบอย่างผู้อื่น ได้
- 4 หมายถึง ผู้เรียนมีความสามารถทำได้ด้วยตนเอง
- 3 หมายถึง ผู้เรียนมีความสามารถทำได้โดยมีการช่วยเหลือ ชี้แนะจากผู้อื่น บ้างเล็กน้อย
- 2 หมายถึง ผู้เรียนมีความสามารถทำได้โดยมีการช่วยเหลือ ชี้แนะ จากผู้อื่น
- 1 หมายถึง ผู้เรียนมีความสามารถทำได้โดยมีผู้อื่นพาทำ

โดยใช้เกณฑ์การประเมินและแปลความหมายค่าร้อยละของความสามารถของผู้เรียน ดังนี้ (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย, 2562)

- ร้อยละ 80 ขึ้นไป หมายถึง ความสามารถของผู้เรียน อยู่ในระดับดีเยี่ยม
- ร้อยละ 70 – 79 หมายถึง ความสามารถของผู้เรียน อยู่ในระดับดี
- ร้อยละ 60 – 69 หมายถึง ความสามารถของผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง
- ร้อยละ 50 – 59 หมายถึง ความสามารถของผู้เรียน อยู่ในระดับพอใช้
- ต่ำกว่าร้อยละ 49 หมายถึง ความสามารถของผู้เรียน อยู่ในระดับปรับปรุง

เกณฑ์การประเมิน พิจารณาจากร้อยละของระดับความสามารถของผู้เรียน ซึ่งต้องมีคะแนนร้อยละ 70 ขึ้นไป จึงถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

3) นำแบบประเมินความสามารถของผู้เรียน ก่อน-หลัง จากการใช้บริการแหล่งเรียนรู้เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน (ภาคผนวก ก) แล้วนำผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา มาวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item –Objective Congruence: IOC) ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 จากนั้นผู้ประเมินนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ นำแบบประเมินไปเก็บรวบรวมข้อมูล

4) นำแบบประเมินความสามารถของผู้เรียน ก่อน-หลัง จากการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่ปรับปรุงไปทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 คน (ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย) เพื่อหาค่า

ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมินความสามารถของผู้เรียน ก่อน-หลังจากการใช้บริการ แหล่งเรียนรู้ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความสามารถของผู้เรียน ก่อน-หลัง จากการใช้บริการ แหล่งเรียนรู้ทั้งฉบับ .71

4.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ปกครองและครูร่วมกันประเมินความสามารถของผู้เรียนก่อน การใช้บริการแหล่งเรียนรู้ ผู้เรียนใช้บริการแหล่งเรียนรู้ตามตารางการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และครูทำการบันทึกผลการใช้บริการแหล่งเรียนรู้รายบุคคลลงในแบบบันทึกผลการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ของแต่ละแหล่งเรียนรู้โดยแยกออกตามประเภทความพิการ จากนั้นผู้ปกครอง และครูร่วมกันประเมินความสามารถของผู้เรียนหลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้โดยใช้แบบประเมินความสามารถของผู้เรียนก่อน-หลังจากการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ตามโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย กับกลุ่มเป้าหมาย แล้วนำผลมา เปรียบเทียบระหว่างก่อน-หลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ ตามโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

4.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล วิเคราะห์ โดยใช้สถิติพื้นฐาน การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถของผู้เรียนก่อน-หลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ เสนอ ข้อมูลระดับความสามารถของผู้เรียนก่อน-หลัง การใช้บริการแหล่งเรียนรู้

4.3 ประเมินคุณภาพของแหล่งเรียนรู้

4.3.1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา มีความรู้ เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดทำแหล่งเรียนรู้ มีความรู้เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อบำบัดฟื้นฟู ผู้เรียนพิการ หรือ จบการศึกษาสาขาเทคนิคการแพทย์ หรือสาขากายภาพบำบัด หรือสาขา กิจกรรมบำบัด หรือสาขานักจิตวิทยาคลินิก สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (ภาคผนวก ค)

4.3.2 เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ ประเด็นการประเมินระดับคุณภาพของแหล่งเรียนรู้โดย ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีขั้นตอน การสร้างเครื่องมือ ดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างประเด็นการประเมินระดับคุณภาพของแหล่งเรียนรู้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
- 2) กำหนดประเด็นการประเมินระดับคุณภาพของแหล่งเรียนรู้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
- 3) นำประเด็นการประเมินระดับคุณภาพของแหล่งเรียนรู้โดยผู้ทรงคุณวุฒิเสนอ ให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

(ภาคผนวก ก) นำผลการตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหาวิเคราะห์ความสอดคล้องด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index : IOC) ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 จากนั้น ผู้ประเมินนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยใช้เกณฑ์การประเมินและการแปลความหมายระดับคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ จากประเด็นการประเมินระดับคุณภาพของแหล่งเรียนรู้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ (ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสุโขทัย, 2562)

ร้อยละ 80 ขึ้นไป	หมายถึง คุณภาพของแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับดีเยี่ยม
ร้อยละ 70 – 79	หมายถึง คุณภาพของแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับดี
ร้อยละ 60 – 69	หมายถึง คุณภาพของแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง
ร้อยละ 50 – 59	หมายถึง คุณภาพของแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับพอใช้
ต่ำกว่าร้อยละ 49	หมายถึง คุณภาพของแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับปรับปรุง

เกณฑ์การประเมิน พิจารณาค่าร้อยละตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งต้องมีค่าร้อยละเฉลี่ย 70 ขึ้นไป จึงถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ประเมินทำหน้าที่ขอความอนุเคราะห์ถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเชิญเชิญเข้าร่วมการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมแนบประเด็นการประเมินระดับคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ จัดประชุมในวันพุธ ที่ 28 สิงหาคม 2562 ณ ห้องประชุมเล็ก ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย และผู้ประเมินได้ประสานงาน เพื่อแจ้ง และยืนยันเข้าร่วมการประชุมอีกครั้ง

4) การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และใช้สถิติพื้นฐานหาร้อยละ และสรุปตามประเด็นของการประเมินระดับคุณภาพของแหล่งเรียนรู้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ นำเสนอข้อมูลระดับคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นในด้านความปลอดภัย ความทนทาน ความสวยงาม และความเป็นประโยชน์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินด้านบริบท ประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น ประเมินด้านกระบวนการ และประเมินด้านผลผลิต ผู้ประเมินขอนำเสนอผลการประเมิน ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ผลการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

ผู้ประเมิน ขอนำเสนอผลการประเมินโครงการ ตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ทั้ง 4 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการประเมินด้านบริบท

ผลการประเมินด้านบริบท นำเสนอตามรายละเอียด ดังนี้

ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ

ผลการประเมินที่ได้จากการตอบแบบสอบถามระดับความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ และตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลดังตารางที่ 2-4 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	6	21
หญิง	23	79
รวม	29	100

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 79 และเพศชาย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 21

ตารางที่ 3 จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
20 – 30 ปี	8	28
31 – 40 ปี	12	41
41 ปีขึ้นไป	9	31
รวม	29	100

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 31–40 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 41 รองลงมา คือ อายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 31 และมีจำนวนน้อยที่สุด คือ อายุระหว่าง 20 – 30 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 28

ตารางที่ 4 จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ครู	23	79
พนักงานราชการ	6	21
รวม	29	100

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ตำแหน่ง ครู จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 79 และตำแหน่งพนักงานราชการ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 21

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ

รายการ	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		ความหมาย
	μ	σ	
1. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542	4.93	0.26	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2562	4.86	0.44	มากที่สุด
3. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปี 2562	4.83	0.47	มากที่สุด

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการ	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		ความหมาย
	μ	σ	
4. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา ปี 2562	4.76	0.58	มากที่สุด
5. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย	4.79	0.56	มากที่สุด
6. วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	4.86	0.44	มากที่สุด
7. วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของคณะกรรมการสถานศึกษา	4.69	0.66	มากที่สุด
8. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง และครู	4.66	0.61	มากที่สุด
9. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	4.72	0.53	มากที่สุด
10. วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภูมิประเทศ ภูมิอากาศที่เป็นที่ตั้งของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย	4.86	0.44	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.80	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.80$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.66-4.93$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 1 วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.93$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ได้แก่ ข้อ 2 วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2562 ข้อ 6 วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และข้อ 10 วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภูมิประเทศ ภูมิอากาศที่เป็นที่ตั้งของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย อยู่ใน

ระดับมากที่สุด ($\mu = 4.86$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ข้อ 8 วัตถุประสงค์ของโครงการ สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง และครู อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.66$) ซึ่งปรากฏว่า ทุก รายการผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่กำหนดไว้

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น

ผลการประเมินที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ และด้านการบริหารจัดการ ก่อนดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ และตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลดังตารางที่ 6-8 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	6	21
หญิง	23	79
รวม	29	100

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 21 และเพศชาย มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 79

ตารางที่ 7 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
20 – 30 ปี	8	28
31 – 40 ปี	12	41
41 ปีขึ้นไป	9	31
รวม	29	100

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 31–40 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 41 รองลงมา คือ อายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 31 และอายุระหว่าง 20 – 30 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 28

ตารางที่ 8 จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ครู	23	79
พนักงานราชการ	6	21
รวม	29	100

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ตำแหน่ง ครู จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 79 และตำแหน่งพนักงานราชการ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 21

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ ปรากฏผล ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ

รายการ	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		ความหมาย
	μ	σ	
ด้านบุคลากร			
1) ผู้รับผิดชอบโครงการมีความพร้อมในการดำเนินโครงการ และมีความรู้ในการดำเนินโครงการ	4.86	0.44	มากที่สุด
2) ผู้เข้าร่วมโครงการพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการดำเนินโครงการ	4.79	0.56	มากที่สุด
3) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพร้อมและมีความเข้าใจในโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย	4.83	0.47	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.83	0.49	มากที่สุด
ด้านงบประมาณ			
4) งบประมาณมีความพร้อมได้รับจัดสรรอย่างเพียงพอในการดำเนินการตามโครงการ	4.69	0.66	มากที่สุด
5) งบประมาณมีความพร้อมสามารถเบิกจ่ายได้อย่างถูกต้องตามระเบียบ	4.72	0.65	มากที่สุด
6) งบประมาณมีความพร้อมที่จะเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการดำเนินการตามโครงการ	4.79	0.56	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.74	0.62	มากที่สุด

ตารางที่ 9 (ต่อ)

รายการ	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		ความหมาย
	μ	σ	
ด้านวัสดุ อุปกรณ์และสถานที่			
7) วัสดุ อุปกรณ์มีความพร้อมสำหรับการดำเนินการตามโครงการ	4.62	0.73	มากที่สุด
8) สภาพภายในอาคารมีความพร้อมสำหรับการดำเนินการตามโครงการ	4.66	0.61	มากที่สุด
9) สภาพภายนอกอาคารมีความพร้อมสำหรับการดำเนินการตามโครงการ	4.72	0.53	มากที่สุด
10) วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้และเทคโนโลยีมีความพร้อมทันสมัย	4.86	0.44	มากที่สุด
11) วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และเทคโนโลยี มีความพร้อมกับการจัดกิจกรรมตามโครงการ	4.69	0.66	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.71	0.60	มากที่สุด
ด้านการบริหารจัดการ			
12) มีคำสั่งที่มีความพร้อมในการมอบหมายผู้รับผิดชอบงานต่าง ๆ ในการดำเนินการตามโครงการ	4.79	0.49	มากที่สุด
13) มีการ แต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความพร้อมสำหรับการดำเนินการตามโครงการ	4.72	0.59	มากที่สุด
14) ประสานงานด้านต่าง ๆ มีความพร้อมสำหรับการดำเนินงานตามโครงการ	4.79	0.56	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.77	0.54	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.75	0.57	มากที่สุด

จากตารางที่ 9 พบว่า ความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.75$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นแต่ละด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.71-4.83$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.83$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.77$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.71$) ซึ่งปรากฏว่า ทุกรายการผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่กำหนดไว้

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ

ผลการประเมินได้จากการตอบแบบสอบถามความเหมาะสมของกระบวนการ ซึ่งสอบถามครูเกี่ยวกับความเหมาะสมของการปฏิบัติตามกระบวนการของการดำเนินโครงการ ได้แก่ การวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Action) ในระหว่างการดำเนินโครงการพัฒนา แหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ และตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลดังตารางที่ 10-12 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 10 จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	6	21
หญิง	23	79
รวม	29	100

จากตารางที่ 10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 21 และเพศชาย มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 79

ตารางที่ 11 จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
20 – 30 ปี	8	28
31 – 40 ปี	12	41
41 ปีขึ้นไป	9	31
รวม	29	100

จากตารางที่ 11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 31–40 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 41 รองลงมา คือ อายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 31 และอายุระหว่าง 20 – 30 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 28

ตารางที่ 12 จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ครู	23	79
พนักงานราชการ	6	21
รวม	29	100

จากตารางที่ 12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ตำแหน่ง ครู จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 79 และตำแหน่งพนักงานราชการ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 21

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของกระบวนการการ ปรากฏผล ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของกระบวนการ

รายการ	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		ความหมาย
	μ	σ	
การวางแผน (Plan)			
1) มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.79	0.56	มากที่สุด
2) มีการวางแผนเตรียมความพร้อมด้านปัจจัยเบื้องต้นในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.79	0.56	มากที่สุด
3) มีการกำหนดปฏิทินการดำเนินการตามโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.90	0.41	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.83	0.51	มากที่สุด
การลงมือปฏิบัติ (Do)			
4) มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ส่วนกระสุนประสาทสัมผัส โดยการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้ปกครองและครู	4.69	0.66	มากที่สุด
5) มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ส่วนพฤษศาสตร์ โดยการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้ปกครอง และครู	4.72	0.65	มากที่สุด
6) มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ ส่วนครัวเรือนได้ “ตามรอยพ่ออย่างพอเพียง” โดยการมีส่วนร่วมของ ผู้เรียน ผู้ปกครองและครู	4.79	0.56	มากที่สุด
7) มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ส่วนหย่อม โดยการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้ปกครองและครู	4.62	0.73	มากที่สุด
8) มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ห้องสมุดเคลื่อนที่ มีชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้ปกครอง และครู	4.86	0.44	มากที่สุด

ตารางที่ 13 (ต่อ)

รายการ	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		ความหมาย
	μ	σ	
9) มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ห้องศูนย์กระจายสื่อโดยการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้ปกครอง และครู	4.79	0.56	มากที่สุด
10) มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ศูนย์การเรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้ปกครองและครู	4.83	0.47	มากที่สุด
11) มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้สนามกีฬาเปตอง เพื่อสุขภาพ โดยการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้ปกครอง และครู	4.69	0.66	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.75	0.59	มากที่สุด
การตรวจสอบ (Check)			
12) มีคณะกรรมการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	4.79	0.49	มากที่สุด
13) มีการประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เป็นระยะและต่อเนื่อง	4.72	0.59	มากที่สุด
14) มีการประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนก่อน-หลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ทุกแหล่งเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นตามโครงการ	4.86	0.44	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.79	0.51	มากที่สุด
การปรับปรุง (Action)			
15) ให้ข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่องระหว่างดำเนินโครงการเมื่อเกิด ปัญหาหรือมีอุปสรรค เพื่อปรับปรุงและพัฒนา	4.79	0.56	มากที่สุด
16) ยกย่องชมเชยผู้รับผิดชอบ โครงการที่มีผลการดำเนินโครงการที่ดี	4.90	0.41	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.84	0.49	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.78	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 13 พบว่า ความเหมาะสมของกระบวนการ ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.78$) และเมื่อแยกพิจารณาแต่ละขั้นตอนของกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.75-4.84$) ขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ขั้นตอนการปรับปรุง (Action) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.84$) ขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ได้แก่ ขั้นตอนวางแผน (Plan) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.83$) และขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ขั้นตอนมีปฏิบัติ (Do) ($\mu = 4.75$) ซึ่งปรากฏว่า ทุกรายการผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

4. ผลการประเมินด้านผลผลิต

ผลการประเมินด้านผลผลิต ผู้ประเมินนำเสนอตามรายละเอียดในหัวข้อ 4.1-4.3 ดังนี้

4.1 ปริมาณของแหล่งเรียนรู้

ตารางที่ 14 สรุปภาพรวมจำนวนของแหล่งเรียนรู้จากการนับรายการจากแบบตรวจสอบรายการ

รายการ	จำนวนแหล่งเรียนรู้ ที่พัฒนา	คิดเป็นร้อยละ
1. สวนกระตุ้นประสาทสัมผัส	1	100
2. สวนพฤกษศาสตร์	1	100
3. สวนครัว รั้วกินได้”ตามรอยพ่อ อย่างพอเพียง”	1	100
4. สวนหย่อม	1	100
5. ห้องสมุดเคลื่อนที่ มีชีวิต	1	100
6. ห้องศูนย์กระจายสื่อ	1	100
7. ศูนย์การเรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิต	1	100
8. สนามกีฬาเปิดทองเพื่อสุขภาพ	1	100
รวม	8	100

จากตารางที่ 14 พบว่า ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย จำนวนแหล่งเรียนรู้ มีทั้งหมด 8 แหล่งเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน โครงการ คิดเป็นร้อยละ 100 มีความสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ จึงถือว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่กำหนดไว้

4.2 คุณภาพของผู้เรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความสามารถของผู้เรียนก่อน-หลัง การใช้บริการ แหล่งเรียนรู้ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน ได้แก่ เพศ อายุ และประเภท ความพิการ ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังตารางที่ 15-17 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 15 จำนวนและค่าร้อยละของผู้เรียนจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	31	69
หญิง	14	31
รวม	45	100

จากตารางที่ 15 พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 69 และเพศหญิง มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 31

ตารางที่ 16 จำนวน และค่าร้อยละของผู้เรียนจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7 – 12 ปี	13	29
13 – 18 ปี	32	71
รวม	45	100

จากตารางที่ 16 พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 13–18 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 71 และอายุระหว่าง 7–12 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 29

ตารางที่ 17 จำนวน และค่าร้อยละของผู้เรียนจำแนกตามประเภทความพิการ

ประเภทความพิการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา	30	67
ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ	2	4
ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา	5	11
ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม หรืออารมณ์	6	14
ผู้เรียนที่เป็นบุคคลออทิสติก	2	4
รวม	45	100

จากตารางที่ 17 พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ เป็นผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 67 รองลงมา คือ ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 14 และมีจำนวนน้อยที่สุด คือ ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4 และบุคคลออทิสติก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถของผู้เรียน ก่อน-หลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินของผู้ปกครองและครู ปรากฏผลดังตาราง ที่ 18-19

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถของผู้เรียน ก่อน-หลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้

ความสามารถของผู้เรียน จากการใช้บริการแหล่งเรียนรู้	สรุปผลการประเมิน (คะแนน)		ผลต่าง	พัฒนาการ ของผู้เรียน (ร้อยละ)	ระดับ คุณภาพ
	ก่อน	หลัง			
1. สวนกระสุนประสาทสัมผัส	35	47	12	80	ดีเยี่ยม
2. สวนพฤกษศาสตร์	14	27	13	81	ดีเยี่ยม
3. สวนครัวรั้วกินได้ “ตามรอยพ่อ อย่างพอเพียง”	17	38	21	91	ดีเยี่ยม
4. สวนหย่อม	20	29	9	90	ดีเยี่ยม
5. ห้องสมุดเคลื่อนที่ มีชีวิต	20	28	8	80	ดีเยี่ยม
6. ศูนย์กระจายสื่อ	17	33	16	89	ดีเยี่ยม
7. ศูนย์การเรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิต	28	46	18	82	ดีเยี่ยม
8. สนามกีฬาเปตองเพื่อสุขภาพ	25	33	8	80	ดีเยี่ยม
รวมเฉลี่ยทั้งหมด				84	ดีเยี่ยม

จากตารางที่ 18 ภาพรวม พบว่า ความสามารถของผู้เรียน อยู่ในระดับคุณภาพดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 84 และเมื่อแยกพิจารณาความสามารถของผู้เรียนจากการใช้บริการในแต่ละแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับคุณภาพดีเยี่ยม ซึ่งความสามารถของผู้เรียนจากการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่มีค่าร้อยละมากที่สุด คือ สวนครัวรั้วกินได้ “ตามรอยพ่อ อย่างพอเพียง” อยู่ในระดับคุณภาพดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 91 รองลงมา สวนหย่อม อยู่ในระดับคุณภาพดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 90 และต่ำที่สุดมี 3 รายการ คือ สวนกระสุนประสาทสัมผัส ห้องสมุดเคลื่อนที่ มีชีวิต สนามกีฬาเปตองเพื่อสุขภาพ อยู่ในระดับคุณภาพดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 80 ซึ่งปรากฏว่าทุกรายการผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

ตารางที่ 19 ผลการเปรียบเทียบความสามารถของผู้เรียนก่อน-หลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้

ความสามารถของผู้เรียน จากการใช้บริการแหล่งเรียนรู้	คะแนน		ผลต่าง ของ คะแนน (d)	อันดับที่ ของความ แตกต่าง (R)	อันดับที่ตาม เครื่องหมาย		ร้อยละ	
	ก่อน (X)	หลัง (Y)			บวก (+)	ลบ (-)	ก่อน (X)	หลัง (Y)
1. สวนกระตุ้นประสาทสัมผัส	35	47	+ 12	4	4	-	70	94
2. สวนพฤกษศาสตร์	14	27	+ 13	5	5	-	47	90
3. สวนครัวไว้กินได้ “ ตามรอยพ่อ อย่างพอเพียง”	17	38	+ 21	8	8	-	43	95
4. สวนหย่อม	20	29	+ 9	3	3	-	67	97
5. ห้องสมุดเคลื่อนที่ มีชีวิต	20	28	+ 8	1.5	1.5	-	67	93
6. ศูนย์กระจายสื่อ	17	33	+ 16	7	7	-	49	94
7. ศูนย์การเรียนรู้ทักษะ การดำรงชีวิต	32	46	+ 14	6	6	-	64	92
8. สนามกีฬาเปิดทองเพื่อสุขภาพ	25	33	+ 8	1.5	1.5	-	71	94
ค่าเฉลี่ย	23	35	รวม		36	-	60	94

อาณาเขตวิกฤต

กำหนด $\alpha = .05$ $N = 8$ ค่าวิกฤต $T = 1.860$ อาณาเขตวิกฤต $T \leq 1.860$

คำนวณค่าสถิติ

จาก T จำนวน = 36

การสรุปผล

ค่า T จำนวน (36) มากกว่า T ในตาราง (1.860) ไม่ตกในอาณาเขตวิกฤต สรุปว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถของผู้เรียนหลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้สูงกว่าก่อนการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ตาม โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

จากตารางที่ 19 ภาพรวม พบว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถของผู้เรียนหลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้สูงกว่าก่อนการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ตาม โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย มีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 35 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 94

4.3 คุณภาพของแหล่งเรียนรู้

ผลได้จากการประเมินคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ข้อมูล มี 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ความปลอดภัย 2) ความทนทาน 3) ความสวยงาม และ 4) ความเป็นประโยชน์ สามารถวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์การประเมินคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

แหล่งเรียนรู้	คุณภาพของแหล่งเรียนรู้ (ร้อยละ)			
	ความปลอดภัย	ความทนทาน	ความสวยงาม	ความเป็นประโยชน์
1. สวนกระตุ้นประสาทสัมผัส	100	88.89	100	88.89
2. สวนพฤกษศาสตร์	100	100	100	88.89
3. สวนครัว รั้วกินได้ “ตามรอยพ่อ อย่างพอเพียง”	100	100	100	100
4. สวนหย่อม	100	88.89	100	88.89
5. ห้องสมุดเคลื่อนที่ มีชีวิต	88.89	88.89	88.89	88.89
6. ห้องศูนย์กระจายสื่อ	88.89	88.89	88.89	88.89
7. ศูนย์การเรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิต	100	100	88.89	100
8. สนามกีฬาเปิดทองเพื่อสุขภาพ	100	100	88.89	100
ร้อยละเฉลี่ย	97.22	94.45	94.45	93.06
ร้อยละเฉลี่ยรวม	94.80			

ตารางที่ 20 คุณภาพของแหล่งเรียนรู้ทั้ง 8 แห่ง ภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 94.80 เมื่อแยกพิจารณาคูณภาพของแหล่งเรียนรู้แต่ละด้าน มีค่าร้อยละเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความปลอดภัย อยู่ในระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 97.22 ค่าร้อยละเฉลี่ยรองลงมา คือ ด้านความทนทาน และความสวยงาม อยู่ในระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 94.45 และค่าร้อยละเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 93.06

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัยในครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ดำเนินการสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อประเมินบริบทของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย
3. เพื่อประเมินกระบวนการของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย
4. เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ดำเนินการประเมินซึ่งกำหนดกรอบแนวคิด และประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินชิปโมเดล (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหาของ การประเมินโครงการ 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. **ด้านบริบท** โดยการสอบถามครู ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 29 คน ใช้แบบสอบถามความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์สถิติพื้นฐานห่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. **ด้านปัจจัยเบื้องต้น** โดยการสอบถามครู ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 29 คน ใช้แบบสอบถามความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ สื่อ และสถานที่ และด้านการบริหารจัดการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานห่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. **ด้านกระบวนการ** โดยการสอบถามครู ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 29 คน ใช้แบบสอบถามความเหมาะสมของกระบวนการของการดำเนินโครงการ ได้แก่ การวางแผน (Plan)

การลงมือปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Action) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ด้านผลผลิต โดยการตรวจสอบรายการ ใช้การนับรายการที่ตรวจสอบตามแบบตรวจสอบรายการหาจำนวนของแหล่งเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้น การประเมินความสามารถของผู้เรียน ก่อน-หลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ ใช้แบบประเมินความสามารถของผู้เรียน ก่อน-หลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้หาระดับความสามารถของผู้เรียนกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 45 คน ซึ่งแหล่งข้อมูลได้จากผู้ปกครอง จำนวน 45 คน และครู จำนวน 29 คน เป็นผู้ประเมินร่วมกัน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานเปรียบเทียบคะแนนความสามารถก่อน-หลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ และตรวจสอบคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 คน ใช้ประเด็นการตรวจสอบคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิหาคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ตามประเด็นที่กำหนดให้ ได้แก่ 1) ความปลอดภัย 2) ความทนทาน 3) ความสวยงาม และ (4) ความเป็นประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานหาความถี่ และร้อยละ

สรุปผลการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ภาพรวม พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ภาพรวม พบว่า มีความสอดคล้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรายการ

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) ความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ภาพรวม พบว่า มีความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ และด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ความเหมาะสมของกระบวนการของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ได้แก่ การวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Action) ภาพรวม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกขั้นตอน

4. ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) ผลผลิตของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ได้แก่ 1) ปริมาณของแหล่งเรียนรู้ มีจำนวน 8 แห่ง ภาพรวม มีปริมาณตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ คิดเป็นร้อยละ 100 2) คุณภาพของผู้เรียน ภาพรวม ผู้เรียนมีพัฒนาการหลังจากการใช้แหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับดีเยี่ยม และ 3) คุณภาพของแหล่งเรียนรู้ ภาพรวม อยู่ในระดับดีเยี่ยม ถือว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรายการ

การอภิปรายผล

การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย สรุปภาพรวม พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรายการสอดคล้องกับผลการประเมินโครงการของเนาวลักษณ์ มุ่งคำเนินกิจ (2559) ที่ได้ประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนท่าข้ามพิทยาคม จังหวัดชลบุรี พบว่า ภาพรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านผลผลิต และด้านกระบวนการ ที่ผลเป็นเช่นนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา และผู้รับผิดชอบโครงการ ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ทุกคนร่วมกันวางแผน ร่วมกันกำหนดวิธีการดำเนินโครงการ ร่วมกันลงมือปฏิบัติ ร่วมกันตรวจสอบ และร่วมกันปรับปรุงแก้ไข ทำให้การดำเนินโครงการดำเนินการไปอย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่องเกิดผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ผู้ประเมินขออภิปรายผลแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านบริบท ผลการประเมินภาพรวม พบว่า มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับน้ำทิพย์ ม่วงปลอด (2557) ที่ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน ของนักเรียน โรงเรียนบ้านหัวถนน ปีการศึกษา 2557 ภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับธงไทย บุตรี (2561) ที่ได้ประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนห้วยปลาไหล ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนห้วยปลาไหล ตำบลคันโ่ง อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3 ผลการประเมินด้านบริบท พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ผลเป็นเช่นนี้เนื่องจากการดำเนินงานการประเมินโครงการในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาข้อมูลสภาพแวดล้อมทั่วไปของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ข้อมูลความต้องการจำเป็นจากผู้เกี่ยวข้องก่อนดำเนินงานตามโครงการ นำข้อมูลที่ได้มากำหนด

วัตถุประสงค์ของโครงการ วิเคราะห์หาความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ นโยบายของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ตรงกับความต้องการพิเศษของผู้เรียนที่มีความพิการประเภทต่าง ๆ ตลอดจนเพื่อให้ผู้รับผิดชอบในการดำเนินโครงการสามารถปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการให้สำเร็จตามกำหนดในทุกกิจกรรมต่อไป

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น ผลการประเมินภาพรวม พบว่า มีความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นในการดำเนินโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับเนาวลักษณ์ มุ่งดำเนินกิจ (2559) ที่ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนท่าข้ามพิทยาคม จังหวัดชลบุรี ที่มีผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับธงไทย บุตรทิ (2561) ที่ได้ประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน โรงเรียนห้วยปลาไหล ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนห้วยปลาไหล ตำบลคันโพง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ที่มีผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ผลเป็นเช่นนี้เนื่องจากการดำเนินโครงการครั้งนี้ มีการเตรียมความพร้อมในเรื่องของปัจจัยเบื้องต้นเป็นอย่างดี โดยเฉพาะความพร้อมของบุคลากร ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และครู ซึ่งก่อนดำเนินโครงการ ได้จัดให้มีการระดมความคิดเห็น จัดประชุม ปรึกษาหารือ วางแผนร่วมกันสร้างความเข้าใจให้ตรงกัน เพราะถือว่าบุคลากรทุกคนเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนให้การดำเนินการต่าง ๆ ของโครงการบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และส่งผลต่อบริหารจัดการเรื่องอื่น ๆ ด้วยความพร้อมของงบประมาณ ที่ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอจากสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ความพร้อมของวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ ที่สะดวก ทันสมัย ต่อการดำเนินโครงการเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่พัฒนามากขึ้น

3. ด้านกระบวนการ ผลการประเมินภาพรวม พบว่า มีความเหมาะสมของกระบวนการ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับสุภัท แสงจันทร์ (2550) ที่ได้ประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนวัดโลกา ที่มีผลการประเมินด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับน้ำทิพย์ ม่วงปลอด (2557) ที่ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านหัวถนน ปีการศึกษา 2557 ที่มีผลการประเมินด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ผลเป็นเช่นนี้เนื่องจากศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ตั้งแต่ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ร่วมกันวางแผนการดำเนิน

โครงการเป็นอย่างดี ช่วยกันกำหนดและหาวิธีการขับเคลื่อนโครงการร่วมกัน เปิดโอกาสให้ทุกคน แสดงความคิดเห็น ลงมือปฏิบัติพัฒนาแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและ ตรวจสอบการดำเนินโครงการทุกระยะ รายงานผล และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ ได้แหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของกระบวนการทำงานที่มีคุณภาพตามวงจร ของเดมมิ่ง PDCA ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานเชิงคุณภาพที่มีการควบคุม ติดตาม และตรวจสอบ คุณภาพการทำงานอย่างเป็นระบบ และมีการควบคุมคุณภาพของงานทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง หมุนเวียนกันไปเหมือนวงล้อ ซึ่งจะทำการดำเนินงานประสบผลสำเร็จอย่างมีคุณภาพ

4. ด้านผลผลิต ผลการประเมินภาพรวม พบว่า 1) ด้านปริมาณของแหล่งเรียนรู้ มีจำนวน 8 แหล่งเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน โครงการ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการดำเนินการ โครงการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ได้มีการวางแผน การดำเนินการโครงการที่ดี สारวสภาพแวดล้อม และความต้องการจำเป็นของโครงการ แล้วลงมือ ปฏิบัติตามที่วางแผนไว้อย่างมีระบบ มีขั้นตอนชัดเจน มีการตรวจสอบระหว่างดำเนินโครงการ ทุกระยะ หากมีปัญหา และอุปสรรคจะรีบปรับปรุงแก้ไขก่อนเสร็จสิ้นโครงการ จึงทำให้ได้แหล่ง เรียนรู้ทั้ง 8 แห่งได้แก่ สวนกระตุ้นประสาทสัมผัส สวนพฤกษศาสตร์ สวนครัว รั้วกินได้ “ตามรอย พ่อ อย่างพอเพียง” สวนหย่อม ห้องสมุดเคลื่อนที่ มีชีวิต ห้องศูนย์กระจายสื่อ ศูนย์การเรียนรู้ทักษะ การดำรงชีวิต และสนามกีฬาเปตองเพื่อสุขภาพ 2) คุณภาพของผู้เรียน ภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้เรียน ได้เข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้อย่างทั่วถึงในการพัฒนาทักษะและ ความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่องตรงกับความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เพรสซี่ โรบินสันและฮอร์ร็อก (Pressey, S.L.& Robinson, F.P.& Horrocks, J.E., 1959) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นเรื่องของบุคคลที่พยายามปรับพฤติกรรมของตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองสามารถแสดงพฤติกรรมไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ เช่นเดียวกับครอนบาช (Cronbach, L.J.,1970) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมที่ได้รับผลจากประสบการณ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ กิงแก้ว อารีรักษ์ (2548) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ มีความสำคัญในการช่วยผู้เรียนได้สร้าง ความรู้ได้ด้วยตนเอง ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รู้จักคิดแบบองค์รวม และได้การเรียนรู้ด้วยวิธีที่ หลากหลาย เป็นสถานที่เอื้ออำนวยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับผู้เรียน และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) กล่าวว่า การใช้แหล่งเรียนรู้ในกระบวนการจัดการ เรียนรู้สำหรับผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้จากสภาพจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และ 3) คุณภาพของแหล่งเรียนรู้ ภาพรวม พบว่าอยู่ใน ระดับดีเยี่ยม สอดคล้องกับน้ำทิพย์ ม่วงปลอด (2557) ที่ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านหัวถนน ปีการศึกษา 2557

ด้านคุณภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่รู้ ใฝ่เรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านหัวถนน ปีการศึกษา 2557 ผลการประเมินด้านผลผลิต อยู่ใน ระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการดำเนินโครงการพัฒนา แหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนครั้งนี้ได้ ศึกษาสภาพแวดล้อมและความต้องการจำเป็นของโครงการ วิเคราะห์ความสอดคล้องของ วัตถุประสงค์ของโครงการ ศึกษาความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นอย่างรอบด้าน มีการจัดกระบวนการ ในการดำเนินโครงการที่เหมาะสมเป็นรูปธรรม มีระบบชัดเจน จึงทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ซึ่ง สอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) ที่ได้กำหนดว่า แหล่งเรียนรู้ ต้องมีความหลากหลายของทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ มีความเด่นของทรัพยากรในแหล่งเรียนรู้ มี ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความน่าสนใจของทรัพยากรที่มีอยู่ในแหล่งเรียนรู้ มี ความหลากหลายขององค์ความรู้ที่มีอยู่ในแหล่งเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการประเมินไปใช้

1. ผลจากการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ด้านบริบท เกี่ยวกับความเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของโครงการ พบว่า มี ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ก่อนเริ่มดำเนินการจัดทำโครงการควรจะต้องวัตถุประสงค์ให้ครอบคลุม รอบด้าน และสอดคล้องกับนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุด

2. ผลจากการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า ความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้รับผิดชอบโครงการที่ได้รับมอบหมาย ควรประชุมหารือกับคณะทำงาน เพื่อวางแผนร่วมกันจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ให้มีความพร้อมมากขึ้น โดยการใช้จ่ายงบประมาณผู้รับผิดชอบในการเตรียมแต่ละจุดให้ชัดเจน

3. ผลจากการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด สุโขทัย ด้านกระบวนการ พบว่า การลงมือปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้รับผิดชอบ โครงการต้องมอบหมาย โดยการแบ่งคณะทำงานในจุดที่จะพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้โดยพิจารณา ความยากง่ายของแหล่งเรียนรู้ที่พัฒนาให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อย่างทั่วถึง

4. ผลจากการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด สุโขทัย ด้านผลผลิต พบว่า มีจำนวนแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ดังนั้น จึงต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ และ

ความรู้เฉพาะด้านมาช่วยออกแบบ หรือตกแต่งบริเวณแหล่งเรียนรู้ ให้มีความปลอดภัย มีความทนทาน มีความสวยงาม และมีความเป็นประโยชน์ มากขึ้น และควรมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ดูแลบำรุงรักษา แหล่งเรียนรู้ให้สามารถใช้งานได้ยาวนานที่สุด

ข้อเสนอแนะในการประเมินครั้งต่อไป

1. ควรประเมินโครงการลักษณะนี้ในทุก ๆ 3-5 ปี เพื่อให้ได้สารสนเทศที่สอดคล้องตามความต้องการของผู้ใช้ที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา สภาพของสังคม และภาวะเศรษฐกิจ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2. ควรประเมินโครงการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้วย เพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการพัฒนาการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อโครงการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ควรศึกษาพฤติกรรมในการใช้แหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้ปกครอง ครู และชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปใช้เป็นสารสนเทศ ปรับปรุงแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อให้เหมาะสมสอดคล้องตามความต้องการของผู้ใช้ต่อไป

4. ควรมีการประเมินโครงการเชิงสาเหตุ เพื่อให้ทราบว่าสาเหตุหรือปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือผลผลิตของโครงการ ซึ่งจะช่วยให้เห็นแนวทางในการนำมาปรับปรุงพัฒนาโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

5. ควรมีการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยใช้รูปแบบอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการพัฒนาการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **สถานที่สำคัญทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). **รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินผลการดำเนินงานการศึกษา นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามแนวพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551**. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงกรุงเทพฯ : โรงสีการพิมพ์.
- ก่องกานดา ชยามฤต. (2552). **ลักษณะประจำวงศ์พรรณไม้** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักงานหอพรรณไม้.
- กิ่งแก้ว อารีรักษ์ และคณะ. (2548). **การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบหลากหลาย**. กรุงเทพฯ : อัลฟามีเลียนเนียม.
- กิตติ รัตนราชิ. (2550). **การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Derangement)**. โรงเรียนเทคโนโลยีสยาม : ม.ป.ท.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร**. สืบค้น 10 มกราคม 2562, จาก <http://www.ifd.or.th>
- จักรภพ เนวมาศย์. (2560). **รายงานการประเมินโครงการนิเทศภายในวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา**. ตาก : วิทยาลัยเทคนิคตาก.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : บิ๊ค พอยท์.
- จิรายุ มีบุญชัย และคณะ. (2553). **การพัฒนาทักษะกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบของนักศึกษา สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กาญจนบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- จุฑาทพร รัตนมุสิก และคณะ. (2553). **รายงานวิจัย : ความพึงพอใจในสถานประกอบการที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ ปีการศึกษา 2550-2552**. นครศรีธรรมราช : วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้.

- ฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร. (2552). **คู่มือเครือข่ายศูนย์วัฒนธรรมในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- ฉวีวรรณ พันวัน. (2552). **การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาลพูน เขต 2**. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย.
- เชาว์ อินโย. (2553) **การประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนมมงคล นอนา. (2559). **รายงานผลการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านแม่อมกิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2**. สืบค้น 14 มกราคม 2562, จาก <http://www.takesa2.go.th/site>
- คำริ บุญชู. (2548). **การใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา**. วารสารวิชาการ, 8 (1), (มกราคม 2548), 27 – 31.
- ทิสนา แจมมณี. (2551). **ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธงไทย บุตรที. (2561). **การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนห้วยปลาไหล**. สืบค้น 14 มกราคม 2562, จาก <http://www.takesa2.go.th/site>
- น้ำทิพย์ ม่วงปลอด. (2557). **การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ภาคใต้ฝั่งตะวันออก**. วารสารศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.
- เนาวลักษณ์ มุ่งดำเนินกิจ. (2559). **การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. สืบค้น 14 มกราคม 2562, จาก <http://ird.stou.ac.th/dbresearch/abstract.php>
- แนวพระราชดำริโครงการปิดทองหลังพระ. (2555). **แนวคิด “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”**. สืบค้น 10 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <http://www.pidthong.org/philosophy.php>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชัย งามวิทย์โรจน์ และคณะ. (2552). **คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- ประเวศ วะสี. (2552). **ระบบการเรียนรู้ใหม่ ไปให้พ้นวิกฤตแห่งยุคสมัย** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน.
- ปรีดี ปัสสัมสารานุกิจ. (2554). **การตรวจสอบความสามารถในการเข้าถึงได้ทางเว็บ Evaluating web accessibility**. สืบค้น 10 มกราคม 2562, จาก <http://jopac.rmu.ac.th>

- พวง ไบแย้ม. (2558). การพัฒนารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม เพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณศึกษบัณฑิต). กาญจนบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- พรรณิ สวนเพลง. (2552). เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมสำหรับการจัดการความรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พรรณิ เกียงบุญ. (2554). การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนบ้านหนองบัวอู อำเภอนาดูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ม.ป.ท. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545). การศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พรทิทวานกราฟฟิค จำกัด.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. (2545). 19 สิงหาคม. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 119 (ตอนที่ 123 ก).
- พระเสมียน นาคินชาติ. (2556). การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3. สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย.
- พศิน แดงจวง. (2554). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ดวงกลมพับลิชชิง.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2555). เทคนิคการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : แฮัส ออฟ เคอร์มีสท์.
- พิบูล ไวจิตรกรรม. (2554). การศึกษาศิลปกรรมอิสลามที่เกี่ยวข้องกับมัธยมในกรุงเทพฯ. สืบค้น 12 ธันวาคม 2561, จาก <http://ssruir.ssru.ac.th/handle/ssruir/587>
- พิสนุ ฟองศรี. (2551). 108 ข้อบกพร่อง : แนวทางปรับปรุงการเขียนรายงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : เพชรรุ่งการพิมพ์.
- มนิรัตน์ รัตนวิชัย. (2553). การศึกษาความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษาเอกชน. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มหาหงส์ สาคร. (2560). การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4. วารสารวิชาการแพรวกาพินธุ์, 17(1), สืบค้นจาก <https://so05.tci-thaijo.org/index>

- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2546). การประเมินโครงการแนวคิดและปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2551). การประเมินโครงการ แนวคิดและแนวปฏิบัติ.ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2551). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวรพิษณุโลก.
- รัตนา นครเทพ. (2552). การนำเสนอรูปแบบการนิเทศภายในโดยการประยุกต์ใช้แบบจำลองมิตรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- รัชนีกร ภัทรพรไพศาล. (2557). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาระดับปฐมวัย พื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). ปฏิวัติการศึกษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: มติชน. จาก <http://opac.vru.ac.th>
- วิจารณ์ พานิช. (2556). ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง. กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พรีนติ้งแมสโปรดักส์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). ทฤษฎีการประเมิน.พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย. (2561). ข้อมูลสารสนเทศ. สุโขทัย : ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย.
- ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย. (2562). ข้อมูลสารสนเทศ. สุโขทัย : ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย.
- สมพร หวานเสรีจ. (2559). ทักษะการช่วยเหลือตนเอง. ขอนแก่น. โรงพิมพ์คลังน่านาวิทยา.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2553). วิธีวิทยาการประเมิน : ศาสตร์แห่งคุณค่า (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: บั๊คพอยท์.
- สัมมา ธรนิษฐ์. (2553). ทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2555). แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาและชุมชน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2546). **วิสัยทัศน์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไทย.**

กรุงเทพฯ: ฝ่ายนิเทศสัมพันธ์ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-**

2561). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). **แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2545-2559)**

(พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2562). **แนวทางการพัฒนาคุณภาพเด็กพิการสำหรับผู้ปกครอง**

สิริอร วิชชาวุธ. (2547). **จิตวิทยาทั่วไป.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2550). **จิตวิทยาการศึกษา.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภัฒ แสงจันทร์. (2550). **การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัด**

กระบวนการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนวัดโลกา. สงขลา: ม.ป.พ.

หวน พันธุ์พันธ์. (2554). **การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา.** สืบค้น 25 พฤศจิกายน 2561, จาก

<http://personal.swu.ac.th/facstaffs/huan>

อับดุลอาซีร์ ยาหมาย. (2561). **โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่**

เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านต้นหยงละในปีการศึกษา 2561. สืบค้น 25 พฤศจิกายน 2561, จาก

<http://personal.swu.ac.th/facstaffs/huan>

อาชญญา รัตนอุบลและคณะ. (2548). **รายงานการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้**

ตลอดชีวิต : สวนสาธารณะ. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

อำนาจ เย็นสบาย. (2548). **การพัฒนาการหลักสูตรศิลปะและแนวคิดในการปรับปรุงปัจจุบัน.** กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

อุดม เพชรสังหาร. (2546). **คู่มือการดูแลผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิตและจิตเวช: สำหรับเจ้าหน้าที่**

สาธารณสุข (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

อุบลรัตน์ เฟื่องสถิตย์. (2553). **จิตวิทยาการเรียนรู้ Psychology of learning (พิมพ์ครั้งที่ 7).** กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Ainsworth, S. (1999). **The Functions of Multiple Representations.** Computers & education, 33, 131-152.

Bigge, M.L. (1982). **Learning Theories for teach.** (4th ed.). New York: Harper&Row.

Bowlby, J. (1988). **A secure base: Parent-child attachment and healthy human development.** New York: Basic Books.

- Bruner, Jerome S. (1963). **The Process of Education**. New York: Harvard University Press Vintage.
- Cronbach, L. J. (1970). **Essentials of Psychological Test (5th ed.)**. New York: Harper Collins.
- Fenwick, H. (1992). **Rights of Victims in the Criminal Justice System**. Criminal Law Review.
- Ferguson, Harl R. (1998). **The High School Curriculum**. New York: The Ronald Press.
- Gagné, Robert M. (1985). **The Conditions of Learning and Theory of Instruction (4th edition)**.
New York: Holt, Rinehart, and Winston. Xv.
- Hilgard, E. R. (1981). **Introduction to Psychology**. New York: Harcourt, Brace and World.
- Hoy, Wayne K, and Cecil G, Miskel. (2001).**Educational Administration**. Theory, Research and
Practice (6 th ed). Mc Graw – Hill International Edition 2001.
- Jaycox, L. H., Reivich, K. J., Gillham, J. & Seligman, E. P. (2001). **Prevention of depressive
symptoms in school children**. Behavior Research and Therapy.
- Jennifer S. Furlong, Julia M. Vick, and Mary M. Heiberger. (2008). **The Academic Job Search
Handbook (4th ed)**. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Kotler, P. (1997). **Marketing management: analysis, planning implementation and control
(9th ed)**. New Jersey: Asimmon &Schuster.
- Maslow A.H. (1962). **Quoted in Ernest R. Hilgard, Introduction to Psychology (3rd)**. New York:
Harcourt Brace & World.
- Morrison. (2000). **The harb task of improving the quality of care at the end of life**. Archives of
Internal Medicine.
- Pressey, S. L.; Robinson, F. P. & Horrocks, J. E. (1959). **Psychology in Education**. New York:
Harper - Collins.
- Robinson, Michal. (2002). **Link Distance Education to Sustainable Community Development**.
Canada: Memorial University of Newfoundland.
- Rossi, P.H. & Freeman H.E. (1982). **Evaluation: A systematica approach**. Beverly Hill,
California: Sage.
- Shaver, Jame.P. (1999). **Handbook of Research on Social Studies Teaching and Leaning Project
of the National Council for the Social Studies**. New York: Macmilland.

Skinner, B.F. (1990). **Science and Human Behavior**. New York : The Macmillan.

Stufflebeam, D. L. (2004). **The 21st Century CIPP Model**. In Alkin, M.C. (Ed)

Stufflebeam, Daniel L.; and Shinkfield, Anthony J. (2007). **Evaluation Theory, Models, & Application**, San Francisco : John Wilwy.

ภาคผนวก

การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

ภาคผนวก ก	รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
ภาคผนวก ข	รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุมการประเมินด้านผลผลิต
ภาคผนวก ค	ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้อง
ภาคผนวก ง	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
ภาคผนวก จ	หนังสือเชิญและหนังสือขอความอนุเคราะห์
ภาคผนวก ฉ	โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย และคำสั่งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ
ภาคผนวก ช	ภาพกิจกรรมตลอดระยะเวลาในการประเมินโครงการด้านต่างๆ

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพ
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
ที่ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

รศ.ดร.มนสิข สิทธิสมบูรณ์	ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.ภาณุวัฒน์ ภัคดีวงศ์	ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
นายศักดิ์ดา เรืองเดช	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล จังหวัดพิษณุโลก
ดร.เฉลิม พักอ่อน	ผู้ทรงคุณวุฒิ อดีตศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1
ดร.สุรางค์ วิสุทธิสระ	ผู้ทรงคุณวุฒิ อดีตผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุมเพื่อประเมินคุณภาพของแหล่งเรียนรู้

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน
ที่เข้าร่วมประชุมเพื่อประเมินคุณภาพของแหล่งเรียนรู้
วันพุธ ที่ 28 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2562 เวลา 09.00-12.00น.
ห้องประชุมภูมิสุโข (ทุ่งทะเลหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

*****

รศ.ดร.มนสิข สิริสมบุญ	ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.อนุชา ภูมิสิทธิพร	ประธานหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาพิเศษ (ระดับปริญญาเอก) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร.วุฒิศักดิ์ เหล็กคำ	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 57 จังหวัดเพชรบูรณ์
ดร.อนงค์ พิษสิงห์	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์รัชชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
นายประจวบ ลังกางศ์	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์
นายศักดิ์ดา เรืองเดช	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล จังหวัดพิษณุโลก
นางสุรัญจิต วรรณนวล	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง
ดร.สุรางค์ วิสุทธีสระ	ผู้ทรงคุณวุฒิ อดีตผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก
ดร.วิชุดา ไชยภูเขียว	รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9

ภาคผนวก ค
ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้อง
ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง(Index of Item-Objective Congruence : IOC)
ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

แบบสอบถามความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					SUM (N)	IOC
	1	2	3	4	5		
1. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2562	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปี 2562	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษาปี 2562	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
5. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
6. วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	+1	0	+1	0	+1	3	0.6
7. วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของคณะกรรมการสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
8. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง และครู	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
9. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
10. วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภูมิประเทศ ภูมิอากาศที่เป็นที่ตั้งของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

**ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความสอดคล้องของ
วัตถุประสงค์ของโครงการ**

ข้อที่	Mean กลุ่มสูง	Mean กลุ่มต่ำ	S กลุ่มสูง	S กลุ่มต่ำ	กลุ่มสูง/ต่ำ (25%)	ค่าจำแนก t	หมายเหตุ
1	2.41	2.12	2.33	2.08	8	34.51	ใช้ได้
2	4.58	4.39	4.48	4.29	8	89.55	ใช้ได้
3	4.32	4.23	4.39	4.06	8	51.92	ใช้ได้
4	2.37	2.12	2.33	2.08	8	34.51	ใช้ได้
5	3.48	2.21	2.36	2.05	8	28.24	ใช้ได้
6	4.52	4.43	4.52	4.33	8	89.03	ใช้ได้
7	4.61	4.26	4.42	4.09	8	51.69	ใช้ได้
8	3.22	2.32	2.32	2.07	8	35.51	ใช้ได้
9	2.24	2.17	2.30	2.03	8	31.12	ใช้ได้
10	4.42	4.35	4.44	4.25	8	90.74	ใช้ได้

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ

1. จำนวนข้อของแบบสอบถาม	10
2. จำนวนผู้ตอบ (ฉบับ)	30
3. ความแปรปรวนรายข้อ (Si)	0.50
4. ความแปรปรวนทั้งฉบับ (St)	0.53
5. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	0.51
6. คะแนนเฉลี่ยทั้งกลุ่ม (Mean)	4.53
7. ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Coefficient Alpha)	0.75

Sakorn Saengphueng [sksakorn@yahoo.com] The Supervisory Unit ,Educ.Region 8,
Chiang Mai.T.053-219267

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้อง
ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง(Index of Item-Objective Congruence : IOC)
แบบสอบถามความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้น

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					SUM (N)	IOC
	1	2	3	4	5		
ด้านบุคลากร							
1) ผู้รับผิดชอบโครงการมีความพร้อมในการดำเนินโครงการ และมีความรู้ในการดำเนินโครงการ	+1	+1	0	+1	0	3	0.6
2) ผู้เข้าร่วมโครงการพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการดำเนินโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพร้อมและมีความเข้าใจในโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสุโขทัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ด้านงบประมาณ							
4) งบประมาณมีความพร้อมได้รับจัดสรรอย่างเพียงพอในการดำเนินการตามโครงการ	+1	+0	+1	+1	0	3	0.6
5) งบประมาณมีความพร้อมสามารถเบิกจ่ายได้อย่างถูกต้องตามระเบียบ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
6) งบประมาณมีความพร้อมที่จะเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการดำเนินการตามโครงการ	+1	0	+1	0	+1	3	0.6
ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่							
7) วัสดุ อุปกรณ์มีความพร้อมสำหรับการดำเนินการตามโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
8) สภาพภายในอาคารมีความพร้อมสำหรับการดำเนินการตามโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
9) สภาพภายนอกอาคารมีความพร้อมสำหรับการดำเนินการตามโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					SUM (N)	IOC
	1	2	3	4	5		
10) วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และเทคโนโลยีมีความพร้อมทันสมัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
11) วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และเทคโนโลยี มีความพร้อมกับการจัดกิจกรรมตาม โครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ด้านการบริหารจัดการ							
12) มีคำสั่งที่มีความพร้อมในการมอบหมายผู้รับผิดชอบงานต่าง ๆ ในการดำเนินการตามโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
13) มีการ แต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความพร้อมสำหรับการดำเนินการตามโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
14) ประสานงานด้านต่าง ๆ มีความพร้อมสำหรับการดำเนินงานตามโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้น

ข้อที่	Mean กลุ่มสูง	Mean กลุ่มต่ำ	S กลุ่มสูง	S กลุ่มต่ำ	กลุ่มสูง/ต่ำ (25%)	ค่าจำแนก t	หมายเหตุ
1	2.31	2.21	2.33	2.08	8	34.51	ใช้ได้
2	4.43	4.39	4.48	4.29	8	89.55	ใช้ได้
3	4.39	4.23	4.39	4.06	8	51.92	ใช้ได้
4	2.22	2.21	2.33	2.08	8	34.51	ใช้ได้
5	4.28	4.26	4.42	4.09	8	51.69	ใช้ได้
6	4.51	4.43	4.52	4.33	8	89.03	ใช้ได้
7	4.64	4.26	4.42	4.09	8	51.69	ใช้ได้
8	2.21	2.20	2.32	2.07	8	35.51	ใช้ได้
9	2.79	2.17	2.30	2.03	8	31.12	ใช้ได้
10	4.65	4.35	4.44	4.25	8	90.74	ใช้ได้
11	4.38	4.23	4.39	4.06	8	51.92	ใช้ได้
12	2.34	2.21	2.33	2.08	8	34.51	ใช้ได้
13	4.51	4.42	4.51	4.32	8	89.10	ใช้ได้
14	2.91	2.21	2.33	2.08	8	34.51	ใช้ได้

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้น

1. จำนวนข้อของแบบสอบถาม	14
2. จำนวนผู้ตอบ (ฉบับ)	30
3. ความแปรปรวนรายข้อ (Si)	0.64
4. ความแปรปรวนทั้งฉบับ (St)	0.81
5. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	0.69
6. คะแนนเฉลี่ยทั้งกลุ่ม (Mean)	4.24
7. ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Coefficient Alpha)	0.89

Sakorn Saengphueng [sksakorn@yahoo.com] The Supervisory Unit ,Educ.Region 8,
Chiang Mai.T.053-219267

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้อง

ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง(Index of Item-Objective Congruence : IOC)

แบบสอบถามความเหมาะสมของกระบวนการ

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ					SUM (N)	IOC
	1	2	3	4	5		
การวางแผน (Plan)							
1) มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2) มีการวางแผนเตรียมความพร้อมด้านปัจจัยเบื้องต้นในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3) มีการกำหนดปฏิทินการดำเนินการตามโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
การลงมือปฏิบัติ (Do)							
4) มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้สวนกระตุ้นประสาทสัมผัส โดยการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้ปกครองและครู	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
5) มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้สวนพฤกษศาสตร์ โดยการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้ปกครองและครู	+1	+1	0	0	+1	3	0.6
6) มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้สวนครัวรั้วกินได้ “ตามรอยพ่อ อย่างพอเพียง” โดยการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้ปกครองและครู	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
7) มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้สวนหย่อม โดยการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้ปกครองและครู	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ					SUM (N)	IOC
	1	2	3	4	5		
8) มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ห้องสมุดเคลื่อนที่ มีชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้ปกครอง และครู	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
9) มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ห้องศูนย์กระจายสื่อโดยการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้ปกครอง และครู	+1	+1	0	0	+1	3	0.6
10) มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ศูนย์การเรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้ปกครองและครู							
11) มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้สนามกีฬาเปตอง เพื่อสุขภาพ โดยการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้ปกครอง และครู	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
การตรวจสอบ (Check)							
12) มีคณะกรรมการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	+1	+1	0	0	+1	3	0.6
13) มีการประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เป็นระยะและต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
14) มีการประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนก่อน-หลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ทุกแหล่งเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นตามโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
การปรับปรุง (Action)							
15) ให้ข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่องระหว่างดำเนินโครงการเมื่อเกิด ปัญหาหรือมีอุปสรรค เพื่อปรับปรุงและพัฒนา	+1	+1	0	0	+1	3	0.6
16) ยกย่องชมเชยผู้รับผิดชอบโครงการที่มีผลการดำเนินโครงการที่ดี	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความเหมาะสมของกระบวนการ

ข้อที่	Mean กลุ่มสูง	Mean กลุ่มต่ำ	S กลุ่มสูง	S กลุ่มต่ำ	กลุ่มสูง/ต่ำ (25%)	ค่าจำแนก t	หมายเหตุ
1	2.23	2.21	2.33	2.08	8	34.51	ใช้ได้
2	4.41	4.39	4.48	4.27	8	89.55	ใช้ได้
3	4.35	4.23	4.39	4.06	8	51.92	ใช้ได้
4	2.27	2.21	2.33	2.08	8	34.51	ใช้ได้
5	4.31	4.26	4.42	4.09	8	51.69	ใช้ได้
6	4.58	4.43	4.52	4.33	8	89.03	ใช้ได้
7	4.37	4.26	4.42	4.09	8	51.69	ใช้ได้
8	2.64	2.20	2.32	2.07	8	35.51	ใช้ได้
9	2.39	2.17	2.30	2.03	8	31.12	ใช้ได้
10	4.54	4.35	4.44	4.25	8	90.74	ใช้ได้
11	4.76	4.23	4.39	4.06	8	51.92	ใช้ได้
12	2.61	2.21	2.33	2.08	8	34.51	ใช้ได้
13	4.58	4.42	4.51	4.32	8	89.10	ใช้ได้
14	2.82	2.21	2.33	2.08	8	34.51	ใช้ได้
15	2.96	2.21	2.33	2.08	8	34.51	ใช้ได้
16	2.36	2.20	2.32	2.07	8	35.51	ใช้ได้

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความเหมาะสมของกระบวนการ

1. จำนวนข้อของแบบสอบถาม	16
2. จำนวนผู้ตอบ (ฉบับ)	30
3. ความแปรปรวนรายข้อ (Si)	0.64
4. ความแปรปรวนทั้งฉบับ (St)	0.49
5. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	0.81
6. คะแนนเฉลี่ยทั้งกลุ่ม (Mean)	3.63
7. ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Coefficient Alpha)	0.90

Sakorn Saengphueng [sksakorn@yahoo.com] The Supervisory Unit ,Educ.Region 8,
Chiang Mai.T.053-219267

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้อง

ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง(Index of Item-Objective Congruence : IOC)

ด้านผลผลิต

แบบประเมินความสามารถของผู้เรียนก่อน-หลัง การใช้บริการแหล่งเรียนรู้

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ					SUM (N)	IOC
	1	2	3	4	5		
ความสามารถของผู้เรียนหลังจากใช้บริการแหล่งเรียนรู้ สวนกระตุ้นประสาทสัมผัส							
1) สามารถยืน โดยอิสระด้วยขาทั้งสองข้างได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2) สามารถเดินบนเส้นทางที่กำหนดได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3) สามารถเดินขึ้น – ลง พื้นที่ต่างระดับได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4) สามารถกระโดดสองขาได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
5) สามารถกระโดดจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
6) รู้จักสภาพผิวสัมผัส ร้อน-เย็น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
7) สามารถเปรียบเทียบขนาดของวัตถุที่มีความสั้น – ยาว เล็ก – ใหญ่ กว้าง – แคบได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
8) สามารถเปรียบเทียบระยะทาง ใกล้-ไกลได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
9) สามารถเปรียบเทียบ ความสูง – ต่ำ ได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
10) สามารถเปรียบเทียบลักษณะของพื้นผิวสัมผัสได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ความสามารถของผู้เรียนหลังจากใช้บริการแหล่งเรียนรู้ สวนพหุศาสตร์							
11) ซื้บอกรูปร่างของต้นไม้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ					SUM (N)	IOC
	1	2	3	4	5		
12) ซึ่บอกส่วนประกอบของต้นไม้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
13) สามารถบอกวิธีการดูแล และรดน้ำต้นไม้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
14) สามารถบอกขั้นตอน หรือวิธีการดูแลต้นไม้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
15) มีความรับผิดชอบในการดูแลต้นไม้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
16) ซึ่บอกกลิ่น สี และลักษณะของดอกไม้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ความสามารถของผู้เรียนหลังจากใช้บริการแหล่งเรียนรู้สวนครัว รั้วกินได้ ตามรอยพ่ออย่างพอเพียง							
17) สามารถเตรียมพื้นที่ และเตรียมดินสำหรับปลูกได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
18) สามารถจัดหาพันธุ์ผักที่จะใช้ในการปลูกได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
19) บอกขั้นตอนวิธีการปลูกผักสวนครัว	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
20) สามารถปลูกผักสวนครัวได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
21) สามารถใช้อุปกรณ์การปลูกผักสวนครัวได้อย่างถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
22) สามารถดูแลแปลงผักของตนเองได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
23) สามารถเก็บอุปกรณ์ต่าง ๆ เข้าที่หลังจากใช้งานแล้ว	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
24) สามารถจำแนกผัก และผลไม้ได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ความสามารถของผู้เรียนหลังจากใช้บริการแหล่งเรียนรู้ สวนหย่อม							
25) สามารถเล่น โดยใช้จินตนาการกับสิ่งของที่อยู่ในสวนหย่อม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ					SUM (N)	IOC
	1	2	3	4	5		
26) สามารถเล่นอย่างอิสระ และเป็นกลุ่มอย่างมีความสุข	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
27) สามารถรับรู้ และแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
28) มีความเสถียร เช่น แบ่งปันให้เพื่อนๆ เล่น กับสิ่งของที่เล่นบริเวณสวนหย่อม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
29) สามารถบอกสิ่งของจำลองต่าง ๆ อยู่ในสวนหย่อมได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
30) สามารถปฏิบัติตามกฎกติกาการใช้สวนหย่อม เป็นต้น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ความสามารถของผู้เรียนหลังจากใช้บริการแหล่งเรียนรู้ ห้องสมุดเคลื่อนที่มีชีวิต							
31) สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
32) สามารถปฏิบัติตามกฎกติกาของการใช้ห้องสมุดเคลื่อนที่มีชีวิต	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
33) สามารถเลือกหนังสือที่ตนเองชอบได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
34) สามารถหยิบหนังสือที่ตนเองชอบได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
35) สามารถเก็บหนังสือที่ตนเองอ่านเสร็จเข้าที่ไว้ได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
36) สามารถบอกขั้นตอนในการยืมหนังสือ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ความสามารถของผู้เรียนหลังจากใช้บริการแหล่งเรียนรู้ ศูนย์กระจายสื่อ							
37) ชี้ออกพญานะไทย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
38) ชี้ออกสระในภาษาไทย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
39) ชี้ออกวรรณยุกต์ในภาษาไทย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ					SUM (N)	IOC
	1	2	3	4	5		
40) อ่านออกเสียงพยัญชนะได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
41) อ่านออกเสียงสระได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
42) อ่านออกเสียงวรรณยุกต์ได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
43) เขียนพยัญชนะไทยได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ความสามารถของผู้เรียนหลังจากใช้บริการแหล่งเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิต							
44) สามารถหุงข้าวได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
45) สามารถแต่งกายได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
46) สามารถซักเสื้อผ้าได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
47) สามารถทำความสะอาดหลัง จับถ่ายได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
48) สามารถดูแลสุขอนามัยของ ตนเองได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
49) สามารถเก็บสิ่งของต่าง ๆ เข้าที่ ได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
50) สามารถกวาดบ้านได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
51) สามารถถูบ้านได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
52) สามารถปูที่นอนได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
53) สามารถเก็บที่นอนได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ความสามารถของผู้เรียนหลังจากใช้บริการแหล่งเรียนรู้ สนามเปตองเพื่อสุขภาพ							
54) สามารถเล่นกีฬาเปตองได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
55) สามารถเล่นตามกติกาได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
56) สามารถเล่นอิสระได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
57) สามารถเล่นกับเพื่อนหนึ่งต่อ หนึ่งได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
58) สามารถเล่นกับเพื่อนเป็นกลุ่ม 2 – 3 คน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
59) สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่าง เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ					SUM (N)	IOC
	1	2	3	4	5		
60) สามารถปฏิบัติตามกติกาหรือ มารยาทของกีฬาเปตองได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความสามารถของผู้เรียน
ก่อน-หลัง การใช้บริการแหล่งเรียนรู้

ข้อที่	Mean กลุ่มสูง	Mean กลุ่มต่ำ	S กลุ่มสูง	S กลุ่มต่ำ	กลุ่มสูง/ต่ำ (25%)	ค่าจำแนก t	หมายเหตุ
1	2.10	1.80	2.10	1.50	.236	12.25	ใช้ได้
2	2.00	1.90	2.17	1.63	.120	14.62	ใช้ได้
3	1.87	1.73	2.03	1.44	.030	12.10	ใช้ได้
4	2.32	2.03	2.35	1.72	-.330	13.10	ใช้ได้
5	2.17	2.06	2.35	1.72	.128	13.10	ใช้ได้
6	2.13	2.00	2.39	1.74	-.491	13.04	ใช้ได้
7	2.49	2.03	2.34	1.66	-.067	12.04	ใช้ได้
8	2.47	2.16	2.37	1.70	-.100	12.52	ใช้ได้
9	2.36	2.10	2.45	1.89	-.162	15.89	ใช้ได้
10	4.52	4.23	2.42	1.78	.408	13.61	ใช้ได้
11	4.84	3.96	4.55	3.91	.170	27.01	ใช้ได้
12	3.49	2.20	4.25	3.68	.318	28.40	ใช้ได้
13	2.64	1.90	2.48	1.92	.163	15.83	ใช้ได้
14	2.56	2.00	2.43	1.77	.167	13.00	ใช้ได้
15	4.01	2.10	2.34	1.66	.035	12.04	ใช้ได้
16	4.59	4.13	2.06	1.48	.364	12.50	ใช้ได้
17	3.65	1.90	2.43	1.77	-.123	13.00	ใช้ได้
18	3.54	1.90	2.34	1.66	.251	12.04	ใช้ได้
19	3.20	2.10	2.30	1.63	.056	12.10	ใช้ได้
20	3.50	2.00	2.20	1.60	.297	12.96	ใช้ได้
21	2.95	2.00	2.42	1.78	.088	13.61	ใช้ได้
22	2.78	2.10	2.42	1.78	.228	13.61	ใช้ได้
23	2.53	2.03	2.37	1.70	-.259	12.52	ใช้ได้
24	3.10	2.03	2.35	1.72	.017	13.10	ใช้ได้
25	3.05	2.10	2.42	1.78	.408	13.61	ใช้ได้
26	2.63	1.90	2.23	1.57	.567	11.76	ใช้ได้
27	3.20	2.00	2.33	1.67	.030	12.58	ใช้ได้
28	3.00	2.10	2.42	1.78	.408	13.61	ใช้ได้
29	4.50	4.33	4.45	3.81	.009	26.31	ใช้ได้

ข้อที่	Mean กลุ่มสูง	Mean กลุ่มต่ำ	S กลุ่มสูง	S กลุ่มต่ำ	กลุ่มสูง/ต่ำ (25%)	ค่าจำแนก t	หมายเหตุ
30	2.20	1.90	2.20	1.60	.199	12.96	ใช้ได้
31	2.50	1.90	2.23	1.57	.171	11.76	ใช้ได้
32	3.00	2.10	2.42	1.78	.161	13.61	ใช้ได้
33	3.10	2.00	2.60	1.95	-.124	13.90	ใช้ได้
34	3.35	2.00	2.60	1.95	0.44	13.90	ใช้ได้
35	2.47	1.76	2.61	1.95	0.10	11.27	ใช้ได้
36	2.38	1.90	2.61	1.95	0.57	11.76	ใช้ได้
37	3.62	2.00	2.61	1.96	0.03	12.58	ใช้ได้
38	3.23	2.10	2.62	1.96	0.41	13.61	ใช้ได้
39	4.10	3.96	2.62	1.96	0.26	26.87	ใช้ได้
40	2.13	1.90	2.63	1.97	0.20	12.96	ใช้ได้
41	2.36	1.90	2.63	1.97	0.17	11.76	ใช้ได้
42	3.32	2.10	2.64	1.97	0.16	13.61	ใช้ได้
43	3.31	2.00	2.64	1.98	-0.12	13.90	ใช้ได้
44	2.43	2.00	2.64	1.98	0.44	13.90	ใช้ได้
45	2.32	1.76	2.65	1.98	0.10	11.27	ใช้ได้
46	2.48	1.90	2.65	1.99	0.57	11.76	ใช้ได้
47	2.14	2.00	2.66	1.99	0.03	12.58	ใช้ได้
48	3.10	2.10	2.66	1.99	0.41	13.61	ใช้ได้
49	2.21	1.76	2.67	1.99	0.10	11.27	ใช้ได้
50	2.34	1.90	2.67	2.00	0.57	11.76	ใช้ได้
51	3.15	2.00	2.67	2.00	0.03	12.58	ใช้ได้
52	3.10	2.1	2.68	2.00	0.41	13.61	ใช้ได้
53	4.10	3.80	2.68	2.01	0.41	13.61	ใช้ได้
54	2.10	1.90	2.69	2.01	-0.14	28.37	ใช้ได้
55	3.00	2.00	2.69	2.01	0.41	13.61	ใช้ได้
56	3.14	2.10	2.70	2.02	-0.11	27.35	ใช้ได้
57	2.5	1.90	2.70	2.02	0.57	11.76	ใช้ได้
58	3.5	2.00	2.70	2.02	0.03	12.58	ใช้ได้
59	2.98	2.10	2.71	2.03	0.41	13.61	ใช้ได้
60	2.34	2.10	2.71	2.03	0.41	13.61	ใช้ได้

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินความสามารถของผู้เรียนก่อน-หลัง การใช้บริการ
แหล่งเรียนรู้

1. จำนวนข้อของแบบสอบถาม	60
2. จำนวนผู้ตอบ (ฉบับ)	30
3. ความแปรปรวนรายข้อ (Si)	0.5
4. ความแปรปรวนทั้งฉบับ (St)	0.43
5. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	0.19
6. คะแนนเฉลี่ยทั้งกลุ่ม (Mean)	2.20
7. ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Coefficient Alpha)	0.71

Sakorn Saengphueng [sksakorn@yahoo.com] The Supervisory Unit ,Educ.Region 8,
Chiang Mai.T.053-219267

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้อง

ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง(Index of Item-Objective Congruence : IOC)

ประเด็นการประเมินคุณภาพของแหล่งเรียนรู้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ประเด็นการสนทนา	ผู้เชี่ยวชาญ					SUM (N)	IOC
	1	2	3	4	5		
1. แหล่งเรียนรู้แต่ละแหล่ง มีความปลอดภัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2. แหล่งเรียนรู้แต่ละแหล่ง มีความทันสมัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3. แหล่งเรียนรู้แต่ละแหล่ง มีความสวยงาม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4. แหล่งเรียนรู้แต่ละแหล่ง มีความเป็นประโยชน์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

**เครื่องมือสำหรับการประเมิน (ก่อนดำเนินโครงการ)
ด้านบริบท และด้านปัจจัยเบื้องต้น**

แบบสอบถามความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ

ตามโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีจำนวน 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ ก่อน

ดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ครู

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) ตามสถานภาพที่เป็นจริง

1. เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง
2. อายุ ( ) 20 – 30 ปี ( ) 31 – 40 ปี ( ) 41 ปีขึ้นไป
3. ตำแหน่ง ( ) ครู ( ) พนักงานราชการ

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในรายการที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน โดยตัวเลขในหัวตารางมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความสอดคล้อง ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความสอดคล้อง ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีความสอดคล้อง ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความสอดคล้อง ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีความสอดคล้อง ในระดับ น้อยที่สุด

ที่	รายการ	ระดับความสอดคล้อง				
		5	4	3	2	1
1	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542					
2	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2562					
3	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปี 2562					
4	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา ปี 2562					
5	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย					
6	วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ					
7	วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของคณะกรรมการสถานศึกษา					
8	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง และครู					
9	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน					
10	วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภูมิประเทศ ภูมิอากาศที่เป็นที่ตั้งของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย					

แบบสอบถามความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้น
ตามโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2562

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีจำนวน 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ
ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นก่อนดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย
 ลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ
2. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ครู

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) ตามสถานภาพที่เป็นจริง

1. เพศ   ( ) ชาย   ( ) หญิง
2. อายุ   ( ) 20 – 30 ปี   ( ) 31 – 40 ปี   ( ) 41 ปีขึ้นไป
3. ตำแหน่ง ( ) ครู   ( ) พนักงานราชการ

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นก่อนดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในรายการที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน โดยตัวเลขในหัวตารางมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความพร้อม ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความพร้อม ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีความพร้อม ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพร้อม ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีความพร้อม ในระดับ น้อยที่สุด

ที่	รายการ	ระดับความพร้อม				
		5	4	3	2	1
ด้านบุคลากร						
1	ผู้รับผิดชอบโครงการมีความพร้อมในการดำเนินโครงการ และมีความรู้ในการดำเนินโครงการ					
2	ผู้เข้าร่วมโครงการพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการดำเนินโครงการ					
3	ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพร้อมและมีความเข้าใจในโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย					
ด้านงบประมาณ						
4	งบประมาณมีความพร้อมได้รับจัดสรรอย่างเพียงพอในการดำเนินการตามโครงการ					
5	งบประมาณมีความพร้อมสามารถเบิกจ่ายได้อย่างถูกต้องตามระเบียบ					
6	งบประมาณมีความพร้อมที่จะเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการดำเนินการตามโครงการ					
ด้านวัสดุ อุปกรณ์และสถานที่						
7	วัสดุ อุปกรณ์มีความพร้อมสำหรับการดำเนินการตามโครงการ					
8	สภาพภายในอาคารมีความพร้อมสำหรับการดำเนินการตามโครงการ					
9	สภาพภายนอกอาคารมีความพร้อมสำหรับการดำเนินการตามโครงการ					
10	วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และเทคโนโลยีมีความพร้อมทันสมัย					
11	วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี มีความพร้อมกับการจัดกิจกรรมตามโครงการ					

ที่	รายการ	ระดับความพร้อม				
		5	4	3	2	1
ด้านการบริหารจัดการ						
12	มีคำสั่งที่มีความพร้อมในการมอบหมายผู้รับผิดชอบงานต่าง ๆ ในการดำเนินการตามโครงการ					
13	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความพร้อมสำหรับการดำเนินการตามโครงการ					
14	ประสานงานด้านต่าง ๆ มีความพร้อมสำหรับการดำเนินงานตามโครงการ					

**เครื่องมือสำหรับประเมิน (ระหว่างดำเนินการโครงการ)
ด้านกระบวนการ**

แบบสอบถามความเหมาะสมของกระบวนการ

ตามโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีจำนวน 2 ตอน ดังนี้
 ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ
 ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกระบวนการระหว่างการดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
2. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ครู

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) ตามสถานภาพที่เป็นจริง

1. เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง
2. อายุ ( ) 20 – 30 ปี ( ) 31 – 40 ปี ( ) 41 ปีขึ้นไป
3. ตำแหน่ง ( ) ครู ( ) พนักงานราชการ

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการปฏิบัติตามกระบวนการระหว่างการดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในรายการที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน โดยตัวเลขมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับ น้อยที่สุด

ที่	รายการ	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
การวางแผน (Plan)						
1	มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้					
2	มีการวางแผนเตรียมความพร้อมด้านปัจจัยเบื้องต้นในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้					
3	มีการกำหนดปฏิทินการดำเนินการตามโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้					
การลงมือปฏิบัติ (Do)						
4	มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้สวนกระต๊อประสาทสัมผัส โดยการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้ปกครองและครู					
5	มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้สวนพฤกษศาสตร์ โดยการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้ปกครองและครู					
6	มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้สวนครัวรั้วกินได้ “ตามรอยพ่ออย่างพอเพียง” โดยการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้ปกครองและครู					
7	มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้สวนหย่อม โดยการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้ปกครองและครู					
8	มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ห้องสมุดเคลื่อนที่ มีชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้ปกครองและครู					
9	มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ห้องศูนย์กระจายสื่อ โดยการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้ปกครองและครู					

ที่	รายการ	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
10	มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิต โดย การมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้ปกครอง และครู					
11	มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ สนามกีฬาเปตอง เพื่อสุขภาพ โดย การมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้ปกครอง และครู					
การตรวจสอบ (Check)						
12	มีคณะกรรมการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนิน โครงการ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ					
13	มีการประเมินผลการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ประเมินเป็นระยะ และต่อเนื่อง					
14	มีการประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียน ก่อน-หลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ทุก แหล่งเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นตาม โครงการ					
การปรับปรุง (Action)						
15	ให้ข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่อง ระหว่างดำเนิน โครงการเมื่อเกิด ปัญหา หรือมีอุปสรรคเพื่อปรับปรุงและพัฒนา					
16	ยกย่องชมเชยผู้รับผิดชอบโครงการ ที่มีผลการดำเนิน โครงการที่ดี					

เครื่องมือสำหรับการประเมิน (หลังสิ้นสุดโครงการ)
ด้านผลผลิต

แบบตรวจสอบรายการปริมาณของแหล่งเรียนรู้
ตามโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

*****

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางแสดงผลของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่กำหนดไว้ใน
 โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

ที่	แหล่งเรียนรู้	การพัฒนาแหล่งเรียนรู้		
		ดำเนินการ เสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์	อยู่ระหว่าง ดำเนินการ	ยังไม่ได้ ดำเนินการ
1	สวนกระตุ้นประสาทสัมผัส			
2	สวนพฤกษศาสตร์			
3	สวนครัว รั้วกินได้ “ตามรอยพ่อ อย่างพอเพียง”			
4	สวนหย่อม			
5	ห้องสมุดเคลื่อนที่มีชีวิต			
6	ห้องศูนย์กระจายสื่อ			
7	ศูนย์การเรียนรู้ ทักษะ การดำรงชีวิต			
8	สนามกีฬาเปตอง เพื่อสุขภาพ			
ปริมาณของแหล่งเรียนรู้				

แบบประเมินความสามารถของผู้เรียน ก่อน – หลัง
การใช้บริการแหล่งเรียนรู้ตามโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

ชื่อ.....

วันที่ประเมินก่อนการพัฒนา.....อายุ.....ปี.....เดือน.....

วันที่ประเมินก่อนการพัฒนา.....อายุ.....ปี.....เดือน.....

ประเภทความพิการ.....

ลักษณะความพิการ.....

เกณฑ์ระดับความสามารถของผู้เรียน

- 5 หมายถึง ผู้เรียนมีความสามารถทำได้ด้วยตนเองและเป็นแบบอย่างผู้อื่นได้
- 4 หมายถึง ผู้เรียนมีความสามารถทำได้ด้วยตนเอง
- 3 หมายถึง ผู้เรียนมีความสามารถทำได้โดยมีการช่วยเหลือ ชี้แนะจากผู้อื่นบ้างเล็กน้อย
- 2 หมายถึง ผู้เรียนมีความสามารถทำได้โดยมีการช่วยเหลือ ชี้แนะ จากผู้อื่น
- 1 หมายถึง ผู้เรียนมีความสามารถทำได้โดยมีผู้อื่นพาทำ

พฤติกรรมที่คาดหวัง	ระดับ ความสามารถ ก่อน					คะแนน ความสามารถ ก่อนใช้ บริการ แหล่งเรียนรู้	ระดับ ความสามารถ หลัง					คะแนน ความสามารถ หลังใช้ บริการ แหล่งเรียนรู้
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1	
	1. ส่วนกระตุ้นประสาทสัมผัส											
1) สามารถยื่นโดยอิสระด้วย ขาทั้งสองข้างได้												
2) สามารถเดินบนเส้นทางที่ กำหนดได้												
3) สามารถเดินขึ้น – ลง พื้นที่ ต่างระดับได้												
4) สามารถกระโดดสองขาได้												
5) สามารถกระโดดจากที่สูง ลงสู่ที่ต่ำได้												
6) รู้จักสภาพผิวสัมผัส ร้อน-เย็น												
7) สามารถเปรียบเทียบขนาด ของวัตถุที่มีความสั้น – ยาว เล็ก – ใหญ่ กว้าง – แคบได้												
8) สามารถเปรียบเทียบ ระยะทางใกล้-ไกลได้												
9) สามารถเปรียบเทียบ ความสูง – ต่ำ ได้												
10) สามารถเปรียบเทียบ ลักษณะของพื้นผิว สัมผัสได้												
รวม												

พฤติกรรมที่คาดหวัง	ระดับ ความสามารถ ก่อน					คะแนน ความสามารถ ก่อนใช้ บริการ แหล่งเรียนรู้	ระดับ ความสามารถ หลัง					คะแนน ความสามารถ หลังใช้ บริการ แหล่งเรียนรู้
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1	
	2. สวนพฤกษศาสตร์ภายในสถานศึกษา											
11) ระบุชื่อของต้นไม้ได้ อย่างน้อย 3 ชนิดขึ้นไป												
12) ระบุส่วนประกอบของ ต้นไม้												
13) สามารถบอกวิธีการดูแล และรดน้ำต้นไม้												
14) สามารถบอกขั้นตอน หรือ วิธีการดูแลต้นไม้												
15) มีความรับผิดชอบใน การดูแลต้นไม้												
16) ระบุกลิ่น สี และลักษณะ ของดอกไม้												
รวม												
3. สวนครัวรั้วกินได้ “ตามรอยพ่อ อย่างพอเพียง”												
17) สามารถเตรียมพื้นที่ และ เตรียมดินสำหรับปลูกได้												
18) สามารถจัดหาพันธุ์ผักที่ จะใช้ในการปลูกได้												
19) บอกขั้นตอนวิธีการ ปลูกผักสวนครัว												
20) สามารถปลูกผักสวนครัวได้												
21) สามารถใช้อุปกรณ์ การปลูกผักสวนครัวได้												

พฤติกรรมที่คาดหวัง	ระดับ ความสามารถ ก่อน					คะแนน ความสามารถ ก่อนใช้ บริการ แหล่งเรียนรู้	ระดับ ความสามารถ หลัง					คะแนน ความสามารถ หลังใช้ บริการ แหล่งเรียนรู้
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1	
	22) สามารถดูแลแปลงผักของ ตนเองได้											
23) สามารถเก็บอุปกรณ์ต่าง ๆ เข้าที่หลังจากใช้งานแล้ว												
24) สามารถจำแนกผัก และ ผลไม้ได้												
รวม												
4. สวนหย่อมภายในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย												
25) สามารถเล่น โดยใช้ จินตนาการกับสิ่งของที่ อยู่ในสวนหย่อม												
26) สามารถเล่นอย่างอิสระ และเป็นกลุ่มอย่างมี ความสุข												
27) สามารถรับรู้ และ แสดงออกทางอารมณ์ได้ อย่างเหมาะสม												
28) มีความเสียสละ เช่น แบ่งปันให้เพื่อนๆ เล่น กับสิ่งของที่เล่นบริเวณ สวนหย่อม												
29) สามารถบอกสิ่งของ จำลองต่าง ๆ อยู่ใน สวนหย่อมได้												

พฤติกรรมที่คาดหวัง	ระดับ ความสามารถ ก่อน					คะแนน ความสามารถ ก่อนใช้ บริการ แหล่งเรียนรู้	ระดับ ความสามารถ หลัง					คะแนน ความสามารถ หลังใช้บริการ แหล่งเรียนรู้
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1	
42) อ่านออกเสียงคำที่ ผสมวรรณยุกต์ได้												
43) เขียนพยัญชนะไทยได้												
รวม												
7. ศูนย์การเรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิต												
44) สามารถหุงข้าวได้												
45) สามารถแต่งกายได้												
46) สามารถซักเสื้อผ้าได้												
47) สามารถทำความสะอาด หลังขับถ่ายได้												
48) สามารถดูแลสุขอนามัย ของตนเองได้												
49) สามารถเก็บสิ่งของต่าง ๆ เข้าที่ได้อ												
50) สามารถกวาดบ้านได้												
51) สามารถถูบ้านได้												
52) สามารถปูที่นอนได้												
53) สามารถเก็บที่นอนได้												
รวม												
8. สนามกีฬาเปิดเพื่อสุขภาพ												
54) สามารถเล่นกีฬาเปิดได้												
55) สามารถเล่นอิสระได้												
56) ชี้ออกอุปกรณ์กีฬา เปิดได้												

พฤติกรรมที่คาดหวัง	ระดับ ความสามารถ ก่อน					คะแนน ความสามารถ ก่อนใช้ บริการ แหล่งเรียนรู้	ระดับ ความสามารถ หลัง					คะแนน ความสามารถ หลังใช้บริการ แหล่งเรียนรู้
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1	
57) สามารถเล่นกับเพื่อนหนึ่ง ต่อหนึ่งได้												
58) สามารถเล่นกับเพื่อน เป็นกลุ่ม 2 – 3 คน												
59) สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างเหมาะสม												
60) สามารถปฏิบัติตามกติกา หรือมารยาทของกีฬา ปตองได้												
รวม												
รวมทั้งสิ้น												

ลงชื่อ.....ครู/ผู้ปกครอง

(.....)

**แบบสรุปผลการประเมินความสามารถของผู้เรียน ก่อน – หลัง
การใช้บริการแหล่งเรียนรู้ตามโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย**

แหล่งเรียนรู้	สรุปผลการประเมิน (คะแนน)		ผลต่าง	พัฒนาการ ของผู้เรียน (ร้อยละ)
	ก่อนการใช้ บริการ แหล่งเรียนรู้	หลังการใช้ บริการแหล่ง เรียนรู้		
1. สวนกระถุนประสาทสัมผัส				
2. สวนพฤกษศาสตร์ภายใน สถานศึกษา				
3. สวนครัวรั้วกินได้ “ตามรอยพ่อ อย่างพอเพียง”				
4. สวนหย่อมภายในศูนย์ การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด สุโขทัย				
5. ห้องสมุดเคลื่อนที่ มีชีวิต				
6. ศูนย์กระจายสื่อ				
7. ศูนย์การเรียนรู้ทักษะ การดำรงชีวิต				
8. สนามกีฬาเปตองเพื่อสุขภาพ				
ความก้าวหน้าพัฒนาการของผู้เรียน โดยเฉลี่ย				

(ตัวอย่าง)ตารางบันทึกการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ตามโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

ชื่อแหล่งเรียนรู้.....

ชื่อ-สกุล นักเรียน.....ประเภทความพิการ.....

วัน เดือน ปี	พฤติกรรมที่คาดหวัง	ครั้งที่								พฤติกรรมที่พบ	ครูผู้รับผิดชอบ
		1	2	3	4	5	6	7	8		

แบบบันทึกผลการใช้แหล่งเรียนรู้ตามโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

ชื่อแหล่งเรียนรู้.....

ประเภทความพิการ.....

ชื่อ-สกุล นักเรียน	พฤติกรรมที่คาดหวัง	จำนวน ครั้งที่ใช้	พฤติกรรมของนักเรียน		พัฒนาการ ของนักเรียน
			ก่อนใช้	หลังใช้	

ประเด็นการประเมินคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
ตามโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย
ในการประชุม วันที่ 28 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2562
ณ ห้องประชุมภูมิสุโข (ทุ่งทะเลหลวง) ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตามความเป็นจริงที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ							
	ความปลอดภัย		ความทนทาน		ความสวยงาม		ความเป็นประโยชน์	
	ปลอดภัย	ไม่ ปลอดภัย	ทนทาน	ไม่ ทนทาน	สวยงาม	ไม่ สวยงาม	มี ประโยชน์	ไม่มี ประโยชน์
1. สวนกระถุนประสาธ ส้มผัส								
2. สวนพฤกษศาสตร์								
3. สวนครัว รั้วกินได้ ตามรอยพ่อ อย่าง พอเพียง”								
4. สวนหย่อม								
5. ห้องสมุดเคลื่อนที่ มีชีวิต								
6. ห้องศูนย์กระจายสื่อ								
7. ศูนย์การเรียนรู้ทักษะ การดำรงชีวิต								
8. สนามกีฬาเปิดอง เพื่อสุขภาพ								

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
 .....
 .....

(.....)

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ภาคผนวก จ

- หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิร่วมประชุม

ที่ ศธ 04007.740/ว 683

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย
197 หมู่ 7 ตำบลปากแคว อำเภอเมือง
จังหวัดสุโขทัย 64000

1 ธันวาคม 2561

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการประเมินโครงการ

เรียน .....

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ จำนวน 1 ชุด

ด้วยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ได้จัดโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย และจัดให้มีการประเมินโครงการในทุกด้าน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ และช่วยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ ตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมหนังสือนี้ และขอความอนุเคราะห์ท่านส่งเครื่องมือที่ตรวจสอบแล้วกลับมาที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย จักเป็นพระคุณยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นางพัทธยา ชนะพันธ์)

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

งานธุรการ

โทรศัพท์ และ โทรสาร 0 5564 5297

โทรศัพท์เคลื่อนที่ 08 6448 2865

สำเนาหนังสือตามรายชื่อแนบ

1. รศ.ดร.มนสิข สัทธิตสมบุรณ์	ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. รศ.ดร.ภาณุวัฒน์ ภักดีวงศ์	ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. นายศักดิ์ดา เรืองเดช	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญพิเศษ โรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล จังหวัดพิษณุโลก
4. ดร.เฉลิม พักอ่อน	ผู้ทรงคุณวุฒิ อดีตศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำพูน เขต 1
5. ดร.สุรางค์ วิสุทธิสระ	ผู้ทรงคุณวุฒิ อดีตผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

ที่ ศธ 04007.740/ว 302

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย
197 หมู่ 7 ตำบลปากแคว อำเภอเมือง
จังหวัดสุโขทัย 64000

14 สิงหาคม 2561

เรื่อง เรียนเชิญท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อประเมิน โครงการด้านผลผลิต

เรียน .....

ด้วยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ได้ดำเนินการโครงการพัฒนา
แหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย เรียบร้อยแล้ว เพื่อเป็นการ
ประเมิน โครงการด้านผลผลิต จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมประชุมเพื่อประเมิน
คุณภาพของแหล่งเรียนรู้ ในวันพุธ ที่ 28 สิงหาคม 2562 ณ ห้องประชุมภูมิสุโข (ทุ่งทะเลหลวง) ศูนย์
การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นางพัทธยา ชนะพันธ์)

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

งานธุรการ

โทรศัพท์ และ โทรสาร 0 5564 5297

โทรศัพท์เคลื่อนที่ 08 6448 2865

สำเนาหนังสือตามรายชื่อแนบ

1. รศ.ดร.มนสิข สิทธิสมบูรณ์   ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. พช.ดร.อนุชา ภูมิสิทธิพร   ประธานหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาพิเศษ
(ระดับปริญญาเอก) คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
3. ดร.วุฒิสักดิ์ เหล็กคำ   ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 57 จังหวัดเพชรบูรณ์
4. ดร.สุรางค์ วิสุทธิสระ   ผู้ทรงคุณวุฒิ
อดีตผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ
เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก
5. ดร.อนงค์ พีชสิงห์   ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์วัชรบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
6. นายประจวบ ลังกาวงศ์   ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์
7. นายศักดิ์ดา เรืองเดช   ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
โรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล จังหวัดพิษณุโลก
8. นางสุรัญจิต วรรณนวล   ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง
9. ดร.วิชุดา ไชกภูเขียว   รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น

ภาคผนวก ฉ

- โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ
ประจำจังหวัดสุโขทัย
- คำสั่งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

โครงการ	: พัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย
แผนงาน	: กลุ่มบริหารทั่วไป ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย
ผู้รับผิดชอบ	: ผู้บริหาร และคณะครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย
ระยะเวลาดำเนินงาน	: 1 ตุลาคม 2561 – 30 กันยายน 2562

หลักการและเหตุผล

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการได้ดำเนินการโดยความร่วมมือของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนในหลากหลายรูปแบบ ทั้งการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 กำหนดว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษา และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 10 การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายจากการจัดการศึกษาให้บุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม และบกพร่องในการสื่อสาร และเรียนรู้ หรือผู้มีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคล ซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ซึ่งรัฐบาลต้องจัดให้บุคคลดังกล่าว มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ ให้บุคคลดังกล่าวได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560 – 2564 รวมทั้งกฎหมายและปฎิญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้คนพิการได้รับบริการทางการศึกษาตรงตามความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคล และสามารถดำรงชีวิตอิสระ (Independent Living: IL) ได้ในทุกบริบทของสังคมภายใต้ นโยบายสังคมไทยไม่ทอดทิ้งกัน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2562) ดังนั้นหน้าที่ของรัฐบาลจึงต้องปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อคนพิการให้เห็นว่า ความพิการเป็นเพียงความแตกต่างไม่ใช่ความเสียหาย และคนพิการสามารถพัฒนาได้ (อุดม เพชรสังหาร, 2546) เด็กพิการคือ เด็กที่ไม่สามารถพัฒนาความสามารถได้เต็มตามศักยภาพที่มีอยู่ได้ ด้วยวิธีการปกติตามธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นการเลี้ยงดูตามปกติ หรือการเรียนการสอนตามปกติ

ทั่วไป เนื่องจากข้อจำกัดบางประการที่มีอยู่ในตัวเด็ก ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา พฤติกรรม อารมณ์ หรือสัมพันธภาพทางสังคม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีวิธีการพิเศษ จัดหา ผลិតสื่อเพิ่มเติม จัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้หลากหลายและสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะต่างๆ ด้านของเด็กพิการ ให้เด็กพิการได้เรียนรู้ตามธรรมชาติเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างเต็มที่ และเต็มความสามารถ เมื่อเด็กพิการถึงวัยที่ควรได้รับการบริการทางการศึกษา ผู้ปกครอง ควรได้ทราบถึงสิทธิต่างๆ กระบวนการและวิธีการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ในการเข้ารับบริการในศูนย์การศึกษาพิเศษอย่างถูกต้อง การกระตุ้นให้เด็กพิการพยายามช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุด จะทำให้เด็กพึ่งตนเองและปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างรวดเร็ว

แหล่งการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้รัฐยังได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้คนในสังคมได้มีการพัฒนาเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตว่า 1) มุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และ 2) มุ่งพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ในส่วนของสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ จะสร้างโอกาสให้คนไทยทุกคนมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ก้าวทันกับโลกยุคข้อมูลข่าวสารและวิทยาการสมัยใหม่ มีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ให้ทุกองค์กรและทุกส่วนในสังคมมีความใฝ่รู้และพร้อมที่จะเรียนรู้ อยู่เสมอ มุ่งให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นส่วนหนึ่งของแหล่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้สถานศึกษายุคใหม่จึงต้องเชื่อมโยงกับสถาบันต่าง ๆ ภายในชุมชน เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาคำตอบให้กับผู้เรียน เพื่อความสมบูรณ์ของการจัดการศึกษาตามความคาดหวังของสังคมในยุคปัจจุบัน โดยยึดหลักการศึกษาดลอดชีวิตที่เน้นผู้เรียนทุกคน มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ วางเป้าหมายในการสร้างให้คนไทยเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข เป็นทรัพยากรบุคคลที่สามารถพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า

ได้อย่างยั่งยืน (รุ่ง แก้วแดง, 2543) ซึ่งส่งผลดีต่อการจัดการศึกษาโดยภาพรวม สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา 27 กำหนดให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม และภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนี้มาตรา 29 กำหนดให้มีความร่วมมือกับบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา และสถานประกอบการ รวมทั้งมีการนำความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ มาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) คำริ บุญชู (2548) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ไว้ 5 ประการ ได้แก่ ประการแรก เป็นแหล่งที่รวมขององค์ความรู้อันหลากหลาย พร้อมทั้งจะให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้า ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ของแต่ละบุคคลและเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประการที่ 2 เป็นแหล่งเชื่อมโยงให้สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแก่บุตรหลานของตน ประการที่ 3 เป็นแหล่งข้อมูลที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข เกิดความสนุกสนานและมีความสนใจที่จะเรียนรู้ ไม่เกิดความเบื่อหน่าย ประการที่ 4 ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการได้คิดเอง ปฏิบัติเอง และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ขณะเดียวกันนั้นสามารถเข้าร่วมกิจกรรมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และประการสุดท้าย ทำให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังให้รู้และรักท้องถิ่นของตน มองเห็นคุณค่า และตระหนักถึงปัญหาในชุมชนของตน พร้อมทั้งจะเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต การจัดแหล่งการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสร้างเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ เพราะการเรียนรู้ด้วยตนเองจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนจะต้องมีแหล่งค้นคว้า แหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีสื่อและอุปกรณ์ที่เพียงพอ และใช้การได้ดีและมีสิ่งแวดล้อมที่สามารถเรียนรู้ได้เองตามความสนใจ ดังนั้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยอาศัยแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ จากลักษณะและสภาพทางภูมิศาสตร์ สถานที่ ตัวบุคคล สถานประกอบการ ลักษณะอาชีพ หน่วยงานรัฐบาล สถานที่ราชการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ สอดคล้องกับสภาพจริงในชีวิตโดยใช้แหล่งการเรียนรู้หลากหลายในท้องถิ่นและปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) จากสาระสำคัญที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) ที่ให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการจัดทำเป็นหลักสูตร รวมถึงส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคล

ที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ได้เข้ามามีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียน ดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่คืนนั้น นอกจากจะมุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งและความแข็งแกร่งทางวิชาการแล้ว ยังต้องมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักรักความเป็นไทย ซึ่งเป็นหนึ่งในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้ การส่งเสริมดังกล่าวสามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธีการ ไม่ว่าจะเป็นการให้ผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาเผยแพร่ในสถานศึกษา การนำผู้เรียนออกไปทัศนศึกษาในสถานที่จริง เป็นต้น แต่หากได้มีการพัฒนาสื่อที่เป็นแหล่งรวมสารสนเทศความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับท้องถิ่นจะทำให้เกิดความสะดวกในการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถสืบค้น ได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่ที่มีระบบคอมพิวเตอร์

ตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551 กำหนดว่า “ศูนย์การศึกษาพิเศษ” เป็นสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษานอกระบบ หรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการ ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิตและจัดอบรมแก่ผู้ดูแลคนพิการ ครู บุคลากรและชุมชน รวมทั้งการจัดสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นใด ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในประกาศกระทรวง ดังนั้นศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย (ทุ่งทะเลหลวง) สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 197 หมู่ที่ 7 ตำบลปากแคว อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สร้างเสร็จและเปิดทำการเรียนการสอนในวันที่ 16 พฤษภาคม 2561 มีพื้นที่ทั้งหมด 5 ไร่ ปัจจุบัน มีอาคารเรียน 3 หลัง อาคารประกอบ 2 หลัง ส้วม 1 หลัง แพลตครุ 1 หลัง และแพลตนักการ 1 หลัง มีการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) รับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ในรูปแบบไป-กลับ 2) รับบริการในหน่วยบริการที่ตั้งกระจายอยู่ใน 9 อำเภอของจังหวัดสุโขทัย และ 3) รับบริการตามบ้าน รวมทั้งสิ้น 383 คน (ข้อมูลสารสนเทศศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย, 2561)

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย เดิมตั้งอยู่เลขที่ 39 หมู่ 5 บ้านท่าพระ ตำบลปากแคว อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย เนื่องจากทางจังหวัดสุโขทัย โดยผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย มีนโยบายให้ส่วนราชการของจังหวัดสุโขทัย มีศูนย์กลางการให้บริการประชาชนรวมกันที่บริเวณทุ่งทะเลหลวง จึงจัดสรรที่ดินว่างเปล่าให้แก่แต่ละหน่วยงาน ๆ ละ 5 ไร่ ดังนั้นในปี 2559 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย จึงขอขบประมาณจากต้นสังกัด และดำเนินการเริ่มก่อสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบต่างๆ แห่งใหม่ตั้งที่เลขที่ 197 หมู่ 7 บ้านกล้วย ตำบลปากแคว อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย และจากการย้ายสถานที่ตั้งแห่งใหม่แต่ยังไม่มีการเรียนรู้อะไรที่จะมาใช้สำหรับบริการผู้เรียน ผู้ปกครอง และครู ในการบำบัดฟื้นฟูศักยภาพหรือพัฒนาการของผู้เรียนเลย จึงได้ทำการศึกษาสภาพแวดล้อมทั่วไป และสำรวจความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า ควรมีการสร้างหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ขึ้น ได้แก่ สวนกระตุ้นประสาทสัมผัสเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ใน

การฝึกพัฒนาการด้านการยืน การเดิน การกระโดด การสัมผัสกับพื้นผิวสัมผัส และการเปรียบเทียบ
 สิ่งของ เช่น ขนาด ใกล้เคียง-ไกล กว้าง-แคบ สั้น-ยาว สูง-ต่ำ เป็นต้น สวนพฤกษศาสตร์เพื่อใช้เป็นแหล่ง
 เรียนรู้ในการบอกชื่อต้นไม้ ส่วนประกอบของต้นไม้ วิธีการดูแลรักษา บอกลี กลิ่น และลักษณะของ
 ดอกไม้และต้นไม้ เป็นต้น สวนครัวรั้วกินได้ “ตามรอยพ่อ อย่างพอเพียง” เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ใน
 การฝึกปฏิบัติในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การเตรียมพื้นที่ เตรียมดินสำหรับปลูก
 การจัดหาพันธุ์ผัก การจำแนกพันธุ์ผัก การปลูก ตลอดจนการใช้ การดูแลอุปกรณ์ในการปลูกต่าง ๆ
 สวนหย่อมเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการให้ผู้เรียนฝึกการจินตนาการกับสิ่งของที่เล่นในสวนหย่อม
 รู้จักการเล่นกับเพื่อน การเสียสละ การมีน้ำใจ ฝึกให้สามารถบอกชื่อสิ่งของจำลองต่าง ๆ ที่อยู่ใน
 สวนหย่อม ฝึกการปฏิบัติตามกฎ กติกาในการเล่นของเล่นในสวนหย่อม เป็นต้น ห้องสมุดเคลื่อนที่
 มีชีวิต เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักกฎกติกาในการใช้ห้องสมุดที่เป็นของส่วน
 ร่วม รู้จักเลือกหนังสือที่ตัวเองชอบ การยืม การคืน การเก็บหนังสือ เป็นต้น ห้องศูนย์กระจายสื่อ เพื่อ
 ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการฝึกทักษะวิชาการ ได้แก่ พยัญชนะไทย สระภาษาไทย วรรณยุกต์ใน
 ภาษาไทย การอ่านออกเสียงพยัญชนะไทย การอ่านออกเสียงสระ ตลอดจนการเขียนพยัญชนะไทย
 ศูนย์การเรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิต เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการฝึกทักษะการดำรงชีวิต ทักษะ
 การช่วยเหลือตนเอง ได้แก่ การหุงข้าว การแต่งกาย การทำความสะอาด การขับถ่าย การดูแล
 สุขอนามัยตนเอง การรับผิดชอบงานบ้าน เป็นต้น และสนามกีฬาเปิดเพื่อสุขภาพ เพื่อใช้เป็นแหล่ง
 เรียนรู้ในการฝึกทักษะการเล่นกีฬาเปิด รู้จักชื่ออุปกรณ์ของกีฬาเปิด มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักกฎ
 กติกาต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้จากการศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายในจากหน่วยงานต้นสังกัด
 ปีการศึกษา 2560 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย พบว่า ด้านกระบวนการจัดการ
 เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับดี แต่จุดที่ควรพัฒนา คือ ปรับปรุงหรือพัฒนาการ
 จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความหลากหลาย
 และจากการประชุมคณะอนุกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการจังหวัดสุโขทัย ครั้งที่
 1/2561 ได้เสนอแนะให้สร้างหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อมภายในศูนย์การศึกษาพิเศษ
 ประจำจังหวัดสุโขทัย ให้มีความหลากหลายตรงตามความต้องการพิเศษของผู้เรียน และให้เอื้อต่อ
 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ใกล้ชิดกับผู้เรียน สามารถ
 ตอบสนองและเติมเต็มศักยภาพของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ และใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับคน
 ในชุมชนใกล้เคียง ได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ สามารถใช้บริการแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น
 จึงจัดทำโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย
 เพื่อให้มีความหลากหลาย และมีคุณภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมอบหมายให้

กลุ่มบริหารทั่วไป เป็นผู้รับผิดชอบ โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำ จังหวัดสุโขทัย ให้บริหารจัดการ โครงการโดยให้มีการประเมินความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ ของโครงการ ประเมินความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ ประเมินความเหมาะสมของ กระบวนการของโครงการ ตลอดจนประเมินผลผลิตของโครงการเพื่อให้โครงการดังกล่าวเกิด ประโยชน์สูงสุดสำหรับผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ให้มี ความหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
2. เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ให้มี ความปลอดภัย มีความทนทาน มีความสวยงาม และมีความเป็นประโยชน์

เป้าหมายของโครงการ

ด้านปริมาณ จำนวน 8 แห่ง (8 กิจกรรม) ดังนี้

1. สวนกระตุ้นประสาทสัมผัส
2. สวนพฤกษศาสตร์
3. สวนครัว รั้วกินได้ “ตามรอยพ่อ อย่างพอเพียง”
4. สวนหย่อม
5. ห้องสมุดเคลื่อนที่ มีชีวิต
6. ห้องศูนย์กระจายสื่อ
7. ศูนย์การเรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิต
8. สนามกีฬาเปตองเพื่อสุขภาพ

ด้านคุณภาพ

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย มีแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความปลอดภัย ความทนทาน ความ สวยงาม และความเป็นไปใช้ประโยชน์

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. วางแผน ศึกษาสภาพแวดล้อม และความต้องการจำเป็นสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ จัดทำคำสั่ง แต่งตั้งคณะกรรมการพร้อมประเมินความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการหาแนวทางร่วมกันในการดำเนินงาน โครงการ
2. สำรวจปัจจัยเบื้องต้นก่อนดำเนินโครงการ พร้อมประเมินความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้น
3. ลงมือปฏิบัติตามกระบวนการดำเนินการของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
  - 3.1 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งหมด 8 จุด ได้แก่
    - 3.1.1 สวนกระตุ้นประสาทสัมผัส
    - 3.1.2 สวนพฤกษศาสตร์
    - 3.1.3 สวนครัว รั้วกินได้ “ตามรอยพ่อ อย่างพอเพียง”
    - 3.1.4 สวนหย่อม
    - 3.1.5 ห้องสมุดเคลื่อนที่มีชีวิต
    - 3.1.6 ห้องศูนย์กระจายสื่อ
    - 3.1.7 ศูนย์การเรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิต
    - 3.1.8 สนามกีฬาเปตองเพื่อสุขภาพ
  - 3.2 การใช้บริการแหล่งเรียนรู้ ผู้ปกครองและครูร่วมกันประเมินความสามารถของผู้เรียนก่อน-หลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ทั้ง 8 จุด ใช้บริการแหล่งเรียนรู้ตามตารางหรือปฏิทินที่กำหนดให้ พร้อมบันทึกผล
  - 3.3 ประเมินกระบวนการดำเนินการโครงการ
4. กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลผลิตของโครงการ
5. ปรับปรุงแก้ไข และสรุปรายงานผลการดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

ปฏิทินการดำเนินโครงการ

กิจกรรม	งบประมาณ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
1. วางแผน ศึกษาสภาพแวดล้อม และความต้องการจำเป็นสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ พร้อมประเมินความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการหาแนวทางร่วมกันในการดำเนินงานโครงการ	-	ตุลาคม 2561 ถึง มกราคม 2562	ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มบริหารทั่วไป และผู้ที่เกี่ยวข้อง
2. สำรวจปัจจัยเบื้องต้นก่อนดำเนินโครงการพร้อมประเมินความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้น	-		
3. ลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้			
3.1 ขั้นตอนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้			
3.1.1 สวนกระตุ้นประสาทสัมผัส	320,000	กุมภาพันธ์ ถึง เมษายน 2562	ผู้รับผิดชอบโครงการ และคณะกรรมการ
3.1.2 สวนพฤกษศาสตร์	30,000		
3.1.3 สวนครัว รั้วกินได้ “ตามรอยพ่ออย่างพอเพียง”	3,000		
3.1.4 สวนหย่อม	70,268		
3.1.5 ห้องสมุดเคลื่อนที่ มีชีวิต	10,000		
3.1.6 ห้องศูนย์กระจายสื่อ	100,000		
3.1.7 ศูนย์การเรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิต	30,000		
3.1.8 สนามกีฬาเปตอง เพื่อสุขภาพ	11,000		
3.2 ขั้นตอนการใช้แหล่งเรียนรู้			
3.2.1 ผู้ปกครองและครู ร่วมกันประเมินความสามารถของผู้เรียนก่อนการใช้บริการแหล่งเรียนรู้	-	พฤษภาคม 2562 ถึง สิงหาคม 2562	ผู้ปกครองและครู
3.2.2 ผู้เรียนใช้บริการแหล่งเรียนรู้ตามตารางการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล	-		
3.2.3 ครูบันทึกผลการใช้บริการแหล่งเรียนรู้	-		
3.2.4 ผู้ปกครองและครู ร่วมกันประเมินความสามารถของผู้เรียน หลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้	-		
3.3 ประเมินกระบวนการดำเนินงาน			

กิจกรรม	งบประมาณ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
4. กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลผลิตของโครงการ	-	สิงหาคม 2562	ผู้บริหาร คณะกรรมการ หัวหน้ากลุ่มบริหารทั่วไป
5. ปรับปรุงแก้ไข และรายงานสรุปผลโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย	5,000	- กันยายน 2562	และผู้ที่เกี่ยวข้อง

ทรัพยากรที่ต้องการ

- ผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้บริหาร คณะครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง
- งบประมาณ งบอุดหนุนอื่น (เงินอุดหนุนรายหัว) 30,000 บาท
 งบสนับสนุนจากผู้บริหารและคณะครู (บริจาค) 80,000 บาท
 งบสนับสนุนจากผู้ปกครอง (บริจาค) 49,268 บาท
 งบสนับสนุนจากเงินงบประมาณ 320,000 บาท
 งบสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ 100,000 บาท
 รวม 579,268 บาท
- วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ กระจายสื่อจากงบประมาณ 1 หีอง
 สื่อวัสดุ สื่อสารนิเทศ และสื่อเทคโนโลยี
 งบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลปากแคว
 จัดซื้อสื่อการเรียนการสอนสื่อเทคโนโลยีอื่นใดทางการศึกษา 50,000 บาท
 สื่อที่บุคลากรศูนย์การศึกษาพิเศษผลิตขึ้นเองสนับสนุน
 จากองค์การบริหารส่วนตำบลปากแคว จัดซื้อสื่อการเรียนการสอน 50,000 บาท

การประเมินโครงการ

ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีประเมิน	เครื่องมือ/เกณฑ์การประเมิน
1. ปริมาณแหล่งเรียนรู้	ตรวจสอบรายการ	แบบตรวจสอบรายการ
2. คุณภาพของผู้เรียน	ความสามารถของผู้เรียน	แบบประเมินความสามารถของผู้เรียนก่อน-หลัง การใช้บริการแหล่งเรียนรู้
3. คุณภาพของแหล่งเรียนรู้	ตรวจสอบคุณภาพของแหล่งเรียนรู้	ประเด็นการตรวจสอบคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. มีแหล่งเรียนรู้ภายในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย จำนวน 8 แห่ง สอดคล้องและตรงตามความต้องการจำเป็นสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
2. ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นหลังจากการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่สร้างขึ้น
3. มีแหล่งเรียนรู้ที่มีความปลอดภัย มีความทนทาน มีความสวยงาม และมีความเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ และฝึกทักษะของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. แหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัย สามารถต่อยอดสร้างความเป็นเลิศ และสร้างความมั่นใจกับครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน หน่วยงานอื่นๆ ยอมรับในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ และมีรางวัลที่เกิดจากการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ครั้งนี้ต่อไปตามลำดับ

ผู้เสนอโครงการ

(นายอนันต์ เขียวแก้ว)

ครู ปฏิบัติหน้าที่ หัวหน้ากลุ่มบริหารทั่วไป
ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

ผู้อนุมัติโครงการ

(นางพัทธยา ชนะพันธ์)

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

คำสั่งศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

ที่ 3 / 2562

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ได้จัดทำโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2562 ขึ้นเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ให้มีความหลากหลายตรงตามความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพ มีความถูกต้องตรงตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน มีความเหมาะสมทนทานและปลอดภัย มีความเป็นไปได้และสวยงามและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการ สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน จึงแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการตาม โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการนิเทศ ติดตามโครงการ ประกอบด้วย

1.1 นางพัทธยา	ชนะพันธ์	ผู้อำนวยการ	ประธานกรรมการ
1.2 นางทวีพร	ช่วยเพล	ครู	รองประธานกรรมการ
1.3 นางสาวชนิดา	แก้วนาค	ครู	กรรมการ
1.4 นายอานนท์	เจียวแก้ว	ครู	กรรมการ
1.5 นายจันทวัฒน์	จันทร์น้อย	ครู	กรรมการ
1.6 นายวิวัฒน์	หาหอม	ครู	กรรมการ
1.7 นางวงเดือน	พรมิชัย	ครู	กรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่ในการติดตาม กำกับ นิเทศงาน ให้คำแนะนำปรึกษา ให้เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้ จนโครงการแล้วเสร็จ

2. คณะกรรมการปฏิบัติงานการจัดทำแหล่งเรียนรู้ 8 แห่งของโครงการ ประกอบด้วย

2.1 ผู้รับผิดชอบ “สวนกระตุ้นประสาทสัมผัส”

1) นางสาววิญดา บัวบุญ	ครูผู้ช่วย	หัวหน้า
2) นางสาวพิรัชพร สูงปานเขา	ครูผู้ช่วย	ผู้ช่วย
3) นางสาวนันทิกา ยากุล	ครูผู้ช่วย	ผู้ช่วย
4) นายพัชรพล ปุกมะ	ครูผู้ช่วย	ผู้ช่วย
5) นางสาวอรณี ทาอินต๊ะ	ครูผู้ช่วย	ผู้ช่วย
6) นายธัณนพชมต์ รินรา	ครูผู้ช่วย	เลขานุการ

2.2 ผู้รับผิดชอบกิจกรรม “สวนพฤกษศาสตร์”

1) นางสาวอรณี ทาอินต๊ะ	ครูผู้ช่วย	หัวหน้า
2) นายธัณนพชมต์ รินรา	ครูผู้ช่วย	ผู้ช่วย
3) นางสาวช่อทิพย์ มงคลธวัช	ครูผู้ช่วย	ผู้ช่วย
4) นายพัชรพล ปุกมะ	ครูผู้ช่วย	ผู้ช่วย
5) นางสาวสุจิตรา เสมอกัน	ครูผู้ช่วย	เลขานุการ

2.3 ผู้รับผิดชอบ สวนครัว รั้วกินได้ “ตามรอยพ่อ อย่างพอเพียง”

1) นายพัชรพล ปุกมะ	ครูผู้ช่วย	หัวหน้า
2) นางทวีพร ช่วยเพล	ครู	ผู้ช่วย
3) นางสาวสุจิตรา เสมอกัน	ครูผู้ช่วย	ผู้ช่วย
4) นางสาวปิยวรรณ ดวงเงิน	พนักงานฯ	ผู้ช่วย
5) นางสาวนริรัตน์ บางเฟื่อง	พนักงานฯ	ผู้ช่วย
6) นางสาวจันทิมา ทองอุไร	พนักงานฯ	ผู้ช่วย
7) นายจันทวัฒน์ จันทร์น้อย	ครู	เลขานุการ

2.4 ผู้รับผิดชอบ “สวนหย่อม”

1) นางสาวพรทิพา สุรงษา	ครูผู้ช่วย	หัวหน้า
2) นายอานนท์ เขียวแก้ว	ครู	ผู้ช่วย
3) นางสุพัตรา จันทร์น้อย	ครู	ผู้ช่วย
4) นางสาวปราณีย์ รักเมืองไพร	ครูผู้ช่วย	ผู้ช่วย

5) นางวัชรภรณ์ ปะสะจัน	ครูผู้ช่วย	ผู้ช่วย
6) นางสาวจันทร์จิรา เลิศแดง	พนักงานฯ	เลขานุการ

2.5 ผู้รับผิดชอบ “ห้องสมุดเคลื่อนที่ มีชีวิต”

1) นางจุฑารัตน์ เรืองเดช	ครู	หัวหน้า
2) นางสาวอังคณา เสถียรดี	ครู	ผู้ช่วย
3) นายอรรถพล ทะนันไชย	ครู	ผู้ช่วย
4) นางสาวกัลยา เรือนรักเรา	ครู	ผู้ช่วย
5) นางสาวนันทิกา ยากุล	ครูผู้ช่วย	ผู้ช่วย
6) นายวิชริวิทย์ ชิปะตะ	พนักงานฯ	เลขานุการ

2.6 ผู้รับผิดชอบ “ห้องศูนย์กระจายสื่อ”

1) นางจุฑารัตน์ เรืองเดช	ครู	หัวหน้า
2) นางสาวชนิดา แก้วนาค	ครู	ผู้ช่วย
3) นางวงเดือน พรหมวิชัย	ครู	ผู้ช่วย
4) นายอรรถพล ทะนันไชย	ครู	ผู้ช่วย
5) นางสาวกัลยา เรือนรักเรา	ครู	ผู้ช่วย
6) นางสาวอังคณา สิ้นสนิท	พนักงานฯ	เลขานุการ

2.7 ผู้รับผิดชอบ “ศูนย์การเรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิต”

1) นางสาวช่อทิพย์ มงคลวัช	ครูผู้ช่วย	หัวหน้า
2) นายอานนท์ เขียวแก้ว	ครู	ผู้ช่วย
3) นางสาวพิรัชพร สูงปานเขา	ครูผู้ช่วย	ผู้ช่วย
4) นางสาวปราณีย์ รักเมืองไพร	ครูผู้ช่วย	ผู้ช่วย
5) นางสาวจันทร์จิรา น่วมนวล	ครูผู้ช่วย	ผู้ช่วย
6) นางสาววัชรภรณ์ ปะสะจัน	ครูผู้ช่วย	เลขานุการ

2.8 ผู้รับผิดชอบ “สนามกีฬาเปตอง เพื่อสุขภาพ”

1) นายวิฑูรย์ หาหอม	ครู	หัวหน้า
2) นางชลธิชา โอภาส	ครูผู้ช่วย	ผู้ช่วย
3) นางสาวสาวิตรี ยาภิรมย์	ครูผู้ช่วย	ผู้ช่วย
4) ว่าที่ ร.ต.หญิง สาวิตรี ท่าดี	พนักงานฯ	ผู้ช่วย

5) นางสาวระพีพรรณ บัวผัน	พนักงานฯ	ผู้ช่วย
6) นางสาวภัทรมน แจ่มทุ่ง	ธุรการ	ผู้ช่วย
7) นางสาวตะวันฉาย วงษ์ดวง	ครู	เลขานุการ

มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย การรายงานผลการปฏิบัติงาน ปัญหา ข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติงาน ตั้งแต่เริ่มดำเนินโครงการ จนกระทั่งเสร็จสิ้นโครงการคณะทำงาน แต่ละแหล่งเรียนรู้

3. คณะกรรมการประเมินโครงการ ประกอบด้วย

3.1 นางพัทธยา ชนะพันธ์	ผู้อำนวยการ	ประธานกรรมการ
3.2 นางทวีพร ช่วยเพล	ครู	รองประธานกรรมการ
3.3 นางสาวชนิดา แก้วนาค	ครู	กรรมการ
3.4 นายอานนท์ เจียวแก้ว	ครู	กรรมการ
3.5 นายจันทวัฒน์ จันทร์น้อย	ครู	กรรมการ
3.6 นายวิทวัส หาทอม	ครู	กรรมการ
3.7 นางวงเดือน พรหมวิชัย	ครู	กรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่ในการประเมินผลโครงการ ทุกขั้นตอนตามที่กำหนดไว้ในโครงการจนเสร็จสิ้นโครงการ

ขอให้กรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตามคำสั่งนี้ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจวิริยะอุตสาหะ เพื่อให้ผลงานสำเร็จลุล่วง และมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 14 มกราคม 2562

ลงชื่อ

(นางพัทธยา ชนะพันธ์)

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

ภาคผนวก ข

**ภาพกิจกรรมตลอดระยะเวลาในการประเมินโครงการด้านต่างๆ
ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย**

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ 1
“สวนกระตุ้นประสาทสัมผัส”

“สวนกระตุ้นประสาทสัมผัส” เกิดจากความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีการวางแผนร่วมกันในการดำเนินงาน ตลอดจนมีการนิเทศ กำกับและติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทุกระยะ ก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และสิ้นสุดการดำเนินการ ได้สวนกระตุ้นประสาทสัมผัส มีพื้นที่ประมาณ 400 ตารางเมตร ปริมาณครบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ 2
“สวนพฤกษศาสตร์”

“สวนพฤกษศาสตร์” เกิดจากความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีการวางแผน ลงมือปลู�ต้นไม้อช่วยกัน ตรวจสอบร่วมกันในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทุกระยะก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และสิ้นสุดการดำเนินการ ได้สวนพฤกษศาสตร์ภายในสถานศึกษา มีพื้นที่ประมาณ 5 ไร่ ปริมาณครบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ 3
สวนครัว รั้วกินได้ “ตามรอยพ่อ อย่างพอเพียง”

สวนครัว รั้วกินได้ “ตามรอยพ่อ อย่างพอเพียง” เกิดจากความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีการวางแผน ลงมือปฏิบัติร่วมกันในการดำเนินงาน ตลอดจนตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ทุกระยะ ก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และสิ้นสุด มีพื้นที่ประมาณ 1 งาน ปริมาณครบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ 4
“สวนหย่อม”

“สวนหย่อม” เกิดจากความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีการวางแผน ลงมือปฏิบัติร่วมกัน ในการดำเนินงาน ตลอดจนมีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ทุกระยะก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และสิ้นสุดการดำเนินการ มีพื้นที่ประมาณ 1 งาน ปริมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ 5
“ห้องสมุดเคลื่อนที่ มีชีวิต”

ห้องสมุดเคลื่อนที่ มีชีวิต เกิดจากความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีการวางแผน ลงมือปฏิบัติร่วมกันใน การดำเนินงาน ตลอดจนมีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ทุกระยะก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และสิ้นสุดการดำเนินการ

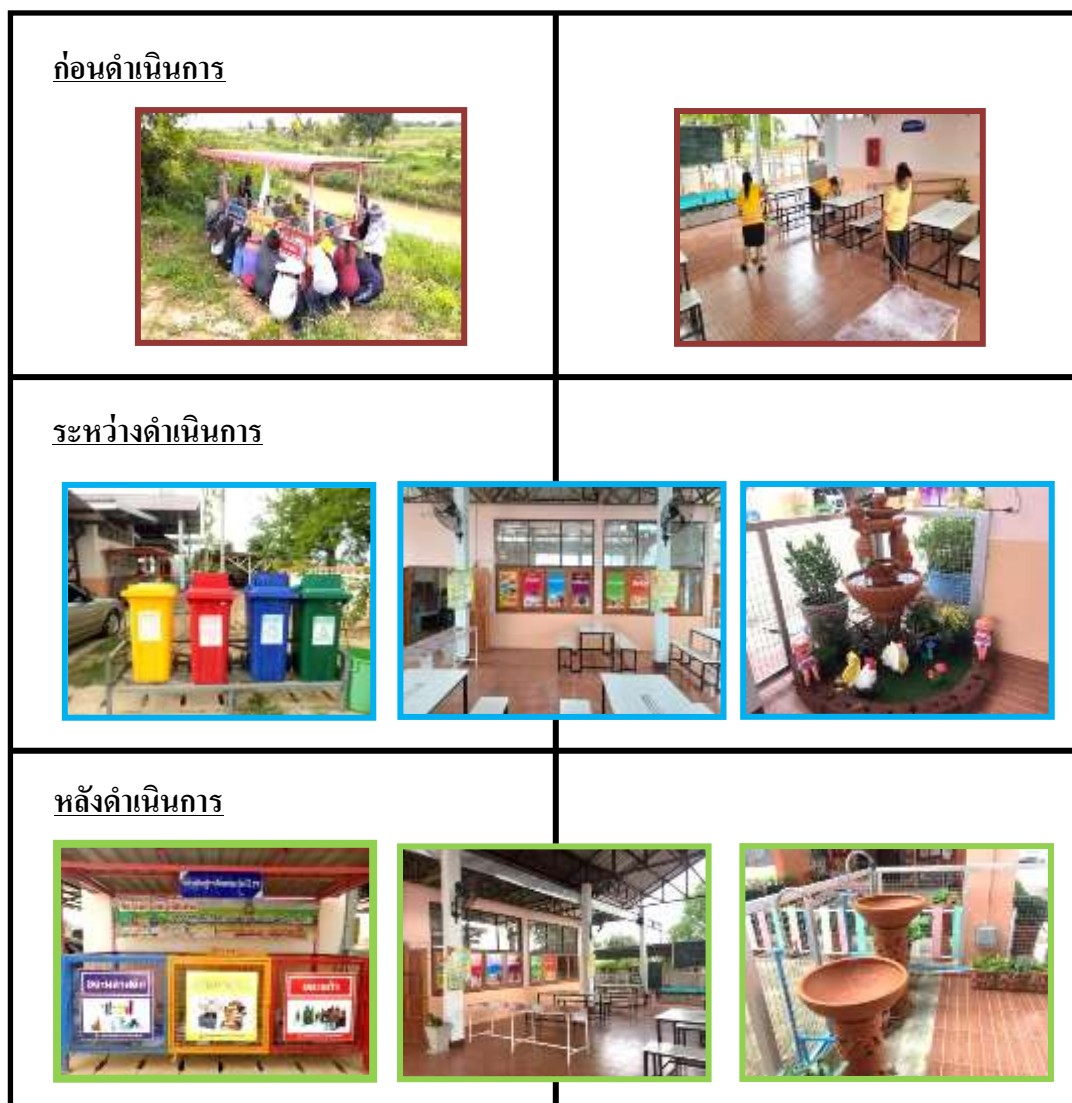

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ 6 “ห้องศูนย์กระจายสื่อ”

ห้องศูนย์กระจายสื่อ เกิดจากความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีการวางแผน ลงมือปฏิบัติร่วมกันใน การดำเนินงาน ตลอดจนมีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ทุกระยะก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และสิ้นสุดการดำเนินการ

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ 7
 “ศูนย์การเรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิต”

ศูนย์การเรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิต เกิดจากความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีการวางแผน ลงมือปฏิบัติร่วมกัน ในการดำเนินงาน ตลอดจนมีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ทุกระยะ ก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และสิ้นสุดการดำเนินการ

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ 8
 “สนามกีฬาเปตอง เพื่อสุขภาพ”

สนามกีฬาเปตอง เพื่อสุขภาพ เกิดจากความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีการวางแผนลงมือปฏิบัติร่วมกันใน การดำเนินงาน ตลอดจนมีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ทุกระยะก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และสิ้นสุดการดำเนินการ

การศึกษาสภาพแวดล้อมและความต้องการจำเป็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

ในวันจันทร์ ที่ 7 มกราคม 2562 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และ ความต้องการจำเป็นของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ณ ห้องประชุมเล็ก ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

ภาพกิจกรรมการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแหล่งเรียนรู้
ตามโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย
วันที่ 28 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2562
ณ ห้องประชุมภูมิสุโข ทะเลหลวง ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

วันพุธ ที่ 28 สิงหาคม 2562 ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิหาระดับคุณภาพของแหล่งเรียนรู้
ณ ห้องประชุมภูมิสุโข (ทะเลหลวง) ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

ประวัติผู้รายงานผลการประเมินโครงการ

- ชื่อ – สกุล :** พัทธยา ชนะพันธ์
- วัน เดือน ปีเกิด :** 29 ธันวาคม 2512
- ที่อยู่ :** บ้านเลขที่ 140 หมู่ที่ 2 ตำบลคอนสาร อำเภอกอนสาร
จังหวัดชัยภูมิ รหัสไปรษณีย์ 36180
- การศึกษา :** - พ.ศ. 2534 ปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิต (ค.บ. เกียรตินิยมอันดับ 2)
สาขาวิชา เคมี วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์
- พ.ศ. 2550 ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)
สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยนเรศวร
- พ.ศ. 2556 ปริญญาเอก ปรัชญาคุณวุฒิบัณฑิต (ปร.ค.)
สาขาวิชา การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- การรับราชการ :** - พ.ศ. 2536 บรรจุครั้งแรกตำแหน่ง อาจารย์ 1 ระดับ 3
โรงเรียนภูหลวงวิทยา จังหวัดเลย
- พ.ศ. 2550 ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนคอนสารวิทยาคม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 30
- พ.ศ. 2557 ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 52
จังหวัดเลย
- พ.ศ. 2558 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านทุ่งชมพู อำเภอภูเวียง
จังหวัดขอนแก่น สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
- พ.ศ. 2559 – ปัจจุบัน ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ
ประจำจังหวัดสุโขทัย
- ผลงานวิชาการ :** 1. การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) เรื่อง ระบบนิเวศ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี
และสังคม (STS) เรื่อง สารชีวโมเลกุล สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4
3. รูปแบบภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหาร
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

4. รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ทักษะ
การช่วยเหลือตนเองสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย
5. การประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย